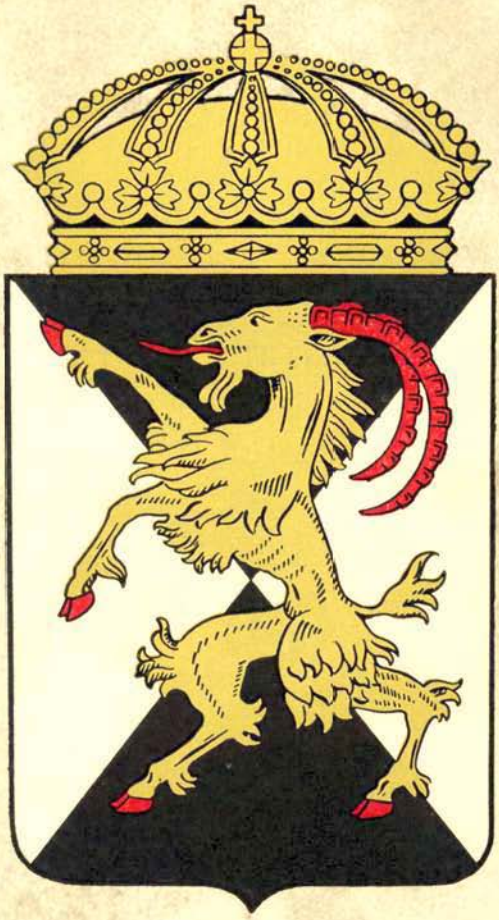

BOCKEN

Årsskrift för Hälsinge regementes Kamratförening 1969

BOCKEN

årsskrift

Utgiven av HÄLSINGE REGEMENTES KAMRATFÖRENING 1969

I redaktionen:

GUNNAR FERNQUIST
SVEN BRATT

GEFLEBORGS TR. A-B. GÄVLE 673580

INNEHÅLL

Förord 7
Delsbo kompani 9
Kompaniområdena vid Hälsinge regemente, karta 11
Kompaniets chefer och dess adjutanter 12
Ur Dellenbygdens äldre krigshistoria 17
Från fänikeknektar till indelta krigsmän 22
Ett officersboställe i byn Sjulhamre 29
Med värja, mandom och tapperhet 36
Gustav Vasa håller räfst med hälsinglands allmoge 43
Dystert 250-årsminne 47
Gustaf Reuter, soldat och bygdemålare 48
Delsbosoldater i helg och söcken 53
Strejkkommenderingen till Sundsvall 1879 65
Regementet lämnar sin gamla mötesplats 68
Historiskt ögonblick 74
Ett solvarv i kronans kläder 1968, årskrönika 75
Vi och vårt kompani under rekrytåret 100
I fädrens spår för framtids segrar, idrottskrönika 126
Kashmir, den lyckliga dalen 133
Bland kulor och krut, kameler och pyramider 137
Modern konst i militär miljö 142
Kamratföreningen. En resumé 1938—1968 147
Kamratföreningen 156
Annonsavdelningen 159

I 14 KAMRATFÖRENING

skall verka för vidmakthållandet och stärkandet av sambandet mellan regementet och bygden samt samhörigheten mellan nuvarande och förutvarande hälsingesoldater.

Medlemskap kan vinnas av varje svensk man och kvinna, som hyser intresse för föreningens verksamhet.

I och med det gångna året har Hälsinge regementes kamratförening påbörjat det fjärde decenniet av sin betydelsefulla verksamhet som vårdare av regementets traditioner och som sammanbindningslänk mellan förband och bygd. Dagen för 30-årsjubiléet — kamratföreningens årsmöte 8/9 1968 — bildade en viktig milstolpe i föreningens liv. Avgående föreningsordföranden Axel Henriksson kunde då uppvisa det första exemplaret av Kungl Hälsinge regementes historia.

I och med utgivningen av detta verk har för kamratföreningens medlemmar blivit tillgängligt ett dokument av oskattbart värde. Bokens person- och miljöskildringar från olika delar av vår bygd kan ge impulser åt många att medverka till ökad kunskap om våra traditioner. Den historiska tillbakablicken ger oss också ett värdefullt perspektiv på nutiden och på den utveckling vi står inför. Historien lär oss mången gång att tankar och idéer, som vi tror vara nya och banbrytande inte alltid är det. I min egenskap av kamratföreningens ordförande vill jag varmt rekommendera boken.

Arbetet bakom tillblivelsen av regementets historia har letts av Axel Henriksson. Hälsinge regementes kamratförening står i stor tacksamhetsskuld till honom. Inte bara för hans hängivna arbete under många år till föreningens bästa, utan också för

att vi genom regementets historia nu fått tillgång till en klenod, som många andra kamratföreningar saknar.

Det gångna året har präglats av en intensiv samhällsdebatt både här hemma och utomlands. Särskilt de unga har engagerat sig starkt i varje fråga av vikt. Inte minst har debatten gällt försvaret. Genom 1968 års försvarsbeslut har riksdagen dragit upp riktlinjer för utveckling av vårt försvar under de närmaste åren. Som enskild medborgare har envar rätt att ha sin egen mening om detta och varje annat politiskt beslut. Ytterst är det väl värnet av denna tankefrihet vårt försvar syftar till. Men som medlemmar av vårt försvar, man må vara fast anställd, frivillig eller värnpliktig, åvilar det oss alla att envar efter sina förutsättningar på bästa möjliga sätt söka förverkliga statsmakternas intentioner. Vi enskilda medlemmar i kamratföreningen kan i våra dagliga kontakter med andra göra en betydelsefull insats i detta hänseende.

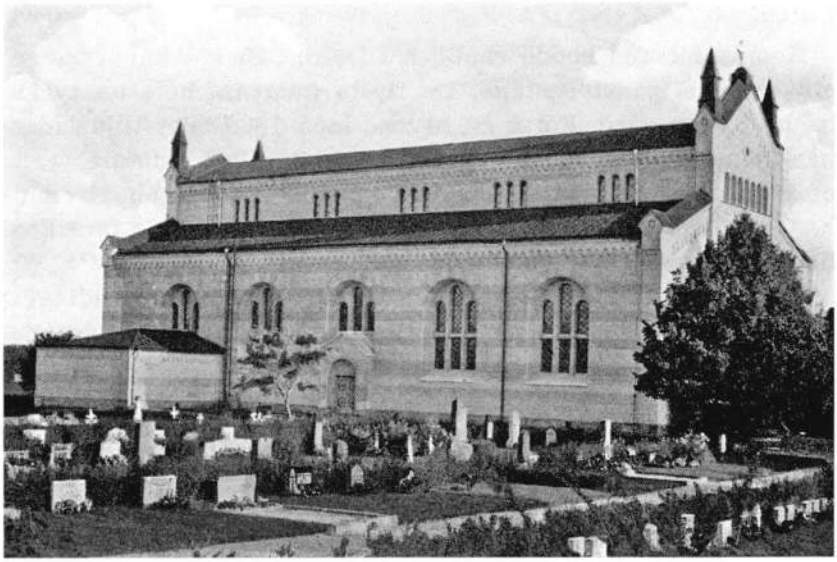
Föreliggande exemplar av årsboken "Bocken" är resultatet av ett energiskt och skickligt arbete från redaktionskommitténs sida. Jag vill å kamratföreningens vägnar rikta ett varmt och uppriktigt tack till kommitténs medlemmar. Jag vänder mig också med tacksamhet till artikelförfattare, annonsörer och andra som genom insatser av olika slag möjliggjort årsbokens tillkomst.

Jan Smedler

Regementets Dag

äger rum i GÄVLE

söndagen den 7 september 1969

Delsbo kyrka.

Delsbo kompanis anor kan — liksom regementets övriga kompaniers — spåras flera sekel tillbaka, och många av Dellenbygdens söner har skaffat sig ett aktat och berömt namn på ärans fält. Först genom det yngre indelningsverkets tillkomst 1682 fick emellertid kompaniet sitt gränsbestämda rekryteringsområde. Den första tiden därefter återfinnes kompaniet under sina chefers — Kristian von Bruchner 1682—1689 och Erik Biörnberg från 1689 — respektive namn, men under 1690-talet blir benämningen Delsbo kompani allt vanligare.

Med undantag för en kortare tidsperiod under 1700-talets senare hälft, då majoren Johan Gustav af Donner var kompanichef och hans förband därför kallades Sekundmajorens kom-

pani, behöll kompaniet praktiskt taget oavbrutet sitt sockennamn ända till 1916, då det helt enkelt omdöptes till 7:e kompaniet. Dessförinnan var dess officiella benämning under Mohedstiden "Nr 4 Delsbo kompani".

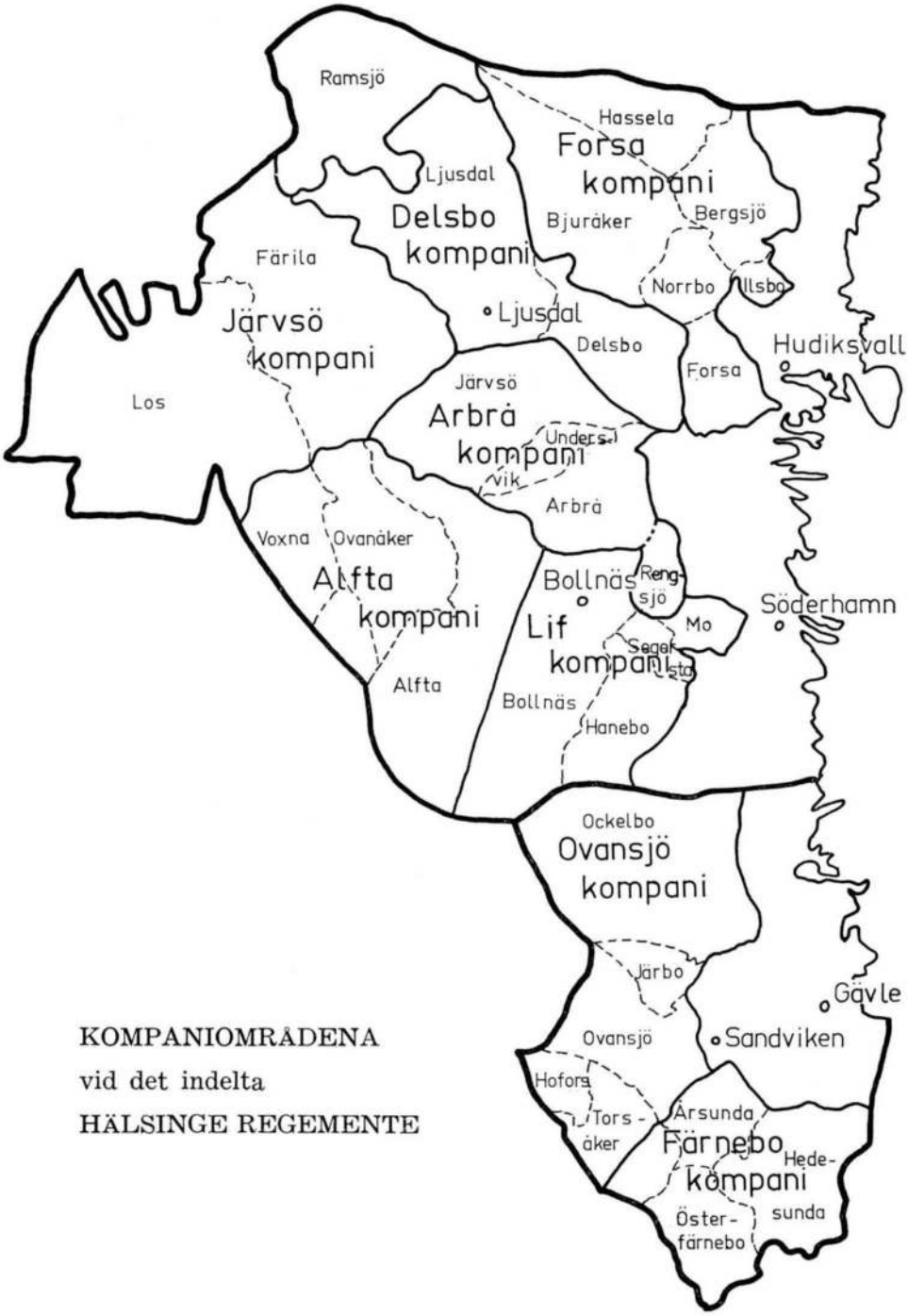
Kompaniområdet omfattade hela Delsbo socken med 96 soldatrotar, vartill kom delar av Bjuråker med 24 och av Ljusdal med 47 rotar. Resten av Bjuråker (19 rotar) och Ljusdal (47 rotar) ingick i Forsa (tidigare Majorens) respektive Järvsö kompanier.

Kompanichefen bodde vanligen i Delsbo, men saknade länge ett kronans tjänsteboställe. De flesta kompanicheferna tycks ha haft egen gård. Först ett stycke inpå 1800-talet tilldelades han tjänsteboställe i Sjulhamre i Ljusdal, vilket tidigare varit anslaget till fänriken vid Järvsö kompani. Löjtnanten däremot hade av ålder sitt löneboställe i Gärde, Ljusdal, medan fänriken liksom kompanichefen saknade kronoboställe.

Kronoboställen för underofficerarna fanns överhuvudtaget icke på hela regementet vid indelningsverkets införande; de fick i stället nöja sig med 5 daler i "hyresbidrag". Den 30 september 1728 förband sig emellertid allmogen i Hälsinglands norra kontrakt att redan till nästa vår bygga nödiga hus för underofficerarna, nämligen ett bostadshus om 13×8 alnar, innehållande kök om 8×8 alnar och en kammare om 5×8 alnar, vidare ett fähus om 12×7 och ett härbre om 6×6 alnar med källare därunder. Då denna förbindelse av allt att döma ännu icke infriats 1772, ålade landshövdingen allmogen att snarast fullgöra sina förpliktelser i detta avseende. Enligt planerna skulle därvid fältväbeln bo i Bjuråker, sergeanten i Ljusdal samt föraren, furiren och rustmästaren i Delsbo. Om och i så fall var dessa byggnader kom till utförande inom Delsbo kompaniområde, är icke känt.

När Delsbo kompani fick nummer sju, kom det att tillhöra regementets II. bataljon, av beväringshumorn döpt till "de röda rävarna", i motsats till I. bataljonen, som på skämt kallades "de vita fåren". Även respektive kompanier hade sina öknamn och sjundekompanisterna benämndes "Delsbo kivar" (=tjuvar) av okänd anledning. Som kompanimärke hade de en knapp i mössan med ett vitt vågrätt streck mot röd botten.

Erik Wickberg

KOMPANIOMRÅDENA
vid det indelta
HÄLSINGE REGEMENTE

KOMPANIETS CHEFER OCH DESS ADJUTANTER

KOMPANICHEFER

Kaptener

1682—1689 *von Bruchner, Kristian.* Född i Tyskland, kom till Sverige 1675, stupad 1708 vid Liesna som överstelöjtnant.

1689—1703 *Biörnberg, Erik.* Född 1655, sårad vid Gemauerthof 1705, sotdöd 1707 i Thelze i Litauen som major.

1703—1705 *Rasberg, Markus.* Stupad 1705 vid Gemauerthof.

1705—1708 *Böckler, Johan Henrik.* Död före 1744 som överste och chef för lantmilisen på Gottland.

1708—1709 *Rotkierck, Axel.* Född 1672, rysk fånge 1709 vid Poltava, hemkom 1722, avsked 1743 som överstelöjtnant, död 1747.

1709—1712 *Lundman, Erik.* Född 1685, avsked 1712, död 1746.

1712 *Andenflycht, Karl.* Född 1671, majors avsked 1720, död 1738.

1712—1713 *Roth, Johan.* Död 1713 i Tönning i Danmark.

1713—1717 *Rosenmüller, Karl Gustav.* Född 1689, avsked 1724, död 1745.

1717—1718 *Åkerfelt, Zakarias.* Född 1682, avsked 1744 som major, död 1753.

1720—1722 *von Schantz, Anton Fredrik.* Född 1685, dansk fånge 1712 vid Stades övergång, hemkom 1713, död 1741.

1722—1743 *Rotkierck, Axel.* Se ovan!

1743—1744 *Liljenberg, Karl Fredrik.* Född 1714, död 1769 som generalmajor.

1744—1764 *Wrångh, Johan.* Född 1697, rysk fånge 1742 vid Reval, hemkomst 1743, avsked 1764 som major, död 1769.

1764—1768 *Fock, Gideon Henrik.* Född 1726, död 1768.

1768—1770 *af Donner, Johan Gustav.* Kom i tjänst 1747, överstelöjtnant 1779 vid Västerbottens regemente, död som landshövding i Västerbotten.

1770—1772 *Wendelin, Karl.* Född 1722, avsked 1777, död 1785.

1772—1773 *Dahl, Isak.* Född 1722, majors (?) avsked 1777, död 1792.

1773—1778 *af Donner, Johan Gustav.* Se ovan!

1778—1785 *Rönqvist, Axel.* Född 1730, avsked 1785 som major, död 1820.

1785—1794 *Oxenstierna, Jakob Gustav.* Född 1760, avsked 1794, överstekammarjunkare, död 1824.

1794—1796 *Forsius, Sven.* Kom i tjänst 1764, avsked 1796.

Övre raden fr. v. kaptenerna A. A. J. Ammilon, J. E. Bergstedt och E. V. Ström.

Därunder J. V. Ekengren och M. M. B. S. D. Fougberg.

1796—1808 *Ström, Jakob Bernhard.* Född 1771, död 1857 som överste i armén och postdirektör.

1808—1814 *Georgii, Fredrik Ulrik.* Född 1774, belönad för tapperhet i fält 1809, avsked 1816. Han begärde 1818 att på grund av sin fattigdom få återinträda i tjänst, men vägrades detta.

1814—1820 *von Rehausen, Gotthard Johan.* Född 1775, avsked 1834 som major i armén, postmästare i Bollnäs, död 1848.

1820—1825 *Gyllenpalm, Gustav Vilhelm.* Född 1780, avsked 1825, död 1829.

1825—1827 *Unander, Johan Gustav.* Född 1783, belönad för tapperhet i fält, majors avsked 1827, död 1856.

1827—1833 *Ström, Gustav Vilhelm.* Född 1792, död 1833 som major i armén.

1833—1835 *Ammilon, Anders Adolf Johan.* Född 1795, död 1864 som överste i generalstaben.

1835—1843 *Nannersten, Erik.* Född 1794, avsked 1843, död 1845.

Övre raden fr. v. kaptenerna K. M. A. Wästfelt, A. E. Hahn och K. T. Pagander.

Därunder K. L. E. von Hedenberg och N. G. Swedlund.

1843—1846 *Bergstedt, Johan Erik.* Född 1801, död 1873 som major i armén.

1846—1850 *Ström, Karl Adolf Petter.* Född 1805, avsked 1862 som överstelöjtnant, död 1869.

1850—1878 *Ström, Erik Vilhelm.* Född 1812, avsked 1878 som major i armén, död 1888.

1878—1879 *Ekengren, Johan Viktor.* Född 1837, död 1883.

1879—1880 *Fougberg, Maria Martin Bror Set Daniel.* Född 1840, död 1904 som major i armén.

1880—1884 *Wästfelt, Karl Magnus Axel.* Född 1844, död 1884.

1884—1894 *Hahn, Alfred Emanuel.* Född 1841, avsked 1894, död 1911.

1894—1900 *Pagander, Karl Teodor.* Född 1849, avsked 1900, död 1916.

1900—1905 *von Hedenberg, Karl Ludvig Eugen.* Född 1854, avsked 1905, död 1912 som major i armén.

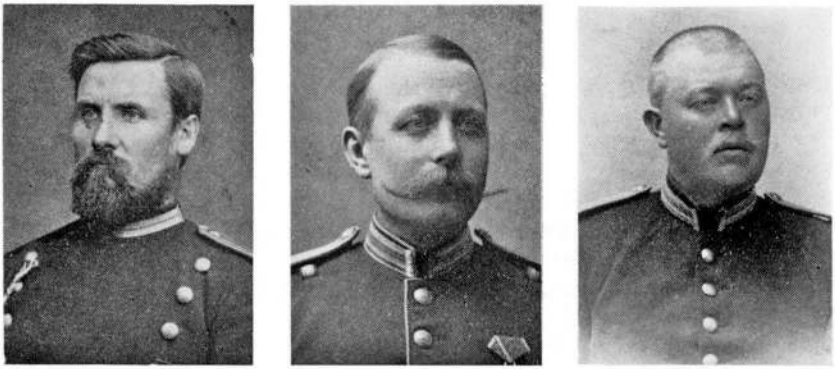
1905—1916 *Swedlund, Nils Gustav.* Född 1867, major på reservstat 1916, död 1957.

KOMPANIADJUTANTER

Fältväblar

1681—1703 *Warg, Nils Persson.* Avsked 1703.
1703—1705 *Finelius, Erik.* Född 1679, rysk fånge 1708 vid Liesna, hemkom 1722, kaptens avsked 1733, död 1745.
1705—1707 *Rasberg, Kristian.* Kom i tjänst 1701, löjtnant vid Västmanlands regemente, avsked 1720.
1707—1708 *Hedberg, Emanuel.* Kom i tjänst 1701, försvunnen 1708 under slaget vid Liesna.
1709 *Liten, Lars Larsson.* Född 1677, rysk fånge 1709 vid Poltava, hemkom 1722, död 1730.
1709 *Rasberg, Kristian.* Se ovan!
1709 *Svebell, Lars.* Kom i tjänst 1709, död 1733 som kapten.
1709—1713 *Lang, Johan.* Dansk fånge 1713 i Tönning, död 1720 som regementsväbel.
1713—1715 *Löthman, Olof.* Född ca 1691, sachsisk fånge 1715 i Stralsund, hemkom 1717, avsked 1719 som fänrik, löjtnants karaktär 1722.
1715—1718 *Mums, Lars.* Död 1718.
1718—1719 *Elg, Paul.* Avsked 1719.
1719—1722 *Isman, Magnus Danielsson.* Född ca 1688, kom i tjänst ca 1704, avsked 1722.
1722—1723 *Granat, Magnus.* Född ca 1694, överstelöjtnants avsked 1763, död 1763.
1723—1724 *von Benten, Arvid Johan.* Född 1691, rysk fånge 1709 vid Poltava, rymde och hemkom 1718, död 1745 som löjtnant.
1724—1739 *Schiffner, Adam.* Född ca 1690, sachsisk fånge 1715 vid Stralsund, avsked 1746 som löjtnant.
1739—1743 *Wetterberg, Tyris.* Född ca 1682, dansk fånge 1713 i Tönning, hemkom 1719, död 1743.
1743—1751 *Sturm, Johan.* Född 1715, avsked 1751.
1751—1772 *Pontelin, Gudmund.* Född 1731, löjtnant vid Artilleriet 1772.
1772 *Coyet, Karl Johan.* Född 1746, avsked 1797 som överstelöjtnant, död 1813.
1772—1778 *Svedner, Petter.* Född 1716, avsked 1778, död 1789.
1778—1784 *Hernod, Svante Kristian.* Död 1784 som fänrik.
1784—1785 *Sparre, Lars Bleckert.* Född 1762, död 1785 som stabslöjtnant.
1785—1795 *von Rehausen, Gotthard Johan.* Se ovan under Kompanichefer!
1795—1796 *Lang, Samuel.* Avsked 1803 som löjtnant.
1796—1805 *Åberg, Olof.* Kaptens avsked 1813.
1805—1809 *Forsvall, Martin.* Född 1781, sårad vid Oravais, belönad för tapperhet, avsked 1815 som löjtnant.

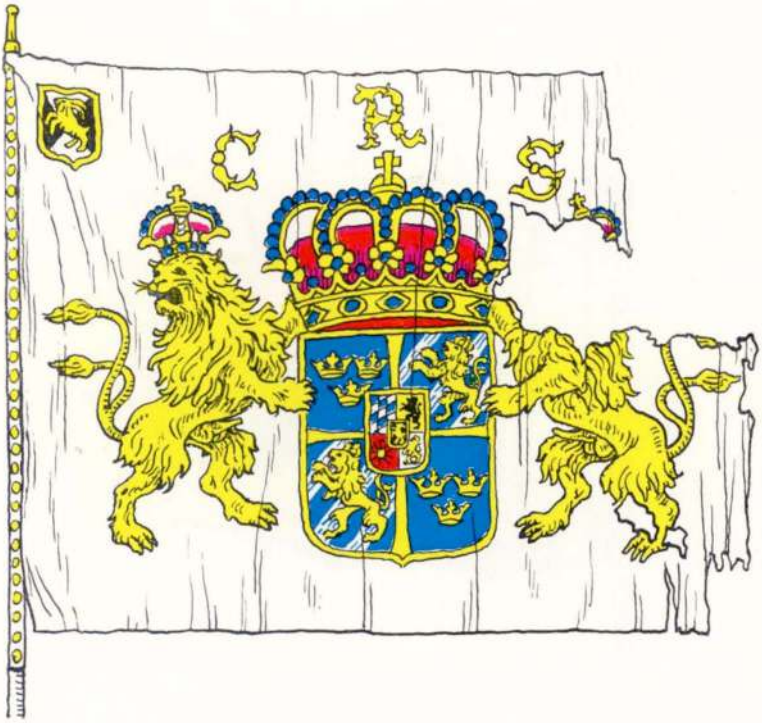
Fältväbelslönen vid kompaniet var sedermera fram till 1833 års löne-reglering anslagen till 2:e regementsadjutanten och andra officerare, och rullorna ger osäkert besked om vem som bestred fältväbelstjänsten.

Fr. v. fanjunkarna J. P. Rask, J. Styf och J. Kiölling.

Fanjunkare

1833—1847	*Ronander, Gustav Fredrik.* Född 1800, avsked 1847.
1847—1867	*Lindh, Karl Johan.* Född 1813, avsked 1867, död 1892.
1867—1883	*Wixner, Jonas Fredrik August.* Född 1830, avsked 1883, död 1908.
1883—1885	*Pettersson, Per.* Född 1843, avsked 1900, död 1913.
1885—1900	*Rask, Johan Petter.* Född 1850, avsked 1900, död 1930.
1900—1907	*Styf, Jonas.* Född 1858, avsked 1907, död 1932.
1907—1916	*Kiölling, Jonas.* Född 1872, avsked 1922, död 1926.

1683 års livfana, målad av Baltzar Friedrich. — Livrustkammaren.

1759 års livfana, ritad av Fredrik de Derich, utförd efter 1756 års modell. — Livrustkammaren.

UR DELLENBYGDENS ÄLDRE KRIGSHISTORIA

Att det nuvarande Delsbo hade en utbredd bebyggelse redan före Kristi födelse bär rikliga stenåldersfynd vittne om. På grund av fyndmaterialet anser flera forskare, att Delsbo och Bollnäs hör till de tidigast bebyggda orterna i Hälsingland.

Än i dag kan en och annan ortsbo peka ut platsen för två förhistoriska hustomtningar, som nu båda är helt raserade. Den ena byggnaden fanns i Vij strax norr om forngården och anses ha varit ingenting mindre än hedningarnas tempel. Grundstenarna fanns kvar så sent som omkring 1920, då det byggdes ett kapell strax intill och stenarna användes som grund till det nya gudshuset.

Från tempelplatsen i Vij är det inte långt till det medeltida Hallnäs vid Stömneån. Lenaeus försvenskar namnet en smula och kallar hela området för Hållnästäkten. Han kanske inte tänkte på, vad namnet betydde (halla = hålla, i det här fallet "hålla ett näs") och gissade att det var fylkeskungar, som bott där. På hans tid fanns det ännu en del lämningar kvar. Han berättar att "grundvalen och tomtningen till denna byggnad sträcker sig efter åöppningen från öster till väster, och är 30 alnar lång, samt 10 alnar bred . . ." Av intresse i detta sammanhang är det från försvarssynpunkt utomordentliga läget för denna försvarsborg i Delsbo.

I Delsbo finns endast ett par runstensfragment bevarade. Det ena berättar om två vikingar, Gudmund och Eigil, som döptes i främmande land och efter hemkomsten predikade om Kristus.

Från denna brytningstid mellan kristen och heden tro i Hälsingland möter oss en gestalt, som mer än någon annan fångade hälsingarnas sinnen, nämligen Olof Haraldsson eller Olof den helige. Här spelade av allt att döma de gamla släktbanden och de nära förbindelserna mellan hälsingar och norrmän en be-

tydelsefull roll. Den som något fördjupat sig i Hälsinglands historia vet, att Delsbo av ålder betraktats som den mest norska av alla orter i landskapet.

Olof hade uppehållit sig som flykting i Sverige och var nu på väg tillbaka till Norge för att återerövra dess krona. Hans färd liknade mest ett korståg. När han stod på någon ättehög och predikade, brukade hans män hålla en väldig, blåmålad sköld med ett stort, brett kors av guld framför sig. Det var "hoppets gyllene färg på trons himmelsblåa grund", skriver von Walter, och tillägger, att när Olof tågade från Hälsingland till Norge, företräddes han av män, som bar denna sköld.

I Fagrskinna (1230-talet) berättas att Olof fick följa med kung Anund i Svitjod och att färden genom Hälsingland blev mödosam: "De foro över skogar och sjöar och buro på många ställen sina båtar på skuldrorna mellan sjöarna och kommo fram med mycken möda."

Olofs frände i Sverige, Dag Ringsson, samlade en mängd hälsingar till kungens undsättning. Snorre Sturlasson berättar i Olov den heliges saga att det var tolv hundra man. I en annan sägen talas om trettio utvalda stridsmän från Nordstig och bygden vid den stora sjön Dellen.

Många hälsingar stupade tillsammans med Olof Haraldsson i slaget vid Stiklastad 1030. Då stupade även den mest berömde av alla kungens krigare, Arnljot Gelline, som enligt Snorre hade sin släkt i Jämtland och Hälsingland. Arnljot är som bekant hjälten i en dikt av Björnson och i en opera av Peterson-Berger. Alla känner också till Arnljot-spelen på Frösön.

På 1100-talet fick Sverige sitt eget skyddshelgon, Sankt Erik. Även med honom fick dellbor och hälsingar för övrigt en hel del att skaffa. Han blev mördad av den danske prinsen Magnus Henriksson 1160. I Hälsingland är Ersmäss liksom Olsmäss ännu levande tidsbegrepp.

Mordet på Erik den helige utlöser den första i raden av kända folkresningar, som enligt sägnerna utgått från Delsbo. Det var den legendariske Fahle Bure, som i Delsbo samlade den krigshär, med vilken han avtågade till Uppsala och gick i strid mot Eriks mördare. Det skedde 1161, och i berättelsen framträder också en namngiven dellbo, Rötger Ingesson, som kom från Finland med två härskepp till Fahle Bures hjälp.

Engelbrekts befrielsekrig är också en epok, som låtit tala om sig i Hälsinglands hävder, framför allt genom stormningen av Faxehus 1434.

Att allmogeresningen i Hälsingland utgick från Delsbo framgår av den kända Delsbovisan, av vilken följande fyra strofer är bevarade:

Det hände sig om Marjemässdag
och rätt om middagstid,
de skuto elden på Faxehus,
att lågan stod änd' i sky.
: Faxehus ligger i svartom brandom:

Det bor så mången man i Hälsingland
i så storan vånda;
fyra för ål och sex för harv
och åtta för plogen stända.
: Faxehus ligger i svartom brandom:

De gingo sig från Delsbo
och intill Delsbo rå,
de höggo fläsket av knokarna
så långt de kunde nå.
: Faxehus ligger i svartom brandom:

Tröster man i Rengsjö,
sammalund i Mo,
de togo deras båtar bort,
de kund' int' undan ro.
: Faxehus ligger i svartom brandom:

Professor Nils Ahnlund framhåller i en uppsats om "Norrlänningarnas resning sommaren 1434": att "den märkliga Delsbovisan ger oss en så fast tidsbestämning som den, att Faxehus erövrades på dagen för Mariamässan, det är den 15 augusti, vilket passar ypperligt samman med Engelbrektsupprorets kronologi. Marie himmelsfärdsdag var och är ännu i katolska länder den förnämsta av de många Mariafesterna. Genom århundraden skyddade visans fasta strofbyggnad denna uppgift om tidpunkten för stormningen, allt under det att den självsvåldiga lokala traditionen förirrade sig på osäkra vägar, ty utan tvivel räknar visan sitt ursprung från dagar, som ligga den besjungna händelsen nära."

Faxehus brinner. (Teckning av Sven Rydén).

I mer än tjugo år hade Erik av Pommern regerat det svenska landet genom utländska fogdar, och folket dignade under ofrihet och skattetryck. Lag och rätt aktades för intet. Slutligen blev måttet rågat.

Allmogen i Bergslagen vände sig till Engelbrekt, och så började denna bonderesning, som hör till de underbaraste kapitlen i vårt lands historia.

I sin "Beskrifning öfwer Provinsen Helsingland" konstaterar P. H. Widmark, att "av detta visfragment vill det synas att hälsingarna samlats i Delsbo, samt därifrån ryckt emot fienden och slagit honom vid socknegränsen, hvarefter, och sedan de flytt till det befästade Faxehus, hälsingarne skjutit eld på detta fäste, vars förskansningar efter tidens sed voro byggda af träd och eljest endast bestodo af jordvallar."

Få tilldragelser har så etsat sig fast i folkets minne som denna befrielsekamp mot det danska förtrycket. Både i allmänna och enskilda arkiv har händelserna blivit upptecknade, men framför allt har de hållits levande genom muntlig tradi-

tion, och flera namn påminner fortfarande om vad som hände för mer än femhundra år sedan, t. ex. Blodmyran, Danskvik och Skrämmars.

Skrämmars hette en numera riven gård i Lia, Bjuråker. Traditionen berättar att vid den gården blev en hop danska knektar överraskade och skrämda av ett våldsamt oväsen. Det hela var väl förberett. Man åstadkom oväsendet genom att hamra på koppartunnor och andra tillgängliga kärl, och när man väl fått danskarna att ta till flykten, blev de nedgjorda av bågskyttar. Efter den händelsen fick gården heta Skrämmars.

Om själva stormningen av Norrbo skans berättas, att den leddes av Erik Olofsson från Norrbobyn. Alla vapenföra gick bokstavligt talat man ur huse för att äntligen förgöra fridstörarna. Man kom till lands från Delsbo och Bjuråker och med båt från Forsa och Hög. Det gällde ju också att se till att danskarna inte skulle komma undan sjöledes.

En natt tändes kasar på bergen och anfallet påbörjades efter detta överenskomna tecken. Det sattes in från tre håll och de danskar, som inte genast förgjordes, lyckades fly undan till en vik, där även de mötte sitt öde. Denna vik kallas än i dag för Danskvik.

Ledare för folkresningen i Hälsingland var lagmannen Elof Djäkn. När danskarnas fäste vid Dellen var tillintetgjort, fortsatte bondehären till Faxehus. Den uppdelades enligt traditionen i två grupper, som var för sig samlade förstärkningar efter vägen. Den ena gick efter kusten och leddes av Elof Djäkn, den andra över Kalvstigen till Järvsö och vägen efter Ljusnan.

Så förenades till slut de båda grupperna och gick till angrepp mot den förhatliga fogdeborgen, men hur därmed tillgick ligger utom ramen för denna berättelse. Samtidigt med Faxehus förstördes även Styresholm vid Ångermanälven och Kryssborg i Norrbotten.

Bror Jonsson

FRÅN FÄNIKEKNEKTAR TILL INDELTA KRIGSMÄN

På Gustav Vasas tid var Delsbo en av de största och mest betydande socknarna i Hälsingland. I skattehänseende var socknen uppdelad i 17½ sköllar med omkring 230 skattebetalande bönder. I den skatteenhet, som sköllen utgjorde, skulle bönderna kollektivt svara för en viss skattesumma.

Engelsk europakarta från 1700-talet. OBS! Delsbo utsatt!

Bondehären var under medeltiden stommen i försvaret. Varje vapenför man var skyldig att på kungens kallelse delta i landets försvar och vara försedd med vapen. Men detta ansåg Gustav Vasa inte längre vara tillräckligt. Han ville ha en ständig krigs-

här i beredskap och uppdrog åt sina fogdar att värva s. k. landsknektar. Av fogderäkenskaperna för 1546 framgår, att fogden Nils Helsing hade värvat 174 nya knektar i Hälsingland, därav 16 från Delsbo.

Det bildades fänikor (fänika = mindre grupp av fotfolk under en fana) i olika landskap. Hälsingefänikan omnämnes i riksregistraturen redan 1552, och det året mönstrade Delsbo 27 knektar.

Knektar från Delsbo liksom från andra socknar deltog i olika uppdrag, som dock inte alltid fullföljdes utan motstånd. När det gällde att värva knektar för anfall mot Norge, var man merendels ohågad. Det framgår bl. a. av ett brev från Clas Fleming, som på Johan III:s uppdrag varit ute för att värva folk i Dalarna och Hälsingland. Brevet är daterat Delsbo den 12 januari 1570 och adresserat till kungen. Anledningen till denna ovillighet var de nära släkt- och vänskapsband, som förenade i synnerhet hälsingarna med norrmännen.

Fänikorna fick ofta namn efter sina befälhavare, t. ex. Olof Helsings fänika och Jöns Mörks fänika. Från fälttåget i Norge vid denna tid känner vi namnen på alla fänikor, som deltog. Vi skall här förbigå alla de krigsrörelser, i vilka hälsingar och därmed även dellbor var med i Norge, Finland, Livland, Ryssland, Polen och Danmark under Gustav Vasas söner. Vi skall heller inte redogöra för krigsgärder, kostnader och skeppsbyggnader och annat, som drabbade andra socknar i samma mån som Delsbo.

Av större intresse i detta sammanhang är det att nämna, att en dellbo var hövitsman för Hälsingefänikan vid slutet av 1500-talet. Han hette Mårten Persson och fick som hövitsman skattefrihet på sitt hemman i Stömne.

Antalet soldater i Delsbo under trettioåriga kriget och tiden närmast före indelningsverkets införande synes ha varierat, då krigen medförde ständiga utskrivningar. Merendels anges Delsbo ha varit skyldigt att mönstra 20 soldater, medan utskrivningslängderna för Bjuråker vanligen upptar 7 och för Norrbo 3. Det motsvarade i varje socken ungefär en knekt på var tionde bonde. Men att antalet ofta var betydligt större framgår av mönstringsrullorna.

I det sammanhanget kan vi nämna en av föregångarna till Delsbo kompani, nämligen major Anders Kiörnings kompani,

som det kallades 1625. Det bestod då av 95 man, varav 90 hörde hemma i Delsbo och 5 i Norrbo. Men redan påföljande år, 1626, hade kompaniet decimerats till endast 41 "behållna gemena", som alla var från Delsbo med undantag för 4 norrbobor. "Döda gemena" räknades till 77. Det är känt att trettioåriga kriget krävde en stor tribut från Delsbo...

År 1661 noterades i rullorna, att Delsbo kompani bestod av 95 soldater, av vilka 78 var från Delsbo och de övriga från Norrbo, Bjuråker, Ilsbo och Hanebo. Det årtiondet får kompaniet namn av majoren Johan Hållfast-Ekelund. 1669 års rullor visar, att Hållfasts kompani då bestod av 146 soldater, av vilka 77 var från Delsbo, 32 från Bjuråker och 23 från Ljusdal.

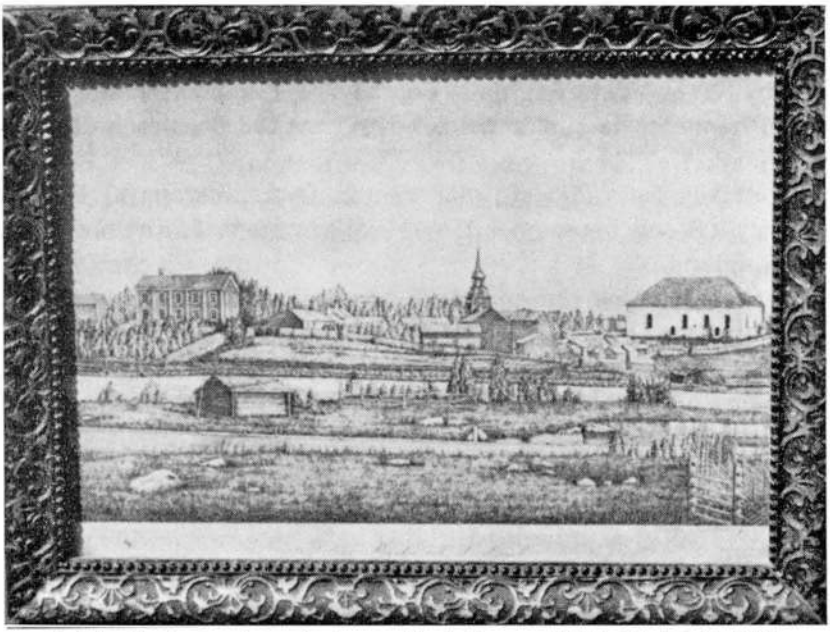
Samtliga officerare av olika grader vid Delsbo kompani bodde under 1600-talet i Delsbo. Under förra delen av seklet bodde majorerna i Åkre, under den senare delen i Hagen. Ett par kaptener bodde på samma gård, nämligen Östra Hammaren.

År 1615 bildades det norrländska storregementet, som 1624 delades upp i flera små regementen. Namnet Hälsinge regemente finner man veterligt första gången i en rulla från 1637.

Det ständiga knekthållet för Hälsinge regemente beviljades 1675 och fastställdes närmare 1682. Från förstnämnda år mönstrade Delsbo liksom tidigare 95 (senare 96) soldater, därtill kom 30 man från Ljusdal och 24 från Bjuråker. Delsbo kompani räknade därmed 150 soldater. Norrboknektarna ingick i Forsa (tidigare Majorens kompani), medan Bjuråker delades i militärt hänseende, så att av socknens 43 knektar 24 tillfördes Delsbo och 19 Forsa kompani. Den gamla försvarsenheten mellan de tre socknarna blev därmed i viss mån splittrad. Även för Ljusdals vidkommande medförde indelningsverket en uppdelning av socknen. Av dess 78 soldater hänfördes nämligen 47 till Järvsö och 32 till Delsbo kompani.

Näst Bollnäs hade Delsbo och Järvsö de flesta soldaterna. Med smärre variationer mönstrade Bollnäs 103, Delsbo och Järvsö vartdera 95.

Kompaniets samlingsplats i Hagen kallades för Lägret och heter så än i dag. En lokal tradition berättar, att soldaterna i äldre tid hade sin exercisplats på Heden, en plats vid nuvarande Tomta. Heden var även bynamn. Före Lägrets tillkomst var Östra Hammaren vid kyrkan samlingsplats för kompaniet.

Delsbo kyrka med omgivningar. Teckning av Märta Rudolphi 1870.

På Lägret byggdes trossboden för soldaternas utrustning, och den stod kvar till 1911. Tillgängliga källor ger inga närmare uppgifter om Lägret och dess funktioner.

En god och tillförlitlig källa om de militära förhållandena i Delsbo vid mitten av 1700-talet är prosten C. N. Lenaeus' Delsboa Illustrata, som skrevs 1736 men utgavs 1764 med smärre tillägg och ändringar.

På tal om kompaniet tycker han, att Delsbo hade en ganska dryg börda att bära och gör den jämförelsen, att Delsbo socken 1665 "ej mera hållit än 18 man soldater, och därjämte haft 1 major, 1 kapten och 1 löjtnant hos sig indelta. Men nu", säger han, "efter det nya indelningsverket, som i högtsalig konung Karl den XI:s tid upprättades, och av riksens höglovl. ständer stadfästat är, ligger en ganska svår soldattunga Delsbo Socken uppå." Och så berättar han att socknen, som består av 121 mantal, "skall nu ständigt hålla 95 soldater under Delsbo kompani och Kungl. Hälsinge regemente."

Vi får även veta, från vilka hemman indelningsräntan utgick till olika befälspersoner, och det kan vara av intresse att återge.

Kaptenen fick indelningsräntan från Hagen nr 3, Västra Berge nr 3, Mora nr 5, Håknorrbo nr 1, Vij nr 2, Myra nr 3, Näsbyn nr 9, Västeräng nr 1, Bondebo nr 1 och Västanäng nr 1, vilka hemman då tillsammans bestod av 102 öres- och 13 penningland.

Fänriken fick nöja sig med räntan från Långsbo nr 1, Sjömyra nr 8 och hemmanet Hovra, tillsammans 31 öres- och 18 penningland.

Sergeanten fick räntan från Sunnansjö nr 2 och Sannäs nr 1, tillsammans 11 öres- och 19 penningland;

Mönsterskrivaren från Tomta nr 1, Mora nr 8, Västeräng nr 5 och Fjärdsäter nr 4, tillsammans 35 öres-land;

Föraren Linfläck nr 1, Ava nr 2 och Hagen nr 2, tillsammans 25 öres- och 17 penningland;

Furiren Näsbyn nr 4, Mora nr 4 och Berge nr 1, tillsammans 25 öres- och 6 penningland;

Rustmästaren Näsbyn nr 7, Källeräng nr 1 och Prättingberg nr 1, tillsammans 25 öres- och 2 penningland;

Förste trumslagaren Näsbyn nr 3 och Vij nr 1, tillsammans 19 öres- och 8 penningland;

Andre trumslagaren Duvnäs nr 2 och Bondebo nr 1, tillsammans 15 öres- och 19 penningland;

Piparen Ovanåker nr 1, som bestod av 10 öres- och 12 penningland;

Fältskärsgesällen Sjömyra nr 5 och Myra nr 4, tillsammans 20 öres- och 17 penningland, och

Profossen slutligen fick indelningsräntan från Myra nr 1, som då bestod av 9 öres- och 2 penningland.

"Skulle väl Delsbo socken mer kunna draga och tåla?", frågar sig prosten och räknar sedan upp soldaterna av Delsbo kompani och socken, med deras nummer och namn.

Vi har skrivit att Delsbo ständigt skulle hålla 95 soldater men här räknas det upp inte mindre än 149 (med undantag för nummer 110—126). Förklaringen är, vilket tidigare nämnts, att större delen av Bjuråker och nära hälften av Ljusdal räknades till Delsbo kompanis område och skulle tillskjuta återstående 54.

Det vore frestande att återge alla dessa namn, men det skulle bli för omständligt. De flesta är för länge sedan glömda, men om några har ändå ett och annat bevarats i släkttraditionen.

Enstaka soldater har fått sina namn förevigade. Det gäller t. ex. Gustav Reuter, korpralen som även var målare till yrket och av eftervärlden betecknats som "en av Hälsinglands eller kanske vårt lands förnämste bygdemålare".

Delsbo kompanis historia sammanfaller i stort med regementets. Kompaniets namn står inristat i annalerna från drabbningar och fältslag. Ofta skickades dess soldater ut som förtrupp eller i första stridslinjen och fick lida stort manfall. Men om dessa soldater från "krigarsocknarna" var hårdföra och fruktade, när det gällde att försvara hembygd och fosterland, så hade de även kurage att visa, vad de tänkte och kände, när uppdragen stred mot deras egen rättsuppfattning. Så var det vid det Armfeldtska fälttåget mot Norge för 250 år sedan, det som kom att utmynna i en fruktansvärd tragedi inte minst för Hälsinge regemente.

Rullorna för 1657 visar, att 29 soldater och sex officerare av Hållfasts kompani stupade åren 1655—1657. Vid Narva och Nyen stupade 19 soldater från Delsbo åren 1669—1670, och vid Narva stod Delsbo kompani åter uppställt en novemberdag år 1700. Det var segerns gyllene år. Men till de mörkaste årtalen i kompaniets historia hör 1708 och 1808. Traditionen berättar att vid Liesna eller Ljesnaja stupade hela kompaniet så när som på en enda man, soldaten Rask. Då stupade även Johan von Schwartz, den fattige soldatpojken från Delsbo, som blev befordrad till kapten och adlad av Karl XII för sin tapperhet i fält, men som spelman gjorde sitt namn odödligt.

Indelningsverket upphörde som institution vid årsskiftet 1903—1904, då allmän värnplikt infördes. Kompaniernas gamla samlingsplatser sattes på undantag, decennium lades till decennium och de gamla rotesoldaterna samlades en efter en till sina fäder. Men ännu när detta skrives i slutet av år 1968 lever några av de soldater, som en gång tillhörde Delsbo kompani och som kan berätta om livet på roten och mötena på Mohed under Oscar II:s tid.

På förre vol. distinktionskorpralen E. O. W. Wallbergs initiativ lät Delsbo Hembygds- och Fornminnesförening 1964 resa en minnessten på Lägret i Hagen. Den konstnärlige stenhuggaren Emil Burgman från Bjuråker utformade det krönta vapnet med hälsingebocken, kompaniets märke och lägrets konturer samt ristade följande inskrift:

"Lägret
Mötesplats
för
Delsbo kompani
av
Kungl. Hälsinge regemente.
Till minne av kompaniet och dess fosterländska gärning — i fred som ofred — restes denna sten år 1964 av Delsbo Hembygds- och Fornminnesförening."

Bror Jonsson

ETT OFFICERSBOSTÄLLE I BYN SJULHAMRE

När indelningsverket för Hälsinge regemente gjordes upp år 1695, blev gården Sjulhamre nr 2 i Ljusdals socken boställe åt fänriken vid Järvsö kompani. Detta hade tidigare varit en skattegård av ringa beskaffenhet och villkor men kronan köpte den detta år av en hustru Sara för 233 daler silvermynt.

Förste innehavare av bostället var fänriken Johan Törnefelt, som börjat som förare vid regementet år 1684. Ett husesynsinstrument från år 1724 upplyser oss om hur gården tedde sig, när Törnefelt första gången kom dit. Det fanns på papperet en fastställd modell hur karaktärsbyggnaden på ett fänriksboställe skulle se ut. Det var en liten välplanerad byggnad, som bestod av en storstuga i mitten med två kammare till vänster och kök och förstuga till höger.

Men Sjulhamre saknade en sådan karaktärsbyggnad. I stället fanns här en stor mangårdsbyggnad, 22 meter lång och 7 meter bred. Den innehöll två större rum — en herrstuga och en vardagsstuga — och två kammare med kök och förstuga. Byggnaden var mycket gammal (över hundra år gammal 1724), och den ena kammaren var så låg att man med möda kunde gå dit in utan att kröka sig.

I huset fanns väggfasta bänkar och sängar, långa bord, kistor och hyllor, allt i trä. Det var den enda möblering som förekom i större bondgårdar i början på 1700-talet.

Gårdsplanen var belamrad med en mängd små hus. Det var bökigt och trångt. Där fanns en bryggstuga, en kornlada och två foderbodar, ett lider för vagnarna och ett annat för redskapen, fähus, stall, svinhus och vedbod. Naturligtvis låg där också ett hemlighus för sig självt och ett visthus, ett härbre, söder på gården. Två humlegårdar fanns också med 200 stänger.

Fänrik Törnefelt måste fortsätta långt utanför gården om han ville studera boställets alla ägor. Här och var i skogen låg

Sjulhamre i våra dagar.

boställets åkrar och ängar. De var splittrade på ett trettiotal tegar på ett mycket oekonomiskt sätt. Det tog tid att ta sig fram till dem, och på varje åker måste man hålla en lada. I skogen hade fänriken rätt att hämta ved till gården och stänger till de många gärdslena, med vilka han måste inhägna åkrarna, så att inte boskapen förstörde grödan. Fiske hade han rätt till i den "ganska litet fiskrika" Kyrkbysjön, och säden kunde han mala i Hybo kvarn, där bostället ägde en sjättedel. Mulbete fanns i fäbodarna Andersvallen en mil därifrån. Där höll han hus för folk och boskap.

Det var mycket som var primitivt och mycket som saknades, men fänrik Törnefelt hade inte stora pretentioner utan måste ha tyckt att han hade fått det ganska väl beställt. Fem år varade glädjen, och sedan bröt Stora Nordiska kriget ut. Fänrik Törnefelt måste för alltid lämna Sjulhamre och dra med regementet i fält. Han avancerade under kriget till premiärlöjtnant men stupade i slaget vid Holofzin år 1708. Han var ogift, och hans lösöre blev omhändertaget av fadern Anders Törnefelt, som varit överstelöjtnant vid Hälsinge regemente.

År 1701 fick Sjulhamre en ny innehavare. Det var fänrik Olof Ludvig von Schwartzenhoff, men eftersom han var ute i fält, lät han sin mor, kaptenskan Christina von Schwartzenhoff, flytta in på bostället. Hon brukade det till år 1706, och därefter övertogs bruket av bonden och länsmannen Johan Delin. Olof Ludvigs bror Carl von Schwartzenhoff blev också fänrik vid Järvsö kompani. Olof Ludvig stupade vid Poltava, och Carl gick i rysk fångenskap år 1709. Först år 1722 — tretton år senare — kom han hem till Hälsingland igen.

Husesynsprotokollet nämner en rad andra fänrikar i det regemente som uppsattes efter katastroferna i Ryssland: finländaren Carl Gustaf Rosenmüller, 1709—1710, Hans Magnus Wiens, 1711, som slutade som mantalskommissarie i Hedemora, Johan Högmarck, 1712—1713, som blev kapten vid regementet, Adam Schiffner, 1714—1718, som blev fången vid Stralsunds belägring, sårad i ben och huvud, och Anders Varg, 1719—1722, som blev den siste krigsfänriken.

När Carl von Schwartzenhoff kom hem från de ryska fånglägren, övertog han Sjulhamre igen. Landbönder hade hela tiden brukat stället, först Anders Delin och sedan Per Olofsson. I fortsättningen drev von Schwartzenhoff stället i hälftenbruk med bönderna Per Mattsson och Olof Jonsson.

Den 6 augusti 1724 höll man laga husesyn på fänriksbostället Sjulhamre. Representanter för regementet var major Daniel Lagerborg och regementsskrivare Peter Forssius. Länsstyrelsen var representerad av vice häradshövding Per Johan Schaeij, kronobefallningsman Peter Sundberg, länsman Johan Dehlin och nämndemännen Christopher Olsson i Bäckänge, Anders Michelsson i Ängsäter och Olof Jonsson i Sinnanbo.

Bygden höll långsamt på att repa sig efter det långa kriget. Nämnden gjorde ett uttalande i protokollet, där den pekade på några av orsakerna till den långsamma framstegstakten. Det var svårt för officerarna att finna någon bonde, som kunde ta sig an boställenas bruk. "Om en bonde härpå orten har medel, tager han aldrig såsom landbonde emot något boställe utan köper sig hellre ett skattehemman, på vilka i framflutna krigstider varit och ännu är gott förråd." En fattig landbonde var bättre än ingen bonde alls även om han inte hade råd att underhålla byggnaderna på gården.

Det var ont inte bara om driftigt folk utan också om boskap, eftersom det mesta utpressats av bönderna i skatter och inkvarteringar under kriget. "Det har hänt att landbonden ej haft mer än 5—6 kor på bostället, när han borde haft 12—15." Jorden hade därför inte blivit väl gödslad. Avkastningen på de små åkerlapparna var också dålig. Om en officer bara var hänvisad till inkomsterna från sitt boställe, måste han underkasta sig samma villkor som bönderna och äta "torkad mäsk eller drav allmänneligen ibland brödet och därtill sur mjölk eller rännemjölk samt vassla och så kallad mesost".

Efter dessa dystra synpunkter på officerarnas levnadsförhållanden övergick nämnden till att granska bostället. Ingenting hade byggts eller reparerats under krigsåren. Hela underbonaden på den gamla manbyggnaden var nu förruttnad, och den ena gaveln hade dragit muren på sned. Nämnden konstaterade också röta i bräder och knutar.

Brunnen på gårdsplanen hade en bristfällig grund och måste muras om till en kostnad av 100 daler kopparmynt. En hel del annat måste också byggas om. Kostnaderna för dessa arbeten skulle enligt bestämmelserna bestridas av de tidigare innehavarna. Löjtnant John Törnefelt påfördes 180 daler och fru Christina von Schwartzenhoff 138 daler. Båda var döda, men nämnden förklarade att pengarna måste utkrävas av arvingarna.

Löjtnant Törnefelts far, överstelöjtnant Anders Törnefelt, var också död, och förutom Johan hade också hans tre andra söner stupat i fält eller blivit borta i den ryska fångenskapen. Ätten Törnefelt hade därmed dött ut, men överstelöjtnantens fru hade efter makens död gift sig med översten Anders Sinclair, och honom skulle man nu kräva på de 180 dalerna. Fru von Schwartzenhoffs äldste överlevande arvinge, löjtnanten vid Hälsinge regemente Christian von Schwartzenhoff, blev ålagd att svara för hennes böter.

Fänriken var en småbrukare, det framgår av den utredning nämnden gjorde om åkerbrukets tillstånd vid en ny syn år 1730. Det ena året odlade han 3/8 tunnland, det andra året 6/8 tunnland, medan den andra delen låg i träde. I mannaålder hade det inte funnits större åker vid bostället. Korn, ärter och havre var det han odlade. Från ängen hämtade han 8—9 lass hö. I kålhagen öster på gården odlade han grönsaker.

Någon karaktärsbyggnad fanns inte, och det gick knappt att få plats med en sådan, tyckte nämnden. På den ena sidan "trängdes" den av den trånga gatan och grannens gård, och på den andra av de många husen på gården. Det var därför bättre att boställsinnehavaren själv rev den gamla byggnaden och uppförde en ny byggnad i stället. Byggnadskostnaderna, som inte fick överstiga 600 daler kopparmynt, skulle staten bestrida. Flera andra hus på gården måste också byggas nya.

Fänrik Carl von Schwartzenhoff fränträdde bostället och överlämnade det till fänrik Carl Henrik Buddenbrock. Det var han som fick svara för ombyggnaden av Sjulhamre. När nämnden sammanträdde nästa gång, år 1740, hade en alldeles ny byggnad uppsatts i den gamlas ställe. Det nya huset var 15 meter långt och 9 meter brett inom knutarna. Det var byggt av timmer och täckt med näver och takved och hade en rappad skorsten med träkrans. Det rymde en stuga och en kammare med spisel till vänster och ett kök med kammare till höger. Förstugan hade bro och tre trappsteg. Buddenbrock hade också byggt ett stall och ett fähus för 16 bås med särskilda rum för getter och får.

Byggnadskostnaderna 956 daler översteg högst väsentligt det belopp som nämnden anslagit, och det överstigande beloppet måste slås ut på innehavarna av bostället. Bötesbeloppen i de båda sterbhusen på inalles 318 daler hade ännu inte betalats, trots att sexton år förflutit, sedan man första gången krävt dem.

Fänrik Buddenbrock var son till den olycklige överbefälhavaren i 1741—1743 års krig Henrik Magnus Buddenbrock. Sedan fadern dömts till döden och arkebuserats i Stockholm, gick Carl Henrik Buddenbrock i fransk tjänst och stupade vid Tournay år 1745.

Från resten av 1700-talet finns inte mycket att rapportera om Sjulhamres byggnadshistoria. Åren 1765—1777 innehades bostället av Magnus Adolf Löfman, som senare blev kapten vid regementet. Han lät klä hela mangårdsbyggnaden med brädfoder och strök den med rödfärg, men trots dessa förbättringar dukade huset under för "ålder och röta". Vid en husesyn år 1792, då löjtnant Carl Gottlieb von Platen tillträdde bostället, förklarade nämnden att byggnaden var så förfallen, att den inte kunde hjälpas.

Nämnden förklarade att en ny byggnad var i högsta måtto behövlig, men trots detta fanns inget nytt att rapportera vid de följande husesynerna. Först år 1836 — 42 år efter rivningsbeslutet — fanns medel tillgängliga för en nybyggnad. Året innan hade fänriksbostället vid Järvsö kompani förvandlats till kaptensboställe vid Delsbo kompani, och i samband därmed beslöt man att upprusta Sjulhamre.

Ombyggnaden skedde under åren 1838—1843, då kapten Erik Nannersten innehade bostället. Ett nytt karaktärshus upp-

Kapten Erik Nannersten. (Akvarell av Karl Berger, 1835).

fördes på den s. k. Lägersbacken med framsidan mot öster. Det var 17 meter långt, 9 meter brett och 4 meter högt. Grunden vilade på en stenfot. Huset rymde en förstuga, sal, kammare, förmak, sängkammare och ett kök med källare under. Den sex meter långa salen hade halvfransk dörr med mässingshandtag och väggar med fransk tapet klistrade på väv. Fönsterbågar, dörrar och dörrkarmar var målade med vit färg. Byggnaden var utantill bestruken med rödfärg.

Också Nannersten hade överskridit de beräknade byggnadskostnaderna och dömdes att betala 202 riksdaler banko i böter. Det är ovisst om den stackars kaptenen orkade med denna utgift, eftersom både han och hans hustru Johanna, som var närvarande vid husesynen år 1744, intygade att deras bo var gäldbundet.

De följande husesynsprotokollen är av mindre intresse. Det sista bevarade är från år 1877, då majoren Erik Wilhelm Ström innehade bostället. Han hade gjort vissa smärre reparationer, lagt om taket med takspån, lagt på nya golv av granplankor och skaffat nya runda kakelugnar av kakel. Nämnden var mycket nöjd med hans arbete, för vilket han själv stått som entreprenör.

Allt tyder på att den sedermera majoren Ström var den siste boställsinnehavaren på Sjulhamre. Gården gick därefter ur tjänst och övertogs av civila arrendatorer.

Alf Åberg

MED VÄRJA, MANDOM OCH TAPPERHET

Delsbo har under tidernas lopp haft många söner, som utmärkt sig genom tapperhet i fält. De flesta är nu glömda eller kända endast till namnet, men några lever ännu i färskt minne långt efter sin död. Andra har fått sina namn inristade på historiens blad.

Hur den mest bekante dellbon under Gustav Vasas och hans söners tid, den kunglige sekreteraren och hovmannen *Sven Elofsson,* nådde sin höga befattning, är inte närmare bekant. Det enda vi känner till om hans miltära förtjänster är den skicklighet han visade vid en värjduell med den galne kung Erik.

Om vi för övrigt vet åtskilligt om Sven Elofssons liv och leverne genom hans egen *Paralipomena* och Stockholms stads tänkeböcker, så är vår kunskap om *Mårten Pehrsson* obetydlig. Widmark berättar om honom i sin "Beskrifning öfwer Provinsen Helsingland" (Upsala, Edquist & K., 1860), att han var hövitsman för Hälsingefänikan och som sådan fick skattefrihet på sitt hemman i Stömne.

I "Delsboa Illustrata" (Nyströms och Stolpes förlag, Stockholm, 1764) räknar prosten C. N. Lenaeus upp en handfull "Sockne-barn", som "Med wärjan, samt karlavulen mandom och tapperhet, hafwa banat sig wägen till heder och anseende i lifstiden, jämväl till wördsam ihogkomst efter döden."

Först bland dem nämner han *Johan Olofsson,* som var född i Håknorrbo och på Gustaf II Adolfs tid "tjent sig up wid Kongl. Hofwet". Lenaeus citerar en uppgift i Helsinge nations album: "A:o 1626. Johannes Olai, in Håknorbo. Praetor aulae fuit" (var slottsbefälhavare).

Fredrik von Walter berättar om honom i "Helsingminnen" (Söderhamns Tidnings Tryckeri 1910), att han var född år 1600

och att han "tjänade upp sig från simpel man i ledet till Helsinge regementes chef och slutade sina dagar som landshövding." Han berättar att Hans Johan Olofsson som 10-årig vallpojke blev bekant med den unge officeren Fritz Seaton och genom hans förmedling kom in på den militära banan. 11-årig fick han följa med till Danmark som skallmejblåsare, 15-årig fick han pröva krigets fasor vid Pleskows belägring under Isak Beems befäl. Han deltog i belägringen av Riga 1621, då Gustav II Adolf själv förde befälet över hälsingarna. Och han var med 1626, "då Wallhof intogs och där fienden förlorade hela sin tross, 600 vagnar, 5 fanor, 21 kanoner m. m." Om denna seger tillägger von Walter, att "den fullbordade Östersjöländernas eröfring" och att den för sin djärvhet bekante kaptenen Seaton från Delsbo där anförde fyra kompanier hälsingar.

Då hade "Hans envis", som han kallades, fått majors grad och chef för hälsingarna var nu den ryktbare Lennart Torstensson.

Lennart Torstensson. Oljemålning tillhörande officerskåren.

Striden gick vidare:

"År 1630 finna vi helsingarne — de gamla blå — under Johan Brahe på tysk mark som deltagare i trettioåriga kriget.

Då Gustaf II Adolf på själva julaftonen med en här af 14.000 man stormade Greifenhagen vid Oder, hvilken fästning utgjorde nyckeln till de kejserligas ställning, var det den gula och blå brigaden som kraftigast samverkade till segern.

Här fick Hans envis åter visa prof på mannamod, ty han var den förste, som kröp genom den bresch, som svenskarne lyckats skjuta i muren, hack i häl åtföljd af kapten Olof Björn från Järfsö.

Så kom, den 7 sept. 1631, det blodiga slaget vid Leipzig och äfven här kämpade den 'gula och blå' med största utmärkelse. På själfva slagfältet utnämndes vår dellbo till öfverstelöjtnant. Han var då blott 31 år gammal."

I fortsättningen berättar von Walter, att Hans Johan fick det föga tilltalande namnet Stryk, när han inskrevs vid regementet, "men som detta ord uttalas i Delsbo som Strik, erhöll han i adelsnamn Strijk, som introducerades på svenska riddarhuset under nummer 177. Det var den personliga förtjänsten, modet och tapperheten, som vann sin belöning."

Efter att ha deltagit i slaget vid Lützen blev Strijk hemsänd för att leda försvaret av Jämtland. 1631 blev han svensk adelsman och 1644 överste för Hälsinge regemente. Samma år utnämndes han till landshövding i Härnösand, där han avled 1653.

Var nu den av Lenaeus omtalade hovtjänstemannen hos Gustav II Adolf identisk med regementschefen och landshövdingen Johan Strijk? Nej, det tror vi inte. I "Kungl. Hälsinge Regementes chefer" (Norstedt & Söner, Stockholm. 1909) omnämnes Strijk som den femte i ordningen av cheferna, men där omtalas, att han föddes i Estland 1595 och att han var "Son av Gotthard Strijch och Gertrud von Nöding, genannt von Werden." Vidare berättas att han vid tolv års ålder kom till Sverige och blev page hos riksrådet Johan Skytte.

Det är väl högst sannolikt, att dessa senare uppgifter om Strijks härkomst är de riktiga. Om Johan Olofsson från Delsbo hade Stryk som soldatnamn, kan detta vara anledning till den sammanblandning von Walter av allt att döma gör sig skyldig till.

Att det, som Lenaeus berättar, funnits en Johan Olofsson från Håknorrbo i Delsbo, och att denne blivit slottsbefälhavare hos Gustav II Adolf, finns det däremot ingen anledning betvivla. Traditionen vill göra gällande, att Johan Olofsson skulle ha varit född i den gård i Håknorrbo, som än i dag kallas Förars, och medlemmar av den släkten lever fortfarande i Delsbo.

En av de mest kända militärerna från Delsbo i äldre tid var majoren *Jon Andersson Myr*. Han var "en fattig Husmans son uti Myra, som i ungdomen här hemma wallade getter", skriver Lenaeus och tillägger, att han från denna enkla härkomst under det polska kriget på Carl X:s tid tjänade upp sig från gemen till major vid Hälsinge regemente. I kyrkböckerna hade Lenaeus funnit både majorens och hans hustrus namn och sigill. Hustrun var från Tyskland. När han kom hem från kriget tillsammans med henne, bosatte de sig på Hagen nr 3.

Hagen nr 3 i våra dagar.

Den tyska dam majoren hemförde var Anna Maria von Stedslo eller Steslou, och med henne hade han två döttrar.

Under rubriken "Delbon som blev kung" återger von Walter i "Helsingminnen" en sägen om Jon Andersson Myr, vilken som helt ung skulle ha vunnit en brottningstävlan på Lekarvallen i Forsa och blivit "kung". Och i "Kungaättlingar" i samma bok berättar han om major Myrs dotter Anna Katharina, som blev gift med prosten Olof Kanik i Rogsta.

I boken "Från flydda tiders Delsbo" (Seelig & Co, Stockholm. 1942) har Bror Hillgren sammanställt en mängd intressanta

uppgifter ur kyrkoböcker, kammararkivet och andra källor rörande majoren Myr och hans familj. Bl. a. omnämnes ett brev från drottning Christina, där hon 1654 under rubriken "Förläning på livstid" tilldelar honom en del förmåner "för långlig och oavbruten krigstjänst".

Myr synes ha tagit avsked från militärtjänsten år 1663. I varje fall har drottningens efterträdare på tronen, Karl X Gustav, det året daterat den skrivelse, där kungen ger veterligt, att hans

> "trotjänare och kapten, ärlig och manhaftig Jon Andersson, underdånigt anhållit, det vi honom från regementet, under vilket han härtill tjänat haver, nådigt ville emittera och förlossa, så alldenstund vi påminna att han uti samfält 34 år troligen och väl som en ärlig soldat tjänt haver, jämväl han av ålder och andra bräckligheter, som krigsärendet gemenligen med sig förer, intet förmår längre att tjäna, varför have vi tagit hans åtstunta anhållan i nådigt betraktande." (Återgivet efter Hillgren.)

Enligt brevet beviljades han 12 tunnor spannmål årligen. Dessutom hade han hemmanet skattefritt på livstid.

På en vind i Hagen hittade Hillgren 1925 en del handlingar rörande Hagen nr 3, bl. a. det kontrakt, enl. vilket Anna Maria von Steslou sålde hemmanet efter sin salig man Jon Andersson Myr. Handlingen är daterad 1686. Då skulle majoren således vara död.

Enligt den muntliga traditionen blev han ihjälriven av vargar på en åker i närheten av sitt hem i Hagen. Traditionen bekräftas av Sveriges Släktregister (3 L II delen Bjuråker—Delsbo—Norrbo, 1949), där man ur dödboken inhämtat uppgift om dödsorsaken. "Vildvargbiten" står det inom citationstecken. Han uppges här vara född "162.. och död ../4 1691". Vidare uppges majorens hustru ha hetat Maria von Uggla, men namnförväxlingen kan bero på att den gamla stilen är svårläst.

Av kyrkoräkenskaperna framgår visserligen, att Myr var änkeman 1652, då han lämnade en gåva till kyrkan efter sin salig hustru. Men han kan väl knappast ha varit gift med två adliga Marior. Kanske finns det, trots allt, ett uns av sanning i sägnen om Myrs bedrift i ungdomen, att han blev "kung" på Lekarvallen och därigenom vann den rika bonddottern Anna Grelson i Forsa till sin hustru.

Samtida med getpojken Jon Andersson Myr var *Johan Hållfast,* som blev adlad av Karl XI. Om honom skriver Lenaeus, att

"Herr Johan Hållfast, war Capitaine Hållfasts son, här wid Delsbo Compagnie, födder wid Näset i Åkre, och har i det Skånska Kriget uti Konung CARL den XI:s tid, tjent sig up til Ryttmästare wid Cavalleriet, och för det han på Smålands skogarna sköt ihjäl Snapphane hufwudmannen, den med trulldom hade gjordt sig hård, blifvit af högbemälte Konung med adelig Sköld benådad, och *Ridderschantz* kallad. Han har också haft et rikt och förnämt gifte."

Några närmare uppgifter om denne Ridderschantz har vi inte funnit i tillgängliga källor. Om hans far däremot vet vi, att Delsbo kompani på 1660-talet hade sitt namn efter honom, att han befordrades till major och avled i Delsbo 1692.

Ur historiens dunkel framträder vid slutet av 1600-talet en militär, som för eftervärlden framstår som förgrundsfiguren inom den traditionsrika folkmusiken i Delsbo. Vi vet heller inte så mycket om honom, men legendfloran är desto rikare. I tidningsartiklar om Delsbo kompani både i svenska och svenskamerikanska tidningar är det *Johan von Schwartz* och hans öde, som skildringen huvudsakligen rör sig om, och ändå har vi inte kunnat hitta något belägg för, att han någonsin tjänstgjorde vid sin hemsockens kompani.

Dock är det väl troligt, att han började sin militära bana vid kompaniet hemma i Delsbo. Med hänsyn till hans musikaliska läggning kan det tänkas, att han började där som trumslagarpojke, men här rör vi oss endast med antaganden.

Vad man däremot kan inhämta ur rullor och avlöningshandlingar är, att han var fältväbel vid Järvsö kompani, att han utnämndes till secondkapten vid Livkompaniet 1701, att han blev kapten vid Arbrå kompani 1707 och att han stupade i slaget vid Ljesna 1708.

Lenaeus inskränker sig till följande notis:

"*Johan Svart*, en fattig Soldate-son, född uti en stuga inwid Norsbron, af hwilkens fader nämligen, af Soldaten Svart, Stugorna wid Norsbron Swartstugorna kallas. Denne Soldate-sonen, Johan Svart, war i början en herr-tjänare, men gaf sig omsider til Militien, der han i K.Carl XII:tes Krig tjente sig up till Capitaine wid Arbrå Compagnie och Helsinge Regementet, och skref sedan sitt namn: *Johan von Schwartz*. År 1708 d. 29 Septemb. blef han af Ryssarna wid Liesna uti Lithauen död skuten."

Uppgiften att han till en början var "herr-tjänare" antyder en annan utbildningsväg än den vanliga för en fattig knektpojke. Kanske var det även som "herr-tjänare" han lade grunden till sitt musikaliska kunnande.

Alltnog. Den fattige soldatsonen från Delsbo, som adlades av Karl XII, fick inte länge glädja sig över sin upphöjelse. I stället

har eftervärlden så mycket mer kunnat glädja sig över det musikaliska arv han lämnade efter sig. Ty även om en och annan tror sig kunna konstatera, att den eller den polskan är av annat och kanske senare ursprung, så lär väl ändå ingen kunna förneka, att hans namn och rykte som Hälsinglands Ole Bull skulle vara utan grund och att man här har att göra med ett musikaliskt geni. Bland de kända låtar, som tillskrivas honom, kan nämnas Dellens vågor, Dellbokölen, Bolleberget, Trollen i skäckten och Karbaspolka. (Den sistnänmda var inom parentes ärkebiskop Söderbloms favoritpolska).

Bland de tappra nämner Lenaeus till sist *Lars Persson Ruth,* som tillhörde den kända prästsläkten Ruth från Delsbo. Anledningen till hedersomnämnandet torde väl närmast ha varit, att han skänkte den av Lenaeus utförda runhällen till Delsbo kyrka. Ruth befordrades till sergeant, och 1742 "blev han sotdöd på Forsby Bruk, i Perno Socken och Nyland, under den olyckeliga Finska Campagnen."

Många andra officerare, födda i Delsbo, skulle kunna nämnas bland dem, som utmärkt sig i krig. Vi avslutar denna berättelse med att omnämna en sentida representant, löjtnanten *Erik Stålberg,* som gjorde en berömd insats under boerkriget.

Stålberg eller Pehrsson, som han ursprungligen hette, var född 1869 och son till en torpare i Svedja. Han tog värvning som volontär på Karlsborg och var polis i Sundsvall, innan han kom med i boerkriget som soldat i den skandinaviska frivilligkåren. Där avancerade han snart till löjtnant. Endast ett fåtal skandinavier undkom med livet, däribland Stålberg, som efter en tids fångenskap på Ceylon återvände till hemlandet. Han blev nu reservofficer och tilldelades av Oscar II guldmedaljen för tapperhet i fält. Han hade polisförordnanden i Göteborg, Malmö och Östersund och var med om att organisera polisväsendet i Persien, innan han återvände till Sundsvall, där han slutade sin bana som fängelsedirektör.

I Sundsvall räknas han som en av stadens stora söner, och i den bygd, vars son han verkligen var, lever ännu släktingar och vänner, som har hans minne i "wördsam ihogkomst efter döden."

Bror Jonsson

GUSTAV VASA HÅLLER RÄFST MED HÄLSINGLANDS ALLMOGE

Hälsingarnas insatser under resningen mot Kristian II nämnes bara undantagsvis i våra historieböcker. Däremot möter man ofta namnet Lars Olsson Björnram. Flera historiker framhåller, att det var han, som på det mest avgörande sättet hemförde segern åt Gustav Vasa, när dennes första styrkor blivit illa åtgångna.

Men fältherren vinner inte ensam slaget. Då han var hälsingarnas befälhavare, får väl också dessa ta åt sig en del av äran. Att Gustav Vasa verkligen visste att uppskatta hälsingarna som soldater framgår av åtskilliga omständigheter, inte minst den, att han utnämnde Björnram till deras överste.

Förspelet till hälsingarnas deltagande i befrielsekriget kan här förbigås. Tredjedag påsk 1521 kom Gustav Eriksson med 1.300 ryttare på sitt första väpnade besök till Hälsingland. Vid Norrala kungsgård talade han till den samlade allmogen och påminde om, hur hälsingar och dalkarlar alltid gjort gemensam sak, när landet var i fara. Hälsingarna tvekade till en början men anslöt sig till befrielsearmén, sedan gästrikarna och framför allt borgarna i Gävle stad svurit Gustav trohet.

Ändå skulle det inte dröja länge, förrän upprorslågan åter flammade — men nu *mot* Gustav Vasa. Inom samma bondehär, som fört honom till seger och kungatron 1523, började snart stridsyxorna åter vässas. När det gällde att göra Sverige fritt från det danska väldet, var man ense med kungen, men när han nu ville införa en ny religion och avhända kyrkor och kloster deras dyrbara egendom för att betala skulden till Lübeck, gick det för långt. Hur man kände det har Karlfeldt mästerligt tolkat i dikten "Tuna ting".

Gustav Vasas landsting i Delsbo 1528 med den norrländska allmogen är den största och mest dramatiska tilldragelsen i socknens historia. Det markerar vändpunkten i religiöst avseende, reformationens genombrott i Norrland. Ändå har detta

landsting nära nog förbigåtts både i vår svenska historia och i kyrkohistorien. Anledningen är lätt att förstå. Detta formliga fälttåg med en krigshär om 14.000 man mot en skara obeväpnade landstingsmän saknade den glans och ära, som kännetecknade befrielsekriget.

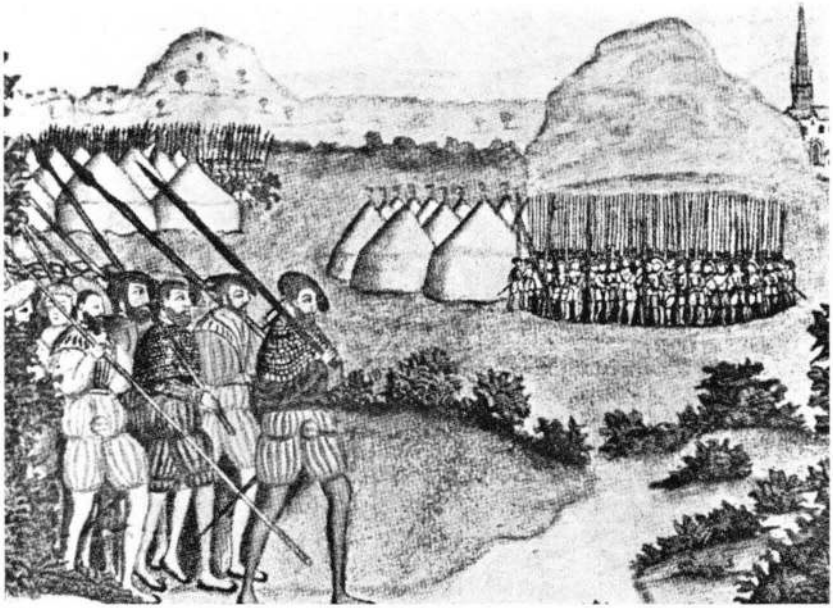
1526 hade kungen påbjudit en ny skatt, som hälsingarna för sin del vägrade att betala. Trettondag jul 1527 skrev kungen ett hotfullt brev till dem och förklarade, att "om tyska köpmän uppbringade svenska skepp, skulle hälsingarna därföre svara". Men när varken hot eller förmaningar hjälpte, beslöt sig kungen för att kväsa norrlänningarna. Han stämde allmogen i Hälsingland, Medelpad och Ångermanland till ett möte i Delsbo den 12 mars 1528. Sedan han kväst dalkarlarna efter daljunkerns uppror, tågade han vidare till Delsbo. Han hade, skriver J. J:son Hanzén, "ett gott öga till bönderna, särskilt i Hälsingland. Därför hade han Lars Siggesson (Sparre), marsk och sju riddare som riksens råd och hela hären med sig till Delsbo".

Lenaeus berättar om händelsen i Delsboa Illustrata, men någon muntlig tradition finns knappast längre bevarad. Nuförtiden har de flesta dellbor ingen aning om, att Gustav Vasa ens besökte Delsbo. Utom vad som finns att läsa i skriftliga källor, har jag fått endast ett par muntliga uppgifter av äldre ortsbor. Den ena berättar, att kungen första dagen talade från Jättekullen (vid nuvarande pensionärshemmet) i Ava. Att han på morgonen dagen efter talade från Kungaloften i prästgården och hotade att låta dränka hela den av knektarna omringade allmogehopen i Dellen, där den var som djupast, har relaterats av Lenaeus och andra.

Den andra uppgiften gäller frågan, hur dessa 14.000 knektar kunde klara sig i marsvinterns nattkyla. De kunde ju omöjligt härbärgeras av ortsborna. Traditionen säger, att knektarna fällde skog på de nuvarande Vijåkrarna och trakten däromkring och värmde sig vid väldiga stockeldar.

Men för hundra år sedan var traditionen ännu levande, det framgår av bevarade uppteckningar. Då kunde man berätta detaljer om, vad som hände dessa kritiska marsdagar i Delsbo. Då visste man också namnet på den dellbo, som förde allmogens talan inför kungen, att han hette Engelbrekt och var från Ede.

Under vistelsen i Delsbo utfärdade kungen två förordningar angående Hälsingland. Den ena gällde landskapets skatt och

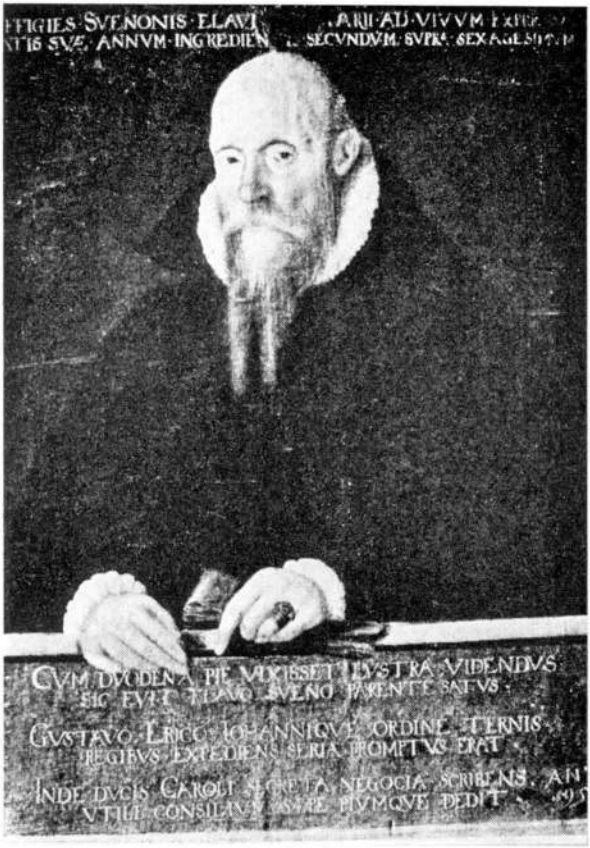

Fältläger och knektar på Gustav Vasas tid. — Kopia från 1700-talets senare hälft efter numera förstört original på Gripsholm.

privilegier, den andra innehöll föreskrifter om, hur bönderna skulle betala tionde och fullgöra andra skyldigheter gentemot kyrkan och prästerskapet. Denna senare förordning har fått namnet Delsbo ordonantia.

Vad som grämde dellborna mest var förlusten av storklockan, som vägde 18 skeppund (3.060 kg.) och av kungen ansågs "för god att betjäna bönder". Klockan hade ett makalöst ljud och så hade den nyligen blivit döpt och kristnad av gråmunken, broder Vincentius, vid ärkebiskop Johannes Magni visitation. Men klockan var tung och traditionen berättar, att den sjönk genom isen på sjön Bergviken i södra Hälsingland, när kungen och hans krigshär återvände till Stockholm.

Att Gustav Vasas berömde fältherre och krigsöverste, Lars Olsson Björnram, ibland även hade sina vägar till Delsbo kan man hålla för troligt, när man vet att prästen i församlingen, Jakob Mattiae, blev gift med hans dotter, Anna Larsdotter Björnram. Kyrkoherden i Delsbo blev därigenom svåger med ärkebiskop Andreas Laurentius Björnram, Johan III:s främsta stöd i den liturgiska striden.

Sven Elofsson.

Prästerskapet i Delsbo fick väl också en del "inside informations" från kungahuset, när kungens egen sekreterare, Sven Elofsson, kom hem på besök. Han var son till Mattiaes företrädare, kyrkoherde Elof, och måste ha varit en mycket skicklig diplomat, då han i sinom tid även skulle bli sekreterare åt Erik XIV, Johan III och hertig Karl. Mycket känd och omtalad blev hans värjfäktning på liv och död med kung Erik. För historieforskningen har hans källskrift Paralipomena blivit av största värde.

Sven Elofsson är den mest berömde av alla dellbor och hälsingar från renässansens dagar. Han var veterligt den förste ofrälse person, som hedrades med ett porträtt. Porträttet hör hemma i samlingarna på Gripsholm.

Bror Jonsson

DYSTERT 250- ÅRSMINNE

Efter fjällstormen 1719. (Oljemålning av Simon Öqvist).

I gryningen den 1 januari 1719 anträdde den Armfeltska armén marschen från Tydal i Norge mot hemlandet över gränsfjällen. Bland de först avtågande befann sig Hälsinge regemente och en del av dess männingsbataljon, vars återstod synes ha ingått i arriärgardet.

På Öjfjällets kala nordsluttningar överraskades trupperna av den fruktansvärda snöstorm med stark köld, vari ca 3000 man, dvs. ungefär halva arméstyrkan frös till döds. Enbart av Hälsinge regemente, som tidigare under fälttåget reducerats till omkring 1030 man, tog fjällstormen, direkt eller indirekt ytterligare drygt 500 liv.

Delsbo kompani tillhörde de hårdast drabbade. Av dess ursprungliga styrka om 165 befäl och meniga fanns vid generalmönstringen sommaren 1719 endast 47 i behåll. På fjällen hade 46 man frusit ihjäl, 19 dött strax efter hemkomsten och 9 överlevande måst avskedas på grund av sina frostskador.

Bland de ihjälfrusna var mönsterskrivaren Olaus Ruth, sekundföraren Per Strandell, furiren Magnus Isman, grenadjärrustmästaren Per Äng, trumslagaren Hans Norander, piparen Johan Nylander samt korpralerna Lars Abborre, Petter Jerfstedt, Petter Djurberg och Jöns Malm.

GUSTAF REUTER, SOLDAT OCH BYGDEMÅLARE

Vid kassationsmönstringen i juli 1757 erhöll Gustaf Frisk avsked som korpral vid Delsbo kompani av Hälsinge regemente. I rullorna finns antecknat om honom att han "alltid skickat sig väl, men har intet att uppehålla sig med". Det var ett tämligen konventionellt vitsord han fick, men så är det inte för sina militära bedrifter som korpralen Frisk gått till eftervärlden. Det är som bygdemålare under namnet Reuter han gjort sig vida känd.

De biografiska notiserna om honom är få. Han hette egentligen Gustaf Gustafsson Reuter och föddes i Värmland 1699 men utvandrade till Högs socken i Hälsingland, där han under några år troligen arbetade som dräng. Omkring 1720 flyttade han med hustrun Brita till Delsbo. Kanske var det något av en tillfällighet som förde Reuter in på den militära banan. I rullan för 1721 omtalas nämligen att den ordinarie soldaten på rote 84 i sitt ställe lejt Gustaf Reuter. Som soldat behöll han sitt familjenamn, vilket tyder på, att hans far varit knekt. Hans rotehemman var Myra nr 5 och 4. I oktober 1742 befordrades han till korpral och övertog samtidigt soldatnamnet Frisk från sin företrädare. Han tog avsked 1757 av åldersskäl men dog först 1783, efterlämnande hustru och åtta barn.

I fredstid var militärtjänsten inte särdeles betungande utan inskränkte sig mestadels till några kompaniövningar om året i hemorten samt den varje söndag återkommande kyrkparaden då soldaterna måste möta upp. Det egna torpet krävde en del arbete, men Reuter hade säkerligen gott om tid för måleriet. Soldatlivet gav honom dock möjlighet att ibland komma utanför den egna hembygden och fälttågen förde honom även utanför landets gränser. Vi vet genom rullorna att han 1751 var kommenderad på skansarbeten i Helsingfors. Kontakten med yttervärlden och främmande människor gav honom rika och för måleriet betydelsefulla impulser. Hans stora förkärlek för ryttare i uniform ger en antydan om militärlivets betydelse för motiv-

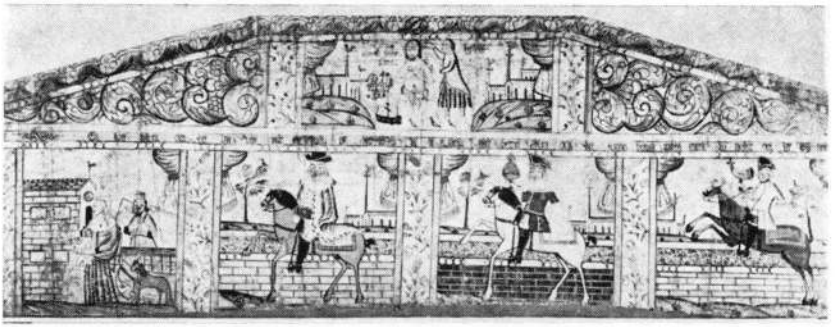

Under flerdubbla lager av gamla tapeter påträffades 1965 denna målning med prins Agenius. Troligen föreställer bilden den österrikiske fältherren Eugen av Savoyen, som så framgångsrikt försvarade Europa mot turkarna omkring 1700. Brodéns, Vij, Delsbo.

valet och han har vid flera tillfällen avbildat krigarkonungen Karl XII. Ett direkt beroende av bildförlagor för dessa ryttarporträtt har ännu inte kunnat påvisas, men nära samhörighet finns exempelvis mellan dem och kopparstick med liknande motiv efter målningar av Ehrenstrahl.

1700-talets människor var väl förtrogna med bibelns värld, en förtrogenhet som de förvärvat genom flitig kyrkogång och vid krävande husförhör. Det föll sig därför ganska naturligt för Gustaf Reuter att i likhet med många andra folkkonstnärer hämta motiv ur bibeln då han anlitas för att dekorera bondgårdarnas herrstugor. Vid en rad tillfällen väljer han att skildra Jesu födelse och de vise männens tillbedjan av det nyfödda barnet. Han hyser sålunda inga betänkligheter mot att använda samma motiv flera gånger. Just dessa motiv återfinner vi på det hitintills äldsta kända gavelfältet av Reuters hand. Det målades ursprungligen för en herrstuga i en gård i Hassela socken 1740, men finns nu uppsatt i Hälsinglands museum i Hudiksvall. I tre bildfält ser vi Kaspar, Baltasar och Melkior i skritt rida fram för att överlämna sina skänker. Ryttarna på dessa gavelfält behöver inte nödvändigtvis föreställa någon av de tre vise männen utan kan lika väl vara några andra kungar eller dåtida kända personer. Gavelfältens trekungaritt komplet-

teras vanligen med ett rektangulärt bildfält med en skildring av Jesu dop vid Jordan, Bröllopet i Kana, Adam och Eva, Ahasveri gästabud eller Luther.

"En kort historia om dee Tree wise män som kumo aff östär landän, till att söckja eftär barnät Jesum..." är ett motiv som Reuter med förkärlek väljer för sina gavelfält. Fr. v. ser vi Maria, Josef och Jesusbarnet i stallet samt de tre vise männen till häst på väg att frambära sina skänker. I det överliggande bildfältet skildras Jesu dop vid Jordan. Tomrummet fylls ut med akantusrankor.
Hälsinglands museum, Hudiksvall.

På festsalarnas långsidor återger han ett flertal olika motiv såsom konungarna Herodes, Adolf Fredrik och Karl XII, fältherren Agenius, Fröken Lusta, Fröken Lotta med bägare i handen, Ömheten i kvinnogestalt och Rättvisan med sin våg. På gavelfältet vid ingångsdörren har Reuter i några fall återgivit en man utrustad med svärd eller eldgaffel. "Jag heter Knut den som Illa Låter den kiör iag uth", står det över en av dessa dörrvaktare, som ibland kan heta Knut ibland Rut. Motivet går troligen tillbaka på medeltida helgontraditioner. Under 1700-talets senare del ser vi hur en annan hälsingemålare, Jonas Hertman, använder samma motiv, vilket även är vanligt bland dalmålarna. På gavlarna målar han ofta en kottfjällskrans med gårdsägarnas, beställarnas initialer, årtal och ibland sitt eget namn eller signatur. Det förtjänar framhållas att Reuter i motsats till många andra folkkonstnärer nästan alltid signerade sina verk.

Under 1700-talet överger man i Hälsingland efterhand de öppna ryggåstaken och lägger istället in flerdelade innertak. Vi känner några sådana tak som Reuter dekorerat. De kom att utgöra ett märkligt inslag i hälsingsk inredningskonst och med få motsvarigheter utanför landskapets gränser. Reuter fyller dessa tak med blomsterkransar, klockblomster, tulpaner, djur och fåglar, änglar och evangelister.

Detalj ur ett målat innertak. I en bladkrans med blommor har Reuter i hörnen målat bokmärkesliknande keruber och i mitten en ängel, som uppfordrande pekar på en uppslagen bibel. Norrlia, Bjuråker.

Låt mig peka på några drag, som karaktäriserar Reuters måleri. Han bygger vidare på traditioner från renässans och barock, men ger målningarna sin personliga prägel. Åt detaljer och valörer ägnar han föga intresse. Istället arbetar han med stora rena ytor och klart markerade konturer idragna med svart. Antalet färger begränsar han gärna till gult, grått, brunt och rött. I de tidigare verken får ofta byggnader och träd bilda

bakgrund till ryttarporträtten. Varje bildfält ges en ram med draperier, frukter, blommor och blad. De ytor som inte upptas av figurframställningar fylls med svepande akantusrankor.

Prosten Knut Lenaeus omtalar i sin välkända sockenbeskrivning Delsboa Illustrata att Reuter år 1745 i den nybyggda kyrkan målade "gevantet omkring predikstolen, på östra gaveln: predikstolens himmel och trappskrank, bänkedörrarna på båda sidor om gången, samt spegeln framför läktaren". Detta kan tala för att Reuter även ägnat sig åt möbelmåleri. Vi står här på osäker mark, eftersom vi inte med säkerhet kan tillskriva honom något verk.

De många beställningarna ger belägg för att Reuter var livligt uppskattad av sin samtid. Han verkade huvudsakligen inom Delsbo och Bjuråker, men utsträckte sina målarfärder till grannsocknarna, i en del fall även utanför landskapets gränser. Vi känner sålunda ett innertak målat 1740 i en bondgård på Frösön. Den fotoinventering av äldre folkligt måleri, som nu pågår i Gästrike-Hälsinge hembygdsförbunds regi kommer säkerligen att ge en mera fullständig bild av målaren Reuters konst och verksamhet.

Daterade målningar visar att han var verksam till kort före sin död 1783. Han hade då utfört en beundransvärd insats inom det folkliga måleriet utan att direkt ha varit någon nyskapare. Inte minst betydelsefull var hans förmåga att kring sig samla andra, yngre konstnärer och bilda vad som vanligen brukar kallas Delsboskolan. Den namnkunnigaste av hans elever var Erik Ersson, vanligen kallad Snickarmålarn, från Källeräng. Vare sig han eller någon annan uppnådde dock mästarens kunnande.

Ingemar Svensson

DELSBOSOLDATER I HELG OCH SÖCKEN

Erik Lie med Rapps knekttavla.

Många historier om gamla knektar lever ännu i friskt minne. Det gäller inte minst inom "krigarsocknarna" Delsbo och Bjuråker, där traditionen hållit sig levande längre än i många andra orter.

En traditionsbärare med speciellt intresse för detta ämne är 75-årige Erik Lie, Kyrkbyn, Bjuråker. Liksom brodern Lars, f. d. chef för Bjuråkers hemvärn eller Norrbo hemvärnsområde, som det hette till att börja med, har han hållit krigartraditionerna vid liv, bl. a. som gruppchef inom samma område.

En dag, när vi råkas, berättar han om soldaten 115 Rapp, som var en mästare i att dra fingerkrok, och visar den soldattavla, som en gång var uppsatt på Rapps soldatstuga i Bricka.

— Rapp var bror till min farfar, berättar Lie och visar ett fotografi av soldaten, som ingen i hela kompaniet kunde besegra i den från forna dagar välbekanta idrottsgren, som kallas fingerkrok.

— Han var född på den gård, jag nu äger, Kyrkbyn 6:1 eller Byn nr 1, som var registernummer för 'Lars-Lars' före laga skiftet.

— Han var stark, fortsätter Lie. Det var ingen på kompaniet, som lyckades dra ut hans finger. Men så var det en filur, som kom att tänka på att det på ett annat kompani på Mohed också fanns en soldat, som ingen kunnat besegra i fingerkrok — men det berodde på, att han hade ett självkrokigt finger, som inte gick att räta ut. Om Rapp finge honom till motståndare, skulle han allt stå sig slätt, tänkte filuren.

När de båda fingerkrokmästarna omsider träffades, föreslog Rapp, att de skulle stå på var sin sida om kasernplanket och dra genom öppningen mellan spjälorna. Kampen började. Rapp lät den andre dra för att känna, vad han gick för, sedan drog han själv allt vad han förmådde.

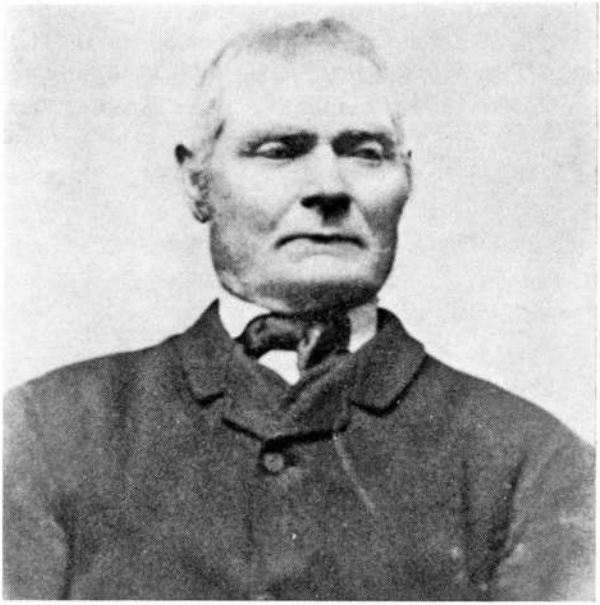
— Hjääälp, ropade den andre ... det är självkrokigt ...

— Ja, men de' ska bli rakt nu, sa Rapp och drog tills fingret på motståndaren raknade.

Det var sista gången någon på allvar vågade utmana Rapp i fingerkrok.

— Alla på regementet kände Rapp, fortsätter Lie. Han var ute på flera kommenderingar. Hemma i Bricka arbetade han som skomakare, och så var han intresserad av fiske. Han hade en ålkista i Brickabäcken mellan Bricka och Långmyrsjön. Fick annan fisk i den också, men fisken fick inte vara ifred. Han trodde att det var några okynniga pojkar, som tog den, och bestämde sig för att hålla vakt en natt för att få se, vilka det var, och ge dem en åthutning. Han spikade ihop en brits av störar mellan två träd, bäddade åt sig med granris och lade sig på pass.

Men det var inga pojkar, inte ... Bäst han låg där och kikade, fick han se, vem det var som tjuvvittjade. Det var bamsefar

Soldat nr 115 Rapp.

själv — en björn, som plockade upp fisken ur ålkistan och slukade den begärligt.

— När han berättade om den där natten för far och oss pojkar, brukade vi fråga, om han inte var rädd. Nääj, det var han inte. Fast han bara hade en fällskaftkniv i fickan. Sen björnen kalasat på fisken, gick han sin väg, och när han gått klättrade Rapp ned från britsen och gick hem till sitt även han.

Rapp dog 1911 den 7 februari. Det var en ovanligt tidig snövinter det året. Han hade varit ute och skottat snö, och sådant kan fresta en ynglings krafter, hur mycket mera då en 80-årings. Han blev sängliggande en vecka, så dog han.

Men hans soldatstuga står ännu kvar. Väggarnas stockvirke är visserligen brädpanelat, och den gamla knekttavlan, som var fastsatt vid väggen med ett vred, har tagits bort. Vid det här laget skulle den för länge sedan ha huggits upp till ved som de flesta andra, om inte Lie tagit hand om den.

Bror Jonsson

Soldaten nr 4 *Per August Hult* på Delsbo kompani var en vittberest man. Född 1851 i Madesjö s:n av Kalmar län, tog han som ung anställning vid flottan under namnet Blomster och stannade där i fem och 5/12 år. Som kronobåtsman fick han följa med på en världsomsegling med skolskeppet Vanadis. Bland deltagarna fanns också prins Oscar Bernadotte, och Hult berättade gärna på sitt utpräglade småländska idiom om denna resa och framhöll att han besökt — "alla sju världsdelarna".

På 1870-talet kom han till Delsbo och lät 1878 vid 27 års ålder leja sig till soldat under namnet Hult vid roten nr. 4 på Delsbo kompani. Han gifte sig samma år med prosten Landgrens (Långlasse) piga Ingrid Eriksson och framhöll lika gärna att, "när Ingrid och jag gifte oss, så sa' kapten Hahn att: Dä va' dä' vackraste brudpar som passerat Delsbos kyrkdörrar". Och nog var Ingrid en grann delsbostinta, mot vilken Per August kontrastade med sin lilla mörkhyade och svartskäggiga gestalt, som skvallrade om sydländskt påbrå. Men Hult var en plikttrogen soldat, en rejäl och seg smålänning, som, bortsett från slitet på torpet i Myra, under en lång följd av somrar arbetade på Klubbo tegelbruk som murtegelslagare, ett mycket tungsamt och fysiskt krävande arbete med mycket spring mellan slagbord och torkfack. C:a 700 tegelstenar per tolvtimmarsdag var den vanliga prestationen, och som varje sten vägde 8 kg. blev det ett sammanlagt dagslyft på 6.000 kg. Som arbetskamrat på motsatt sida av slagbordet hade han en storväxt skåning och rallarebas, men den småländska segheten stod sig gott i tävlan med den råa styrkan. Hult brukade dessutom på kvällar och nätter tillverka ekor på beställning, rejäla flytetyg som stod emot Dellarnas alla vindar och krabba sjöar. Hult tjänade ut sin kontraktstid som soldat och avled vid 60 års ålder 1911. Hans hustru Ingrid överlevde honom i 35 år och bodde ensam kvar på torpet till sin bortgång 1946.

*

Anders Petter Iggström föddes i Galtström i Njurunda s:n 1858 men flyttade 1865 med sina föräldrar till skogsbyn Slätt-

tjärn i Bjuråker, där han växte upp i kolareskogen, tills han 1880 som 22-åring blev soldat för roten nr 23 i Bredåker med soldatnamnet *Hägg*. Han gifte sig 1881 och fick sitt soldattorp

Anders Petter Hägg med hustrun Brita Persdotter vid torpet i Bredåker.

på hemmanet Bredåker 1:8. Utmärkande hos Hägg var hans flegmatiska och naturkomiska läggning, hans sällsport stora fysiska styrka och uthållighet och hans mycket tålmodiga sinnelag. Hägg skröt aldrig över sin styrka, men man märkte den i hans arbete och där det gällde att ta krafttag.

Liksom soldaten Hult arbetade även Hägg vid Klubbo tegelbruk under en lång följd av sommarsäsonger. Han hade ett ännu tyngre och mera kraftkrävande arbete än Hult, i det han ombesörjde framforslingen av den våta leran från lerbråket till slagbordet i den 75 meter långa och tre våningar höga "tegelladan". Det skedde på en skottkärra med hjul av järn och på en kvistknölig planklandgång. Eftersom varje tegelslagare presterade ett dagslyft på c:a 6.000 kg., blev det för Hägg att forsla fram det dubbla eller c:a 12 ton per dag. De som försökte sig på detta jobb stod vanligen ej ut mer än ett fåtal dagar. Hägg klarade av det säsong efter säsong utan att förtröttas. Dagsförtjänsten var i bästa fall ett par kronor.

*

Av Häggs sex barn — 2 söner och 4 döttrar — tog äldste sonen Per anställning som soldat vid nr 39 på kompaniet, men övergick sedan till volontär och avancerade till volontärdistinktionskorpral. Han tog dock avsked från regementet 1907 och

Volontärdistinktionskorparl Per Hägg.

tog värvning i belgiska kongoarmén. Jämte, om jag minns rätt, 15 kamrater genomgick han en kurs på 3 månader i Wawres i Belgien, men efter c:a tre års kongotjänst återstod av de 16 endast Per Hägg och en kamrat från Stockholm — de övriga hade efter hand dukat under för det hårda klimatet. Hägg och hans kamrat fick nu ungefär ett års tjänstledighet för att besöka sitt hemland, men kamraten avled kort tid efter hemkomsten, förmodligen i sviter efter någon tidigare genomgången malaria. Hägg hade med sig hem en del suvenirer såsom assegajer, ormskinn, lerkärl m. m., som han skänkte till Ede skola, där de finns införlivade med skolans undervisningsmaterial. Trots ett härjat utseende och varningar från anhöriga och vänner återvände Hägg till Kongo, förlitande sig på sin efter fadern ärvda starka fysik, men dukade efter något år under i det hårda klimatet och begravdes där i april 1913. Hans uniformsrock och sabel sändes hem till föräldrarna.

*

N:r 105 *Lars Oskar Bergman,* född Åkerberg 1850, kom i krigstjänst och utbildades till sjukvårdssoldat och blev med tiden även något av "distriktssköterska" på hemmaplan, där han stod allmänheten till tjänst med såromläggningar, spjälkning av benbrott och diverse annan sjukvårdande hjälpverksamhet. Han räddes icke heller att med en för ändamålet tillverkad järnkrok "bryta ut", som det hette, värkande tänder på dem som var modiga nog att underkasta sig en sådan tortyr, som en operation av denna grova kaliber måste ha inneburit, och som givetvis skedde utan annan föregående bedövning, än möjligen en stor sup för den som nyttjade "starkt". Bergman utövade dock inget som helst kvacksalveri, hans kunnande och hjälp uppbars av de lärdomar och erfarenheter, han inhämtat vid sin sjukvårdsutbildning på garnisonssjukhuset i Stockholm 1880, på Mohed och vid diverse arbetskommenderingar.

Bergman var också en skicklig allmogespelman, glad och villig när helst någon bad honom att spela. Oräkneliga äro de log- och stugdanser och tredagarsbröllop, där Bergman skötte stråken med fart och kläm. Merendels spelade han ensam, men när tillfälle därtill gavs kunde han ha en "sekundant", vilken han, vid låtombyte, med en kastning på huvudet vid första stråkdragen, brukade tillropa: "Samma tonart, samma tonart", vilket sedermera blivit till ett ordstäv — "Samma tonart, sa' Bergman". I svåra svängar i kluriga polskor levde han så med i sitt spel att han icke kunde återhålla små "grymtningar" i — olika "tonarter". Bergman var gift 3 gånger. Av hans sju barn i första äktenskapet var en del stora sångarbegåvningar och skulle, med nutida möjligheter till omhändertagande, ha kunnat utvecklas till både seriösa och schlagersångare av toppmått.

När Bergman 1910 fyllde 60 år, tjänstgjorde han på Kungsbäck och var även på sin tid Sveriges i tjänst äldsta indelta soldat. Då hans kamrater, dagen till ära, skulle hissa honom, bar det sig icke bättre än att han föll ned på stengolvet och skadade höften så att han för framtiden blev svårt låghalt. Han kvarstod i tjänst till 1912 och hade då 42 tjänsteår bakom sig. Han avled år 1920, 80 år gammal.

O. Wbg

Den 19 juni 1783 fick roten nr 109 vid Sekondmajorens eller Arbrå kompani en ny knekt. Han hette Per Jonsson, var född 1766 på Voxna bruk och erhöll som soldat tillnamnet Flygt. Fadern Jonas Persson, som var uppsättare på bruket, hade både svenskt och finskt påbrå, medan modern Margeta Ersdotter var dalkulla från Ore.

Själv var den nyblivna 17-årige knekten redan en reslig karl av nära 6 fots längd och, berättas det, med goda kroppskrafter. Sådana tarvades också för en dåtida kronans karl, ty redan 1784 utkommenderades han till kronans hamnbyggnadsarbeten i Karlskrona och fyra år senare fick han för första gången pröva på fältlivets strapatser mot ryssarna i Finland, där han var "med i alla förefallna affärer". Där skötte han sig så med den äran, att han 1789 först befordrades till 4:e korpral och några månader senare till förare. Återkommen till hemlandet efter freden, bosatte han sig i Mo och gifte sig 1791 med Brita Lax, dotter till en sergeant, som avlidit under fälttåget.

För föraren Flygt följde 1792 ännu en arbetskommendering, innan han 1797 avancerade till sergeant. Efter tjänstgöring vid kungliga lustslottet Haga 1807, fick han för andra gången dra ut i krig 1808. Också den gången var Finland krigsskådeplatsen och där kämpade han med regementet vid Lappfjärd och Oravais samt senare i Västerbotten vid Hörnefors och Umeå. Det berättas, att han därunder en gång var nära att få sätta livet till, då han jämte ett par kamrater var inne på en finsk krog, som helt oväntat omringades av en hop kosacker. Men svenskarna slog sig igenom fiendehopen och räddade livhanken. För Flygt medförde kriget såväl en släng av fältsjukan som en tapperhetsmedalj.

Efter arbetskommenderingar i Karlstad 1812 och vid Göta kanalbygge 1813, varifrån han mot slutet av sistnämnda år hemsändes "med sjuka och avskedade", tog den gamle krigaren, nu fanjunkare, avsked 1819. Två år senare gick hans hustru bort och begrovs den 18 november i samband med invigningen av Mo kyrkogård. Flygt gifte senare om sig 1826 med Mariana Olsdotter från Lima i Dalarna. Båda makarna avled 1841.

I sitt första äktenskap hade fanjunkare Flygt sönerna Per Olof, född 1792, och Erik Albert, född 1795, samt dottern Anna Brita, född 1802.

Per Olof Flygt trädde 1809 i tjänst som volontär vid regementet, steg raskt i graderna och utnämndes 1814 till fänrik. Följande år blev han regementsadjutant med placering på Delsbo kompani, 1820 löjtnant där och 1828 kapten. Han dog ogift 1831 på Mohed som regementskvartermästare, endast 42 år gammal.

Hans militära meritlista upptog arbetskommenderingar till Göta kanal 1812 och Hjälmare kanal 1822 och 1824. Han deltog vidare i fälttåget mot Norge 1813—1814, där han bevistade affärerna vid Rackestad och Askim samt skärmytslingen vid Kjöln.

Även brodern Erik Albert Flygt kom 1814 i tjänst som rustmästare vid regementet och kommenderades samma år med beväringsbataljonen mot Norge. Han befordrades 1815 till förare och 1817 till fältväbel, men lämnade 1823 militärlivet för att bli kronolänsman i Mo, Söderala och Rengsjö.

Länsmanssonen Erik Oskar Flygt, född 1840, inträdde likaledes i unga år som volontär vid regementet, där han med tiden avancerade till sergeant. Han var sedan 1871 bosatt i Bjuråker, där han avled 1930.

Den Flygsta släktens militära anknytning var dock därmed icke förbi. Sergeant Erik Oskar Flygts son, Gustaf Abraham, född 1861, ägnade sig nämligen också åt krigarlivet och avled 1887 som sergeant vid Västernorrlands beväringsbataljon. Släktens förbindelser med Hälsinge regemente har f. ö. senare återknutits, i det att en sondotter till Erik Oskar Flygt är gift med majoren Eric Wennsten, tidigare officer vid regementet.

Det kan slutligen tilläggas, att fanjunkare Per Flygts dotter, Anna Brita, blev gift med sergeanten vid Hälsingarna, Hans Olsson Wickberg, vars söner, Hans Erik och Per Olof, samt sonsöner, Alarik och Ernst, likaledes tjänade vid regementet.

Erik Wickberg

Oscar Wallberg

Jonas Alm

Distinktionskorpralen Erik Oscar Wilhelm Wallberg, född 5 augusti 1885, är son till sergeanten vid Delsbo kompani, Adolf Wilhelm Wallberg. Den senare fick avsked 1905 efter 31 tjänsteår, medan sonen Oscars militära tjänst omfattade tiden 1 januari 1903—31 oktober 1907. Befordran till distinktionskorpral skedde 1 okt 1906, och arméns skyttemedalj erövrades 1908 — allt enligt noggranna anteckningar i den ömt bevarade inskrivningsboken.

Under första världskriget fullgjorde Wallberg bland annat "krigstjänstgöring" i olika omgångar vid dåvarande I 23 med kustbevakning bl. a. i Sundsvallsområdet.

I Wallbergs klara minne finns många episoder från den militära tjänsten väl bevarade — många också nedtecknade, vilka utrymmet tyvärr inte medger återgivande av. Generalen Tingsten, kapten G. Swedlund (fader till ÖB Swedlund), kapten Fritiof Stein och löjtnanten Carlesson har Wallberg mycket att berätta om.

Efter avslutad fast anställning togs Wallbergs tjänster i anspråk av Iggesunds Bruk som tummare, virkesmätare och även kontorist vid Friggesundskontoret.

Wallbergs militära intresse, hans välskötta Delsbogård och hans fritidspyssel med tillverkning av utsökta Delsbo-souvenirer m. m. håller honom fortfarande beundransvärt spänstig och vital.

Soldanten nr 91 *Jonas Alm,* född 31 oktober 1879, bor sedan 1909 i eget torp i Långby, Näsviken. Han innehade dessförinnan ett på auktion inropat torp i Oppsjö, Delsbo, varav förstås att han tillhörde kontantavlönat manskap. Hans väl bevarade avskedspass vittnar om lång tjänstetid med goda vitsord — hela 25 år och sex månader. Anställningskontraktet av den 12/5 1900 är undertecknat av överste Hugo Hamilton och avskedspasset, daterat 29/12 1925 har överste Henning Stålhanes namnteckning. Hans årliga underhåll fr o m 1 jan 1926 är på den senare handlingen angivet till 36: — kr årligen.

Alm är — med sina snart 90 år — vid god hälsa och erinrar sig många glada episoder från sin anställningstid. Kompanichefer som Hagander (hans första), Hedenberg (under flyttningen från Mohed till Gävle) Kiölling och Högman har han många angenäma minnen av. Under första världskriget fullgjorde han minst 2 månaders tjänst varje år, men slapp gränsbevakning och egentlig bereskapstjänst. Under tjänstgöringsfri tid som soldat har Alm intill sin pensionsdag arbetat vid Forssså Bruks AB i Näsviken.

Soldaten nr 11 *Erik Krig,* född i Delsbo den 28 januari 1880, började sin miltära bana som legosoldat 1899. Hans far var hemmansägare, tillika soldat vid Delsbo komp.

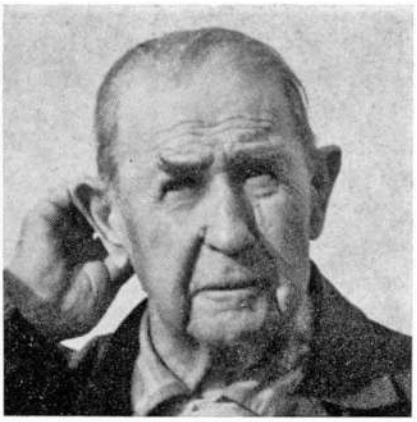
Liksom Alm blev Krig en av de indelta soldaterna med avsevärt lång tjänstetid. I militär tjänst kvarstod Krig ända till 1955: således mer än 55 år. Han var regementet och Kronan trogen även genom civil anställning från år 1927. Under många år tillhörde Krig de kända "profilerna" vid regementet som arbetare vid intendentur- sedermera kasernvårdsavdelningen. Vid tiden för flyttningen från Mohed till Gävle deltog således Krig som indelt soldat, men har inga speciella minnen därav eller från första världskriget.

Under sina civila tjänsteår hann Krig med att räkna över och kontrollera många persedlar, att klippa många gräsmattor och ansa många gångar i regementsparken. För att hedra hans trofasthet och gärning har promenadvägen öster idrottsplatsen givits namnet *"Krigstigen."*

Krig tilldelades svärdsmedaljen 1930 och belönades 1949 med regementets plakett för 50-årig tjänst som soldat.

Erik Krig

Olof Kvist

Soldaten nr 13 *Olof Kvist,* född 15 augusti 1881 i Edsäng, Delsbo, njöt sitt otium på pensionärshemmet, Byvägen 14 A, Hudiksvall, vid redaktionens besök i juli 1968. Hans militära bana började med rekryttjänstgöring år 1900, varefter han tog fast anställning. Avskedspasset, underskrivet av överste Carl A. Fock anger anställning under tiden 12/5 1900—31/5 1911. Och den omsorgsfullt bevarade inskrivningsboken berättar bland annat om tjänstgöring som ½-troppchef och om 5 dagars landstormsövning vid I 3 år 1916.

Kvist bodde i sin hemby, Edsäng till år 1909, då han flyttade till Hudiksvall för anställning på skofabriken, där han fick heltidstjänst efter avskedet 1911. Skobranschen blev Kvist trogen till 1950, de sista 20 åren med egen skoreparationsverkstad i Hudiksvall. Lika troget har dragspelet följt Kvist i alla år till egen förnöjsamhet och andras underhållning och glädje. Kvist och hans dragspel tystnade för alltid i december 1968.

Sven Bratt

STREJKKOMMENDERINGEN TILL SUNDSVALL 1879

Sedan inryckning till rekrytmötet på Mohed enligt indelningsverkets statuter ägt rum i början av maj 1879, utbröt i slutet av månaden utan föregående varning en strejk inom sågverken i Sundsvallsdistriktet. Den omfattade omkring 7000 man, som fick stöd av vissa religiösa kretsar och syns ha uppstått mera till följd av allmänt missnöje än på grund av avlöningsförhållanden. Arbetsnedläggelsen drabbade sågverksägarna hårt i ekonomiskt hänseende.

Myndigheternas åtgärder

Med stöd av gällande lagar och förordningar påfordrade den uppkomna situationen ett ingripande från statsmakterna för att avveckla strejken. På order närmast av chefen för civildepartementet tillkallades militära styrkor, bestående av ett fotbatteri från Härnösand, en bataljon ur Göta livgarde, tre kompanier hälsingeknektar samt ett antal kanonbåtar.

För kapten M Fougberg och hans Delsbokompani — ett av de tre ur Hälsinge regemente — avbröts sålunda rekrytmötet och på pingstaftonens morgon urlastade kompaniet från en ångbåt i Sundsvalls skeppshamn. Ur kompaniet beordrades bl a 40 man under befäl av underlöjtnanten Lars Herman Tingsten — sedermera general, statsråd m m — till sågverket i Svartvik för att övervaka ordningen där.

Under de två närmaste dagarna höll landsövdingen Curry Treffenberg tal till eller underhandlade med de strejkande, som valt skarpskyttelägret mellan staden och Kubikenborg för sina överläggningar. Tredjedag pingst uppmanade landshövdingen alla att återgå till arbetet med hot om att han i annat fall skulle återkomma följande dag "buren på bajonetter". Uppmaningen efterkoms endast i mycket liten omfattning, varför landshövdingen inte hade annat val än att sätta sina hotelser i verket.

I "Fäderneslandet" sågs detta träsnitt av landshövding Curry Treffenberg i spetsen för den beväpnade styrkan.

Militärt ingripande

Vid de större arbetsplatserna kvarlämnades militära bevakningsstyrkor. Huvuddelen hälsingar och gardister samlades på stadens torg, medan kanonbåtarna intog beredskapsläge i den intilliggande bukten.

Infanteristyrkan sattes i marsch mot lägret, där den grupperades om på skyttelinje. När denna kedja av knektar kommenderats framåt med språng, flydde framför den arbetare, kvinnor, barn och försäljare av skilda slag mot själva lägerplatsen, belägen på en udde i bukten. Landshövdingen höll åter ett kraftfullt tal, varefter han personligen höll förhör med de strejkande grupperna, som efter hand transporterades med båt till respektive sågverk. Uppviglare och misstänkta personer togs i förvar och för alla gällde hotet: — *Den som inte efter viss tidpunkt återupptar arbetet kommer att avhysas från sin bostad.*

Vid skymningens inbrott återstod många grupper att förhöra. De fick tillbringa den efterföljande regniga natten under bar himmel, bevakade av militära styrkor. Med sång, öppna eldar och under tillgängliga paraplyer höll de strejkande till en början

modet uppe, men regnet, kylan och hungern kom uthålligheten att brista. Efter endast några timmars förhör efterföljande dag begärde den ena gruppen efter den andra att bli återförd till sina hem och arbetsplatser.

Garnisonen i Sundsvall

Strejken var härmed slut, kanonbåtarna löpte ut och gardesbataljonen återvände till huvudstaden. Delsbo kompani däremot jämte Forsa och Arbrå kompanier samt ytterligare delar av regementet förlades som garnison i staden med mindre bevakningsavdelningar vid vissa arbetsplatser.

Efter hand ifrågasattes på många håll nödvändigheten av garnisonen, som bl a åstadkom en till myteri gränsande disciplinupplösning bland knektarna. Även för hemmafronten medförde knektarnas långa bortovaro betydande svårigheter. Så klagade t ex soldathustrur med rätta över att de ensamma måste klara torpens mångahanda sysslor — ett förhållande, som för övrigt blev ett juridiskt spörsmål.

Epilog

Med hänsyn till vad som förevarit under strejken och den efterföljande garnisoneringen väntade man sig allmänt följder vid riksdagen 1880, men därav blev intet. Sundsvalls och Härnösands gemensamma representant i andra kammaren, sågverksägaren Severin Axell, kunde med stor framgång försvara de vidtagna åtgärderna.

Från det långvariga rekrytmötet återkom emellertid hälsingeknektarna i februari 1880 efter en mödosam fotmarsch från Sundsvall. Längs marschvägen genom landskapet välkomnades de av bygdens befolkning för att slutligen återförenas med sina anhöriga på respektive hemorter.

Ivar Hillström

Källa: Tingsten L. Hågkomster, Tr Sthlm 1938.

REGEMENTET LÄMNAR SIN GAMLA MÖTESPLATS

Vid minnesstenen på Mohed. Från v. överstarna Axel Henriksson, Nils Sköld och Hans Berggren.

Lördagen den 7 september 1968 ägde en enkel ceremoni rum på den gamla exercisheden uppe vid Mohed. Regementschefen, överste Nils Sköld, lade då ned en krans vid minnesstenen för att markera att det var 60 år sedan det sista regementsmötet ägde rum på Mohed och regementet kasernerades i Gävle.

Den egentliga orsaken till arméförbandens kasernering var 1901 års försvarsbeslut, vilket fick till följd att Sverige fick en verklig värnpliktsarmé grundad på allmän värnplikt. Redan år 1812 hade dock vid riksdagen i Örebro den så kallade beväringsinrättningen införts och med denna en lag om allmän värnplikt, där en övningstid om tolv dagar per år fastställdes. De

under 1800-talets mitt förekommande oroligheterna på kontinenten medförde att utbildningssystemet vid den indelta armén togs upp till diskussion. Krimkriget framkallade reformer så tillvida, att beslut om trettio dagars övningar fattades 1858. Preussisk-österrikiska kriget 1866 och fransk-tyska kriget 1870—1871 gjorde att diskussionen om ändrade utbildningsbestämmelser tog ökad fart bland de militära myndigheterna. Men någon djupare förändring i de politiska myndigheternas passiva grundinställning märktes icke. Det mest framsynta förslaget om införande av allmän värnplikt framkastades av generalen, friherre Hugo Raab, den svenska generalstabens grundare. Dock utökades antalet övningsdagar 1885 till fyrtiotvå och 1892 till nittiotvå dagar. Man blev alltmer på det klara med att de många lägerplatserna inte motsvarade de krav man måste ställa med hänsyn till den utökade utbildningstiden. Indelningsverket hade gått in i sitt slutskede!

Genom en kunglig proposition 1901 angående regementenas framtida förläggning fastställdes att städerna skulle vara mer lämpade härför än landsbygden. För Hälsinge regementes vidkommande kom en mycket livlig debatt snart till stånd om vilken plats som kunde vara lämpligast att förlägga regementet till. Härvid nämndes Bollnäs, Söderhamn, Storvik och Gävle. Givetvis fanns även ett förslag om att regementet skulle kvarbliva på sin gamla plats, Mohed. De som stödde detta senare förslag motiverade sin ståndpunkt bland annat med att "det långa kasärnlif, som förslaget fordrar, skall verka förråande på ungdomen om den måste fullgöra sin värnplikt i staden". Man ansåg också att om nu regementet kom att hamna i en stad eller annat "farligt, tättbebyggt område", så skulle livet i kasern organiseras i stort som vid en folkhögskola.

När det gällde anslag till kasernbyggnader satsade man till att börja med allt på specialtruppslagen och infanteriet fick enbart medel till två regementen. Redan 1902 hade myndigheterna i Stockholm beträffande regementet sina blickar riktade på Gävle, en stad, som man ansåg erbjuda sådana fördelar att någon diskussion i frågan inte skulle behöva föras.

I juni 1904 rekognoscerade chefen för fortifikationen, generalmajor Bergman, i Gävle för att i samråd med stadens myndigheter komma överens om lämplig plats för blivande kasernerna. Två förslag behandlades, nämligen dels en förläggning

på kronan tillhörig mark — Valls kungsgård, dels förläggning intill Militärskolan, det vill säga nuvarande Borgarskolan, på stadens mark. Det förstnämnda förslaget var ej gynnsamt för Gävle emedan marken låg inom Valbo kommun och staden därigenom skulle gå miste om en del inkomster, skatter och dylikt. Marken intill Militärskolan tillhörde visserligen staden men var mycket sank och skulle komma att kräva omfattande grundförstärkningar, något som staden dock lovade stå för. Övningsterräng skulle regementet få vid Vall i båda alternativen. Gick inte Gävleförslaget igenom skulle Storvik eller Mohed komma på tal. Härom stod att läsa i Norrlandsposten: "Det vore en ren olycka för regementet och snart sagt en ruin för dess officerskår om regementet förlades till Mohed." Det talades om hotet från sjösidan därest regementet förlades till Gävle. Man sade att "ett enda fientligt fartyg kan skjuta kasernerna sönder och samman". Detta betraktades av de till Gävleförslaget positiva som rent nonsens.

Om regementet nu skulle förläggas till Kungsbäck bleve det nödvändigt att inlösa även den så kallade Mattonska vreten, som gick ända ner till ån. På kronans bekostnad skulle marken närmast ån ordnas till park, "hvarigenom det af grosshandlare Algot Nygren i motion i senaste stadsfullmäktigesammanträdet framställda önskemålet om anordnande af en stadspark även på södra sidan om ån skulle ernås". Hela egendomen Vall skulle ingå och corps de logiet skulle bli regementschefsbostad. Stadens kostnader för att få regementet förlagt till sig skulle bli omkring 125.000 kronor. Som kompensation för den mark som man släppt till för kasern- och övningsområde skulle man få Militärskolan med byggnader och mark.

Hur upplevde man nu i bygderna det nästan definitiva beslutet att hälsingarna skulle flytta till Gävle? Söderhamns stadsfullmäktige tillsatte en kommitté med uppdrag att söka utverka att regementet fortfarande skulle vara förlagt till Mohed och att, ifall icke detta lyckades, bevaka Söderhamns stads intressen vid val av mötesplats.

I Hanebo och Söderala hade man extra kommunalstämmor. Man uttalade sig för att regementet skulle vara kvar på Mohed. En delegation sändes också till Stockholm, där den uppvaktade konungen i ärendet. Då krigsministern under den stora Hälsing-

landsmanövern i september 1904 besökte Bergvik uppvaktades även han av representanter från till Mohed angränsande kommuner. Man uttryckte den åsikten, och den var allmänt utbredd, att regementets förläggning till Gävle enbart torde bero på hänsyn till officerarnas önskemål. Krigsministern genmälde, att officerarnas såväl som andras intressen underordnades det allmänna. Han försäkrade att det uteslutande var strategiska skäl, som fick honom att bestämma sig för Gävle.

Med detta ville hälsingekommunerna ej nöja sig. Man försvarade sin ståndpunkt med, att Mohed ägde ett mer centralt läge inom regementets rekryteringsområde. Transport- och marschkostnader skulle bli mindre. Förråd och byggnader var skyddade för beskjutning från havet. Även för anfall till lands var platsen bättre skyddad. Dessutom skulle de nyss påbörjade arbetena på att öka nykterheten bland beväringarna försvåras genom att förlägga regementet till den stora staden Gävle. Där fanns frestelser av många fler slag än i Mohed. Krigstukten skulle härigenom kunna skadas. Dessutom fanns en möjlighet att bygga ut statsbanan till Mohed, varigenom det skulle bli väl ställt för officerarnas och underofficerarnas möjligheter att sörja för sina hushållsbehov och barnens skolgång.

I Enånger vidhöll man också att mötesplats för regementet skulle vara Mohed även i fortsättningen. Som motiv härför anförde man bland annat ekonomiska, sanitära och i synnerhet nykterhetsskäl. För Gävle talade följande citerade insändare ur Norrlandsposten i september 1904: "Det må tillåtas en att undra något öfver hvad resultatet skulle blifva om regementet blefve garnisonerat på Mohed. Månne utsikterna härtill skulle te sig synnerligen eftersträvansvärda vare sig för officerare och underofficerare eller för manskapet? Hvad omkringliggande kommuner möjligen skulle kunna förtjäna genom regementets kvarblifvande på Mohed, det finge nog regementet dyrt betala i andra afseenden."

Drätselkammaren i Gävle beslöt 20 oktober 1904 att godkänna det förslag till kontrakt, som föreslagits av de militära myndigheterna i och för regementets förläggning till Kungsbäck.

Strax före jul 1904 fattade Kungl. Maj:t beslut om att regementet skulle kaserneras i Gävle. För att i någon mån tillgodose de krav på att få regementet, som rests bland annat i Söder-

hamn och Mohed, hade man planerat att så kallade vinterskolor skulle förläggas till Söderhamn och repetitionsövningar till Mohed. Detta visade sig dock alldeles för dyrbart enligt chefen för fortifikationen, vilken också förkastade förslaget.

De fördelar man funnit förknippade med Gävle var, förutom de rent strategiska, bland andra: manskapets moraliska utbildning skulle bli bättre genom skolornas förläggning till en större stad, rekryterna skulle lättare vänjas vid uppmärksamhet på sig själva, nykterhet, hurtighet, ordentlighet och vakenhet om de på sin fritid fick vistas i en stad med dess mer ordnade förhållanden.

Möjligheterna att få skickligt och intresserat befäl skulle öka och detta i sin tur påverka rekryteringen av volontärer. Mera avsides belägna förband skulle få det svårare att rekrytera. Dessutom var lönerna så små att de ej räckte till att sända befälsfamiljernas barn till skolor på annan ort.

Vid och efter en mobilisering skulle Gävle vara lämpligaste kommun inom regementets stånd. Gävlekontingenten utgjorde en femtedel av regementets styrka. Den skulle alltså finnas på plats redan från början och man fick ett transportproblem mindre. Från alla håll ledde järnvägar in mot staden, ett förhållande som underlättade tilltransporten från övriga delar av

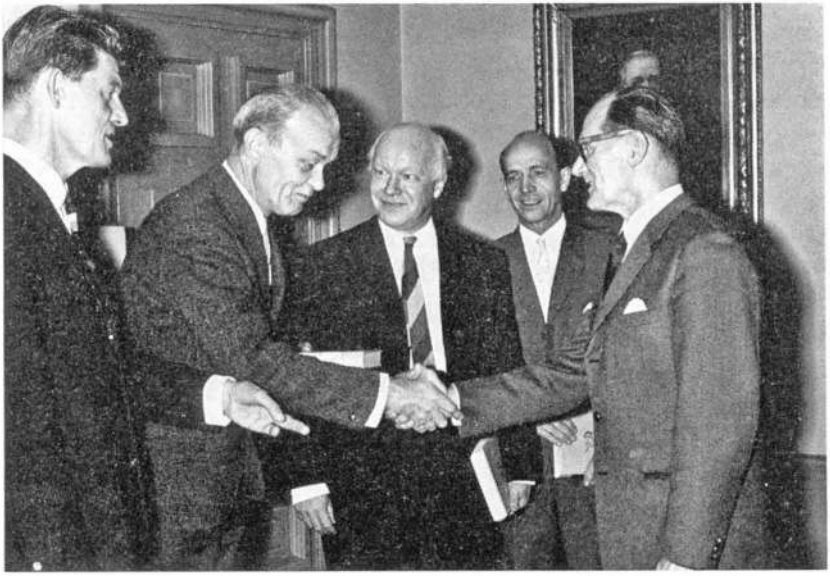
Kungsbäck omkring år 1920

rekryteringsområdet. Sedan regementets mobiliserade styrka ryckt ut i fält vid eventuellt pådrag skulle en depåbataljon finnas kvar för försvar av förläggningarna. En sådan bataljon ansåg man skulle göra mer nytta i Gävle än på Mohed. Gävle med sin goda hamn och sina utmärkta kommunikationer åt alla håll var den för en fiende mest lockande platsen i trakten. För bevakning och försvar av allt detta skulle man ha depåbataljonen att tillgå.

I mars 1905 upprättades kontrakt mellan Gävle stad och arméförvaltningen angående regementets förläggning till egendomen Kungsbäck invid stadens västgräns. Den till nämnda område gränsande egendomen Vall hade också förvärvats till övningsfält och för anläggande av en skjutbana. I april samma år uppdrog Kungl. Maj:t åt fortifikationen att i Gävle låta uppföra en kanslibyggnad och tre kasernbyggnader samt sjukpaviljong, varmbadhus med flera erforderliga byggnader för Hälsinge regemente. Anbud var utskickade till olika entreprenörer och i juli 1905 antogs ett anbud av byggmästare A. Sjöholm i Falun. Kronans kontrollant var kaptenen vid Kungl. Fortifikationen F. E. Thavenius.

Byggnadsarbetena påbörjades omgående och redan i början av 1906 var förrådshus, nuvarande intförrådet, och stall, gamla officersstallet, under tak. Den 28 januari 1909 överlämnades kasernetablissementet till regementet, ehuru dock en hel del återstod att göra. Invigning av kasernerna i Gävle ägde rum den 13 april samma år.

Knut Björkenstam

— *Tack ska ni ha det gjorde ni bra!* Överste Axel Henriksson överlämnar första exemplaren av Regementets historia som kom ut i höstas till historiekommitténs medlemmar, fr v Bertil Palm, Erik Wickberg, Olle Törnbom och Ivar Hillström.

Boken omfattar ca 450 sidor och är bunden i vackert klotband.

Boken behandlar både gammalt och nytt från indelningsverkets dagar fram till nutid.

Erik Severin har skrivit en målande skildring av landskapen Gästrikland och Hälsingland, Hans Lidman skriver om Voxnadalens gamla kompani, Erik Wickberg tecknar drastiska bilder av färgstarka hälsingar som Lång-Lasse, Armlös-Borg m fl. Arméchefen, förre I 14-chefen Curt Göransson, avslutar med ett kapitel om Frihet och Försvar.

Boken kan beställas från I 14 Historiekommitté eller köpas i bokhandeln och kostar 60 kronor.

ETT SOLVARV

i kronans kläder

1968

JANUARI

LÅNGA POJKAR

Vår krigsmakt växer för varje år som går — både på längden och bredden. Den har växt med två centimeter sedan 1954 och ökat med 1,6 kg. I dag har vi omkring 280 krigare som väger omkring 100 kg och ett par hundra som är över två meter långa. Det är Centrala värnpliktsbyrån som svarar för uppgifterna. (5/1).

RESTAURERING

De omfattande restaureringsarbetena vid regementet fortskrider planenligt. Det var bl. a. vad överste Nils Sköld med påtaglig tillfredsställelse konstaterade när han för pressen visade den nu färdigställda etapp 2 av arbetena — B-kasernen. Tidigare har kasern C fått sin grundliga uppsnyggning och någon gång 1969 beräknar man kunna flytta in i den då ombyggda A-kasernen.

★

Fortifikationsförvaltningen har nu fått regeringens uppdrag att låta renovera kasern nr 2 (A-kasern) till en beräknad kostnad av 3,5 milj kr.

BUSSIGT

Regementet har träffat överenskommelse med Stadsbiblioteket i Gävle att en av dess bokbussar en dag i veckan skall vara uppställd på kaserngården för att efter middagen stå till tjänst med böcker åt de värnpliktiga. (3/1).

MILITÄRMÄSTARE

Hilding Lindström, kompaniadjutant vid 4. komp, blev regementets ende segrare i MM på skidor 15 km individuellt i Sollefteå. Hann vann klart sin klass på tiden 1.19.33, närmare en minut före tvåan från A 8. (31/1).

UTNÄMNINGAR

Till kaptener i regementets reserv har fr. o. m. 1/1 utnämnts löjtnanterna Gottfriedson, Sköld, Lundén, Brockman, Winestedt och Grip.

— Till löjtnanter i reg reserv har fr. o. m. 1/1 utnämnts fänrikarna K. E. R. Eriksson, L. Å. G. Sund och K-A. Hallén. (12/1).

FN-observatör. Kaptenen i reserven Waldenbäck står under tiden 18/2 —30/9 till FN:s förfogande för tjänstgöring i Mellersta Östern. (25/1).

RÅDIGA GRABBAR

Värnpliktige Sune Andersson, Avesta (t. v.) och Börje Johansson, Bollnäs, räddade miljonvärden åt regementet på kvällen 9/1. Under en vaktrunda upptäckte de att det brann i en garagebyggnad som bl. a. inrymde 50-talet bilar och andra fordon. Genom ett snabbt och rådigt ingripande begränsades skadorna till en förstörd traktorkärra. Vid en högtidlighet i Exercishuset den 31/1 avtackades de av överste Nils Sköld, som tilldelade dem regementets förtjänstmedalj i brons.

JUBILAR

50 år, 15/1, förv. S. Allevik. Vol 35, fu 38, serg 44, fj 55, förv 60. Pensionsavg 1.4.68. AUS 44, grkkurser 46, 53, 56 o. 57, FN-tjänst i Kongo 61/62, Utb centrala instrgrupp 60—68. Reg store grkspecialist. Uoffkårordförande.

FÖDELSEDAGAR

70 år, 5/1, överstelöjtnant Hjalmar Mårtensson, Jakobsberg.

60 år, 26/1, överstelöjtnant Erik Berg, Karlstad.

AVSKED

Förrådsman G. E. Andersson med ålderspension fr. o. m. 1/1 och kontorist Frida Bergström fr. o. m. 1/4.

Kapten K. G. Blom har från och med 1/1 entledigats ur regementets reserv.

FEBRUARI

MANÖVERTID

Det small och osade krig i skogarna väster om Skutskär. Det var krig! 800 man från övningsbataljonen brakade samman. Övningarna började i måndags (8/2). På torsdagen kom fienden i kontakt med skyddsvärnen efter många förflyttningar i den vintriga terrängen. Ovan fr. v. Sture Sjölund, Hofors, Lars Näslund, Hofors, Bengt Nordsten, Avesta och Sigge Hansson, Trödje, går till anfall.

LÄKARNYTT

I 14 har fått klara sig utan fast anställd regementsläkare sedan dr Stig Holmqvist slutade sin anställning i augusti 1965. Fram till nu har man klarat hälsovården med hjälp av värnpliktiga läkare och därmed månatliga läkarbyten. Nu ser det äntligen ut som läkarproblemet skall lösa sig. I augusti i år tillträder industriläkaren vid Sandvikens Järnverk, dr Hilding Backlund, den vakanta befattningen. (13/2).

Fj K-A Lindman förlängt förordnande i arvodestjänst såsom förvaltningsuoff intill 1/4 1970.

UNIFORMSNYTT

Intendenturverket får enligt regeringens medgivande skaffa tyg för mellanuniformen — försöksmodell/66. Den är en grön, sportbetonad uniform, som tillkom därför att yrkesbefälet i armén som ofta måste växla mellan utomhustjänst och expeditionsarbete, behöver en uniform, som kan användas för båda delarna. (10/2).

REGEMENTSMÄSTARE

Vid RegM i skidstafett 10×3 km den 17/2 segrade 7 komp lag 1 överlägset. Då laget stakade i mål låg närmaste konkurrent ett varv efter.

REFORMDAGS

Lars Högberg och Johnny Söderström diskuterar de motioner som sänts till värnpliktsriksdagen, som inleds i Stockholm 28/2.

En allmän dureform inom försvaret föreslås av de båda I 14 soldaterna Lars Hagberg och Johnny Söderström. Förslaget framfördes i en motion till den s. k. värnpliktsriksdagen. Riksdagen arrangerades av SSU.

FÖDELSEDAGAR

75 år, 13/2, major Kristian Stamer, Ekolsund.

50 år, 7/2, fv Rickard Sjöström, Gävle.

MEDALJÖR

Centralförbundet för befälsutbildning har tilldelat expföretåndaren vid Fo 49, kn Harald Westerlund, sin förtjänstmedalj i guld. Westerlund har i 23 år, 1946—1968 tjänstgjort vid Fostaben i Gävle.

— Det finns ingen anledning att tro att en du-reform inte skulle slå igenom i det miltära, anser ch I 14 överste Nils Sköld. En du-reform skulle vara helt i linje med den allmänna samhällsutvecklingen, och att en sådan reform helt säkert kommer.

FÖRVALTARBYTE

Förvaltare G. A. F. Lundgren, intendenturförrådsförvaltare vid regementet placeras fr. o. m. 1/4 vid I 6 och efterträdes av förvaltare S. E. Sandberg. (20/2).

Kvarstående i regementets reserv kapten K. F. Landfors t. o. m. 1975.

TRIVSELKVÄLL

På torsdagskvällen (22/2) samlades värnpliktiga och befäl från 12 komp till en kompaniafton i Soldathemmet. Avsikten var att låta befäl och värnpliktiga träffas under litet mer gemytliga former.

MARS

BEFÄLSFÖRSTÄRKNING

Nio nya furirer fick på fredagen (22/3) sina betyg och premier vid en högtidlighet i Soldatkyrkan. De har genomgått instruktörskola I, där de under ett år förutom militär utbildning även fått allmänbildande undervisning i historia, psykologi, modersmålet och matematik. Ovan sex av de nya furirerna — fr. v. Tonny Jansson, Lars Erik Nilsson, Jan Gahnhold, Tapio Mäntylä, Sven-Erik Johansson och Lars-Åke Landin tillsammans med stf skolchefen, rustm Hugo Mickelsson.

TROTJÄNARE I

Förste förrådsman Jonas Karlsson vid regementets intendenturförråd avtackades 23/3 efter 27 års tjänst. Regementsintendenten, kapten B. Palm och förrådsman P. Rehnström uppvaktade och överlämnade blommor och hälsingebocken i guld.

TROTJÄNARE II

Livtorpet vid regementets korthållsbana skall bort. Regementet bjuder ut byggnaden för rivning, eftersom huset inte längre fyller någon funktion och det inte anses ekonomiskt försvarbart att sätta det i stånd Längre tillbaka i tiden har huset bebotts av en indelt soldat.

SLUTMANÖVER

Ordergivning inför Milo Ö:s slutmanöver på Hållnäshalvön. Översten i flygvapnet, Dick Stenberg ger information. T. v. står ch I 14, överste Nils Sköld och t. h. militärbefälhavaren, generallöjtnant Carl-Erik Almgren.

Den 16/3 hemtransporterades de omkring 2000 man, som deltagit i fälttjänstövningen i Norduppland.

— I 14-pojkarna har varit välorienterade om läget och på alerten i högsta grad hela tiden — var övningsledaren, generallöjtnant K-E Almgrens omdöme vid slutgenomgången.

☆

När den bilförare, som kör de högre officerarna runt inom övningsområdet skulle starta bilen en morgon, var bensintanken tom. Trots att bilen var parkerad utanför stadshotellet hade tjuvar varit framme och slangat ur bensinen. (14/3).

Vid Hälsinge regemente får i år antagas högst 15 reservofficersaspiranter.

BLIVANDE KRIGSMÄN

På Hälsinge regemente hade Gävle hemvärnsungdom förevisningsövning (12/3). Vidare hade man anordnat en speciell vapenvisning. Både ungdomarna själva — mellan 15 och 19 år — och deras föräldrar samt andra intresserade närvoro vid den kombinerade övningen och visningen.

FÖDELSEDAGAR

50 år, 29/3, fv Dennis Hillgren, Märsta.

50 år, 24/3, rustm Th Höglund, Gävle.

PÅ REGEMENTSORDER

Till fanjunkare vid regementet sergeant E. A. Albertsson samt till rustmästare furir B. V. Eriksson.

— Överfurir Lindeberg placeras fr. o. m. 1/4 vid Vaxholms försvarsområde.

AMBASSADBESÖK

Hauptfeldwebel Waldemar Braatz från västtyska ambassaden i Stockholm har besökt regementet som underofficerskårens gäst. På bilden demonstrerar förvaltare S. Allevik en pansarvärnskanon. Åskådare är fanj K. Eliasson och styckjunkare H. Lekman från Stockholm. De båda värnpliktiga: laddare Leif Palmqvist, Marma och skytt Lennart Wahlborg, Hofors. (4/4).

JUBILAR

50 år, 1/4, kn O. Barkander. Studex 37, resoff 40, fk/a 40, lt 42, kn 49. Pensionsavg 1.10.68. IOS 43, signkurs 43/44, GIS 47/48, körridkurs 56, batchkurs 58/60. Mångårig stall- och idrottsoff. Känd ryttare: OS Rom 60. Jägare och viltvårdare.

TILL ÖVERSTELÖJTNANT vid regementet från 1 april har förordnats överstelöjtnant Carl-Henrik Gåsste, Stockholm.

FILMDISKUSSION

En skildring som bitvis är både överdriven och felaktig, i andra stycken återger verkligheten på ett riktigt sätt. Ungefär så tycker både befäl och meniga vid I 14 om Bengt Bratts TV-pjäs "Exercis". Ett befäl tyckte pjäsen skildrade 30-talsförhållanden, medan soldaterna i plutonchefsskolan, som motsvarar det förband pjäsen handlade om, inte helt godkände det sätt på vilket mannen i ledet återgavs.

Medaljerade. Vid Blå stjärnans rikstämma i Stockholm 27—28/4 tilldelades fru Birgitta Nilsson, kunglig guldmedalj och fru Karin Wiebe silvermedalj.

BÄSTA SOLDATERNA

Drygt 175 soldater av olika grader fick i samband med regementschefens avtackning av årets rekryter pris för insatser i en rad tävlingar. Särskilt extra hedrades de fem värnpliktiga, som utsetts till sina respektive kompaniers bästa soldater (25/4). På bilden ovan de fem bästa. Fr. v. Sten Olof Örtenblad, Avesta, John Erik Eriksson, Arbrå, Onny Jan-Erik Brask, Gävle, Jan Ove Ljunggren, Gävle och Walter Dotzauer, Sandviken.

MANÖVERSJUKA

För svikande av försvarsplikt, bestående i att vederbörande svalt snus för att bli illamående och på detta sätt slippa undan en bataljonsövning dömdes till tre dagars arrest. (19/4).

SEGT VIRKE

Indelte soldaten vid Arbrå kompani, 44 Hans Eriksson Roth, tilldelades på sin 88-årsdag den 13/4, kamratföreningens minnesmedalj för sina insatser vid regementet. Medaljen överlämnades av f. d. volontärkorpralen, förre folkskolläraren och riksdagsmannen Gottfrid Fröderberg.

HUS FÖR FRITID

Regeringen har uppdragit åt fortifikationsförvaltningen att iståndsätta badanläggning och inreda fritidslokaler i byggnad nr 10 för en beräknad kostnad av 550.000 kr. (24/4).

SKYTTEJUBILEUM

Hälsinge regementes skytteförening, som i år blir 40 hade sitt årsmöte 3/4. Till ordförande omvaldes enhälligt kapten Erik Persson och ny ledamot i styrelsen blev Rune Berlin, som efterträdde Curt Carlsson, vilken lämnat regementet och flyttat till annan ort.

STARKT PÅ MARKAN

STOCKHOLM (TT).
Försäljning av mellanöl på marketenterier kommer på försök att införas vid vissa militära förband. ÖB general Rapp föreslår att regeringen skall pröva frågan. (13/4).

C:a 800 värnpliktiga "muckar" på fredag (26/4). För de allra flesta är sysselsättningen efter 1. tjänstgöringen säkrad, men mellan 60 och 90 man blir arbetslösa.

MAJ

VETERANER TRÄFFAS

Den årliga veteranträffen med vårmiddag ägde rum på fredagen (17/5) på officersmässen. Det var som vanligt de aktiva officerarna, som stod som värdar. Ett 30-tal pensionerade officerare hade hörsammat inbjudan och infunnit sig. På bilden ses tre regementschefer: fr. v. överste Nils Sköld (från 1966), överste Axel Henriksson (1957—66) och överste Hans Berggren (1946—55).

ÖVERBEFÄLHAVAREN FÖRESLÅR

STOCKHOLM 2/5 (TT).
Verksamheten inom vår krigsmakt har efter hand skapat en anda och disciplin, som torde hålla för krigets påfrestningar och nuvarande metoder och former är i huvudsak lämpliga, konstaterar överbefälhavaren, general Torsten Rapp i en skrivelse till regeringen. — — —

De förslag, som framläggs innebär bl. a. att man — utom inför trupp — skall få använda annat lämpligt, hövligt och brukligt tilltalsord än tjänstegraden, att soldatens hår skall vara kortklippt vid öronen och i nacken, att civil klädsel i princip skall få bäras utanför kasernområde på fritid samt att hälsning — utom vid tilltal — skall få ske enligt civila regler för hövlighet.

Avsked: förrådsman K. E. B. Berg fr o m 1 nov 1968 och förrådsman K. G. V. Dunder fr o m 1 jan 1969, båda med ålderspension.

FEMTIOÅRING

50 år, 10/5, rustm N-E Ygerth, Gävle, mångårig chef för Skolhuset.

UNGDOMAR BELÖNAS

Jan Röjerdal, 21, Urbergsterrassen 28, Gävle och tillhörande I 14, utgick som etta, då 100 aspiranter på fredagen (24/5) utexaminerades från inf aspirant- och kadettskola i Halmstad. Hans föräldrar hade inbjudits till avslutningen, men måste avstå på grund av faderns benbrott vid nyligen inträffad olyckshändelse.

Sammanlagt ett 30-tal soldater ryckte på torsdagen (30/5) ut från stabsunderofficersskolan vid regementet.

Till "Bäste soldat" bland dessa hade utsetts Håkan Ingvarsson, Bollnäs, i det kommande civila livet mätningsbiträde till professionen. Beviset härpå: belöningsmedalj och diplom i bagaget.

PÅ REGEMENTSORDER

Nya resoffasp: vpl fk 410603-753 Nilsson, vpl serg 450506-719 Jonsson, 450605-777 Hedblom, 420502-003 Lewenhagen, 460207-009 Karlsson och 470812-005 Sköld.

JUBILAR

50 år, 5/5, fj K-G. Nässert. Vol 35, fu 38, serg 43, fj 56. Pensionsavg. 1.10. 1968.

AUS 43, fältarbkurser 47, 53, 58 o. 65. Legendarisk fältarbetsutbildare i Utb centrala instrgrupp, fältarbuoff. Energisk Hv-utbildare.

PÅ HÄSTRYGGEN

Tisdag—torsdag (21—23/5) genomförde Gävle fältrittklubb vårens traditionella ryttartävlingar på regementets område. "Pegasus", som omväxlande reds av kapten Olle Barkander och sonen Nils-Olov, kom på medaljplats i samtliga sex grenar, den ställde upp i.

MED PISTOLEN

Det blev rustmästare Sven Jonsson, som försvarade Gävleborgs Pistolskyttekrets färger med en meriterande seger i den av Borlängepolisen arrangerade fältskjutningen i söndags (12/5). Klass 3: 1) S. Jonsson, I 14: 43 tr.; Klass 2: 5) Ch. Lundquist, I 14: 34 tr.

JUNI

BESTYR PÅ LUCKAN

Sängbäddningens ädla konst tillhör de första grunderna.

De första inryckningarna för året den 4 juni omfattar cirka 11.500 unga rekryter. Till regementet inryckte 94 underofficersuttagna, 245 blivande underbefäl, varav 20 för stamanställning samt 85 handräckningsvpl. Ytterligare inryckningar blir det den 1 juli för vpl kategori F och 12 augusti för vpl G. (5/6).

NYORDNING PÅ MÄSSARNA?

Värnpliktiga skall inte längre tjänstgöra i militära mässar och matinrättningar i avvaktan på att militärrestauranter allmänt inrättas föreslår en utredning, som på onsdagen (19/6) överlämnades till försvarsminister Sven Andersson.

FLOTT RESULTAT

Regementets skytteförening dominerade lagtävlingarna vid årets kretsmästerskap i fältskjutning med pistol, som avgjordes i Arbråtrakten på söndagen (5/5). Individuella seriepriset för alltid erövrades av rustm Sven Jonsson.

FLOTTBESÖK

Gävle får flottbesök på fredagen (7/6). Då kommer fyra motortorpedbåtar direkt från Gålöbasen i Stockholms skärgård och blir kvar i staden till måndagen. De vpl — ett 50-tal — skall förläggas på regementet.

RUNDTUR I STADEN

Irja Olsson berättar för rekryterna om Rotundan i Folkparken.

På måndagskvällen (10/6) gjorde cirka 230 rekryter den sedvanliga rundturen pr buss i staden. Den två timmar långa turen via bl. a. Fridhem, Brynäs, Innerhamnen och med uppehåll i stadsbiblioteket avslutades på Folkparken, där föreståndare Sven Johansson och turistintendent Gösta Vedin orienterade om Folkparksprogram och fritidsaktiviteter under sommaren.

NYA GRADER

Tjänsteställning och titlar inom försvaret kommer att ändras radikalt omtalade försvarsminister Sven Andersson vid det 50-årsjubilerande Underbefälsförbundets kongress i Stockholm på tisdagen (11/6). Antalet tjänstegrader minskas från 18 till 16 och antalet titlar från 34 till 23.

Underofficerare tillförs befälsgrupp kompanioff med graderna kapten, löjtnant och fänrik. Underbefäl uppgår i befälsgrupp underofficerare och får graderna fanjunkare, översergeant och sergeant. Graderna överfurir och furir avses för instruktörselever.

NYA CHEFER

T. f. chefen för Arméns underofficersskola, Uppsala, överstelöjtnant P. Vinberg, I 14, har utnämnts till chef för skolan fr o m 1 okt.

— Överstelöjtnant Sture Fornvall, I 5, Östersund, f. d. I 14-officer får fr o m 1 okt långtidsvikariat å tjänsten som chef för I 5 och blir samtidigt överste i regementet.

— Major B. Lorichs har utnämnts till överstelöjtnant i regementet fr o m 1 okt med placering vid Krigsskolan, Karlberg.

— Kapten Å. Stålhammar har förordnats till major i generalstabskåren fr o m 1 okt med placering vid Försvarsstaben.

JULI

SKJUT OCH SLÄNG

Armén skall utrustas med ett nytt pansarvärnsvapen. "Miniman" — eller pansarskott m/68 som den militära beteckningen är — är ett rekylfritt, bärbart närstridsvapen, helt svensktillverkat. Konstruktionsprincip: gasutströmning bakåt och riktad sprängverkan med genomslagsförmåga av 30 cm pansarplåt. Vikt 2,6 kg, längd 90 cm. Miniman levereras laddad med spränggranat. Efter skottet slänger skytten det använda "eldröret" och tar ny granat.

ÅTERTAGET?

Regementet återerövrade på söndagen (7/7) sitt forna övningsfält på Mohed, som man lämnade för exakt 60 år sedan.

Det skedde genom en mindre stridsövning i samverkan med bl. a. helikopteravdelning från F 15, Söderhamn. Förevisningen ingick som del av programmet på den traditionella "Flygets Dag" på gamla lägerplatsen.

Kn D E W Falkenström placeras som tygoff vid reg fr o m 1/7.

50 år, 12/7, överstelöjtnant Sven Söderhjelm, Stockholm, f. d. I 14.

PÅ PRICKEN

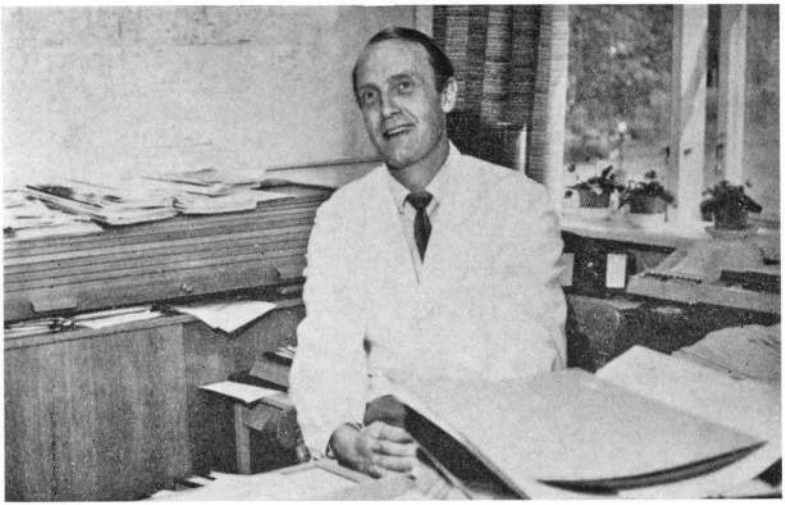
Både skol- och fältskyttemästerskap med kpist har avverkats. Mästare: skolskytte: Konrad Apelgren, 470 p; fältskytte: Erik Persson, 52 tr.

— Den årliga tfnmatchen mellan I 14 och I 21 avgjordes samtidigt som tävlingen om fältjägarpokalen. Segrare I 21 med 2,0 bättre medelpoäng.

SCHÄFERVALPAR

Regementet söker fodervärdar till schäfervalpar (10 veckor gamla). Upplysningar lämnas av hunddetaljen, tfn 026/11.54.80.

MOTION ÄR MEDICIN

Med. dr. Hilding Backlund, chef för Sandvikens Järnverks industrihälsovård, lämnar vid månadsskiftet sin befattning för att den 1 aug tillträda som förbandsläkare vid regementet. Han har under fem år vid järnverket gjort sig känd som en framsynt läkare med många radikala idéer. Han tillhör den unga kategori läkare, som tar avstånd från det medicin- och pillerraseri, som numera är på modet.

— Jag ordinerar många gånger motion i stället för piller, säger dr Backlund.

NY OMGÅNG

Den andra omgången av värnpliktiga inryckte på måndagen (1/7).

Sammanlagt i landet omfattade inryckningen drygt 11.000 man; för I 14:s del något under 500 man, kategori F med 297 dagars första tjänstgöring.

Gävle stad bjöd de nyinryckta på sedvanlig rundtur i staden på onsdagen och torsdagen (3—4/7).

ASPIRANTLÄRARE

Serg Fors skall tjänstgöra vid inf kadett- och aspirantskola, Halmstad, 25/8 1968—1/6 1969 och öfu Höglund 25/8 1968—2/1 1969.

UR ORDERPÄRMEN

Regementet svarar under tre dagar i aug för högvaktstjänst vid Kungl Slottet. I tur och ordning utgår 5:e komp, 16/8, 12:e komp, 17/8 och livkomp, 18/8.

— Nya officersaspiranter: J. C. Röjerdal, B. G. Berlin, L. O. Östberg, J. C. Halvarsson, E. L. A. Johansson, B. Tangfelt samt T. S. T. Malm; samtliga förordnade till vpl sergeanter.

— Kassörkurs: Bokhållare Siri Hedenström och kansliskr Serine Thunstedt till kurs i Katrineholm 17—19/9.

— Forts chef: Kn Pauhlsson vid Skyddsingskolan fortfarande 7/1—31/10 1969.

AUGUSTI

MARKAN — CLUB 14

Club 14 blir det nya namnet på marketenteriet. Det har juryn i namntävlingen beslutat. Förslagsställaren, vpl Hans Eklund från Bollnäs, fick första pris: 100 kr. Andra pris, 50 kr, gick till kapten Eric Jonsson, som föreslagit *Sold Inn* och tredje pris, en dosa snus (!) till vpl Ted Wallin, Djursholm för *Kungsbocken*. Bilden från invigningen visar konstnären Harry Cesons dekorativa komposition på väggen bakom bardisken. Stående: major P. Strömberg. Vid bordet fr. v.: regementschefen, överste Nils Sköld, intendenten, kapten B. Palm, fru Maud Möller, konstnären Harry Ceson och personalvårdskonsulenten Göthe Larsson. (13/8)

BEREDSKAPEN SKÄRPES

Skärpt beredskap intas av svenska försvarsmakten kring veckoskiftet med anledning av den ryska invasionen och krisen i Tjeckoslovakien. Vissa förband kvarhålls i förläggningarna och en del vpl får inte sin sedvanliga permission. Åtgärderna beslöts av försvarsrådet, efter överläggning mellan statsråd och militära och civila chefer på högsta nivå. (24/8)

PISTOL-SM

Pistol-SM i fält- och banskytte avgörs 24—25 augusti i anslutning till regementets övningsterräng med 750 deltagare vilka gör över 1200 starter. Samtidigt är det premiär för landskamp i fältskytte mot Norge för 7-mannalag. På bilden: Hjärntrusten som är ansvarig för att allt skall gå i lås. Fr. v. sergeant Christer Lundkvist, kapten Olle Rydvall, överste Nils Sköld och rustmästare Sven Jonsson.

Löjtnant H Jansson skall tjänstgöra som lärare vid Stabs-Sambandsskolan i Uppsala 1/10 68—3/4 69.

JUBILAR

50 år, 26/8, fj L. Stoltz. Vol 37, fu 41, serg 42, fj 55. Arméhundkurs 48—49, kvmkurs 53, förv-kurs i tygtj. 59. Studieresa England 56. Tjg hundtj 50, i tygtj 59—68 vid I 14, Fo 21, TygS, S 1 o. Fo 44. FN-tj Cypern 64. Pension 1/10 68.

UTNÄMNINGAR

Löjtnanterna J. E. Danielsson och K. G. K:son Björkenstam har utnämnts till kaptener vid reg och förordnats på vikariat i Ao 23 fr o m 26 aug.

Fänrikarna L. G. Ringqvist, T. Seth, H. L. Nilsson, K. G. Vinberg och S. E. Olsson har utnämnts till löjtnanter i Ao 17 fr o m 1 okt.

BRANDVAKT

Vid regementet hade man i natt passning vid en brandplats på övningsfältet vid gränsen till Valbo kommun. Där hade skogen tänts av en handgranat och man tvingades larma brandkåren. Elden släcktes snabbt och inga större skador anställdes. (8/8)

SEPTEMBER

REGEMENTETS DAG

Minst 5.000 par ögon riktades mot den soliga septemberskyn över regementet för att följa kapten Gert Fröderbergs och fänrik Torkel Seths eleganta luftstafett vid regementets dag. Hopparna lämnade helikoptern på 3.000 meters höjd, bytte stafettpinne på vägen ner och hamnade elegant på lilla övningsfältet efter 50 sekunders luftfärd. Ovan t. v. Fröderberg och Seth efter landningen.

MOHEDSJUBILEUM

I år har jämt 60 år förflutit sedan den siste beväringen lämnade Mohed. På lördagen celebrerades detta jubileum av regementschefen, överste Nils Sköld, som tillsamman med kamratföreningens styrelse nedlade en krans vid minnesstenen på det gamla övningsfältet på Mohed. (9/9)

DYRBART

Det gamla överstebostället på Stora Vall skall rivas?! För dyrt att restaurera: skulle kosta 230.000 kr.
Fo-staben, länspolischefen har nämnts som ev. hyresgäster.

I CIVIL DRESS

ÖB vill ha medgivande att inom krigsmakten utföra försök avseende ökade möjligheter för värnpliktiga att under ledighet och fritid bära civila kläder.

FÖRTJÄNSTFULLT

Den nyutnämnde chefen för I 14, överste Jan Smedler, som ännu ej tillträtt sin befattning, valdes till ny ordf. i kamratföreningen efter avgående, överste Nils Sköld.
Den senare avtackades av överste Axel Henriksson och fick mottaga föreningens förtjänsttecken i guld (9/9).

MINNESVÄRT

En vacker och värdig invigning av den restaurerade karolinergraven i Handöl ägde rum på söndagen (22/9). Den resta minnesstenen ägs och förvaltas av I 5:s officerskår.
I ceremonien deltog bl. a. överste Nils Sköld med representanter från regementet. (23/9)

CHEFSSKIFTE

Överste Nils Sköld lämnar Gävle 1 oktober för att tillträda tjänsten som stabschef för Västra militärområdet i Skövde. På torsdagen och fredagen tog han farväl av regementet. Överstelöjtnant Carl-Henrik Gåsste blir tf. chef till 1 april 1969, då utnämnde chefen, överste Jan Smedler tillträder.

På bilden: överste Nils Sköld (t. v.) och överstelöjtnant Carl-Henrik Gåsste. (28/9)

TILLSKOTT I KADRARNA

Till fänrikar vid regementet har utnämnts officersaspiranterna R. O. Dahlström och B. O. H. Lax. (9/9)

Till sergeanter vid regementet har utnämnts underofficersaspiranterna R. Persson och H. Fernström.

AVGÅNG

50 år, 4/9, kn H. Idenmark, född i Hudiksvall. Studentex 38, offexamen 43, fänrik 43, löjtnant 45, kapten 55. Lärare vid Hemvärnets Stridsskola 56—59. Hvoff vid fo 49, 65—. Pensionsavg. 1/10 68.

FÖDELSEDAGAR

80 år, 24/9, f. löjtnanten K. E. Årefors, Gävle.

75 år, 2/9, f. förrådsmannen Erik J. Andersson, Johanneslöt.

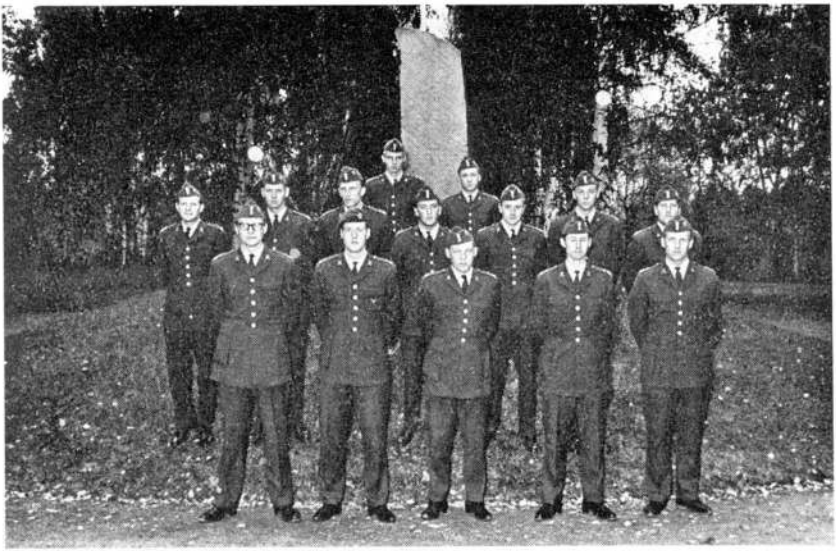
— 29/9, f. kaptenen B. Dybeck, Gävle.

60 år, 6/9, major Einar Karlström, Gävle.

50 år, 13/9, kontorsbitr K. Andersson, M:Pd.

OKTOBER

FÄNRIKSREKORD

Den 30/9 hade regementet icke mindre än 14 fänrikar. Fr. v. främre raden Lars Ringqvist, Torkel Seth, Lennart Nilsson, Göte Winberg och Sven Erik Olsson. Andra raden: Anders Hedlund, Leif Larsson, Arne Wallin, Carl-Fredrik Elson, Göran Österdahl, Hans Beminge och Karl-Gunnar Åkerlund, samt längst bak: Rolf Dahlström och Bert Ove Lax.

I OLJA

Överste Nils Sköld avgick som bekant som chef den 30.9. I samband med avskedet överlämnade han sitt porträtt som gåva till officerskåren. Det är utfört i olja av konstnären Nils Söderberg. (7/10)

REG-HISTORIK

Regementets historia nu klar. Fil. dr. Alf Åberg slutar sin recension: — Av historien kan man hämta uppgifter om hur försvarsarbetet bedrivits, vilka försummelser som skett, vilka krafttag som gjorts — — — Så blir krigshistorien — väl dokumenterad och nyanserad som i denna bok — en läromästare för oss och vår tid. (5/10)

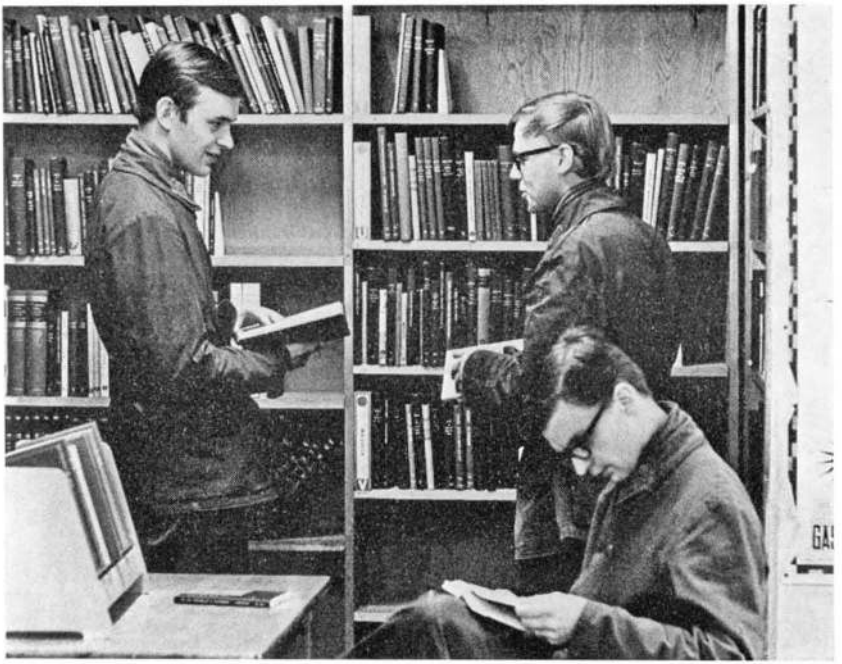
OMVAL

Gävle Kvinnliga Bilkår har hållit årsmöte på Soldathemmet. Innan de direkta förhandlingarna började hölls en kort andaktsstund i kyrkan. Till ordförande och kårchef omvaldes fru Astrid Ottoson. (1/10)

FN-PROBLEMATIK

— Att finna en lösning på Mellersta österproblemet ter sig åtminstone ur en FN-observatörs synvinkel som ett oerhört problem. Så säger bl. a. major Åke Bendrik, nyss hemkommen efter 15 månaders FN-tjänst i Palestina med huvudsaklig tjänstgöring i Damaskus samt 3 månader i Tiberias, Israel, och 3 månader i israelockuperade El Cantara, Suezzonen. (25/10)

SNABBA BOKLÅN

Regementets bibliotek har infört öppet utlåningssystem av böcker. Sedan 1 juni hålls biblioteket öppet kl. 11—22.15. Man kan alltså när som helst under dagen besöka lokalerna och låna helt på egen hand. Boklånaren sköter själv om in- och utstämpling av de böcker, han vill låna. Även under veckosluten kan boklån ske. Då hämtar man bara nyckeln i vakten. På bilden: Tre flitiga boklånare, fr. v.: Håkan Forsgren, Gävle, Gunnar Rydberg, Krylbo, och Bo Karlsson, Uppsala.

PENSIONÄR-JUBILAR

50 år, 11/10, fanjunkare Rune Berlin. Vol. 39, serg 48, fanj 58. AUS 45—48. Känd motorutbildare och elitskytt. Olika funktioner i I 14 Skf styrelse sedan 49 och i Gävleborgs Skf sedan 62: guldmedalj från båda. Modelljärnvägare.

FÖDELSEDAGAR

92 år, 1/10, f. korpralen Johan Blom, Rasbo, f. d. Fernebo kompani.

75 år, 21/10, f. d. kaptenen på reservstat, F. Björk, Malmö.

60 år, 15/10, reparatör G. Westergren, kvavd, och 23/10 ekbtr Roswall, intavd.

50 år, 23/10, major S. O. Everhall samt 28/10, major S. Hallste, f. d. I 14.

NOVEMBER

AVSKEDSMIDDAG

I samband med officerskårens traditionella höstmiddag (9/11) avtackades en för året stor skara avgående officerare nämligen överste Par Vinberg, majorerna Harald Westman och Åke Stålhammar samt kaptenerna Olle Barkander, Sven Bratt, Torsten Almér och Henrik Idenmark. På bilden ovan ses fr. v. Stålhammar, Idenmark, Vinberg, Westman, Bratt och längst till höger tillförordnade regementschefen, överstelöjtnant Carl-Henrik Gåsste.

STATLIG BESPARING

Vid renoveringen av C-kasern uppstod en besparing på 100.000 kr. Slutkostnaderna kom att uppgå till 3.300.000 kronor. (13/11).

Under ledning av civilbefälhavaren för östra civilområdet, landshövding Edenman och militärbefälhavaren, general C-E Almgren har 18—22 november en stabstjänstövning genomförts i Gävle.

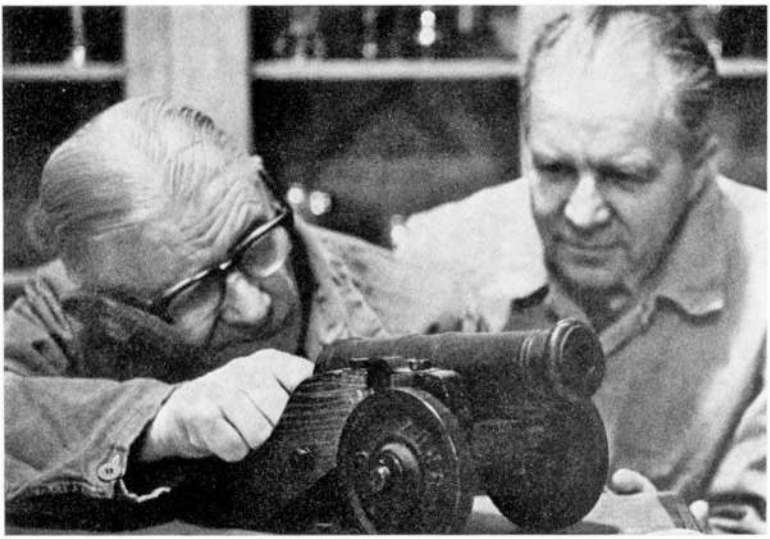
Svärdsorden. Kommendör, första klassen, överste Sten-Sture Ankarcrona, Fo 49.

DONATION

Officerskåren har i dagarna fått mottaga en värdefull gåva bestående av framlidne majoren Nils Frykbergs omfattande prissamling. Samlingen består av 91 pokaler, erövrade åren 1908—1919, 15 DM-tecken samt närmare 150 medaljer och jetonger.

Frykberg, som avled i december 1966, var i sin ungdom en av vårt lands främsta idrottsmän med medel- och långdistanslöpning som sina främsta grenar. Sin största framgång vann han vid Stockholmsolympiaden 1912, där han ingick i det svenska laget på 3000 meter, vilket hemförde silvermedaljerna. (19/11).

25-ÅRSMINNE

Ett dussin f. d. värnpliktiga skrivbiträden vid Hälsinge regemente samlades i går (8/11) på underofficersmässen för att med ett litet samkväm hugfästa minnet av den tid — det var för 25 år sedan, mitt under brinnande världskrig — då de skötte registreringen och inkallelser för rullföringsområdet. På bilden Gunnar Aldenmark (t. h.) och Henry Olsson.

MOT TJUVBESÖK

Det gäller att hålla jämna steg med den moderna inbrottstekniken. För att hindra vidare stölder av ammunition och vapen ur de militära förråden har mobiliseringsförråden försetts med nya betongkasuner. De har testats av sprängämnesspecialister och bedömts som mycket motståndskraftiga mot konventionella sprängmetoder. (15/11).

PÅ REGEMENTSORDER

Fj S. E. Stolth förordnas till 1/10 1970 i arvodestjänst som hvuoff vid Fo 49.

— Kn K.-E. Floore kvarstår i regementets reserv t. o. m. 1972 och kn G. R. V. Lewander t. o. m. 1974.

— Kn G. Bruncrona entledigas ur reg reserv fr. o. m. 1/1 1969.

MISSLYCKAT FÖRSÖK

En kvinna i 40-årsåldern smet under natten till torsdagen (7/11) in på kasernområdet. Hon upptäcktes dock av kasernvakten, som överlämnade henne till polisen.

NUTIDSKRÄMPOR

Rygg- och bukmusklerna sviker på den moderne svenske soldaten. C:a 10 % av de nyinryckta vid I 14 i somras ha för svag muskulatur för att de friktionsfritt skall klara strapatsrika marscher med tung packning. För att råda bot på förhållandena har förbandsläkaren, d:r Backlund infört ryggymnastik för dessa värnpliktiga. (19/11).

50 år, 24/11, kapten Bertil Palm, intendent vid I 14.

DECEMBER

HÖGVAKT

"Julfestligheterna" på Östermalm i Stockholm kulminerade på lördagen (7/12) i en stor torgfest på Östermalmstorg. För första gången i historien utgick vaktparaden från torget efter att först ha konserterat. Högvakten, som utgick ur I 14, står ovan uppställd på Östermalmstorg med fänrik Elson som fanförare.

JUBILAR

50 år, 24/12, fj A. Hjelm. Vol 36, fu 39, serg 46, fj 57. Pensionsavg 1.4.69. AUS 45/46, signkurs 47/48, 49/50, registratorkurs 64. Signalspecialist, framstående skytt på alla vapen. Uoffkårkassör. Expuoff avd M:Pd 62—.

JULPERMIS

Snart stundar den efterlängtade julledigheten för de vpl vid I 14. Den stora jul- och nyårsledigheten börjar kl 9 på fredag (20/12) och slutar den 7 januari kl 12, då alla skall vara tillbaka.

SOLDATKYRKAN

Julafton 1700 Julbön. Kyrkoadj Carl-Olof Björck. Kerstin Ribacke, sång.
Julafton 2300. Midnattsmässa.

SISTA INSKRIVNINGEN

Från och med nästa år kommer ett nytt system för inskrivning av värnpliktiga att tillämpas. Den siste, som skrevs in enligt det gamla systemet i Gävleborgs län blev Stefan Pettersson, Gävle. Detta skedde 5/12, då alltså även den sista länsinskrivningsnämnden sammanträdde under överstelöjtnant A. Dybergs ordförandeskap.

UPPMÄRKSAMMAT 250-ÅRSMINNE

På nyårsdagen startar en grupp på 60 personer från Tydalen i Norge för att i general Armfelts spår marschera till Handöl i norra Jämtland. I den historiska marschen deltager från regementet major Christer Palm, fanjunkare Tore Sörquist och rustmästare Karl Axel Nyström.

— Jag deltager i den här marschen dels därför att själva fjällvistelsen lockar mig, dels därför att jag tycker det skall bli intressant att trampa "historiska fotspår", berättar rustmästare Nyström, som på bilden t. h. har packningsbekymmer livligt beskådad av sina två barn.

REGEMENTSSTABEN

(fr. o. m. 1/10 1968)

Regementschef		öv J. Smedler (tf ch 1/10—31/3 1969 övl Gåsste)
Stabsavd med exp	stabsch	mj Strömberg, fr o m 1/12 kn Kindström
	expföreståndare	fj Berlin
	expuoff	förv Fisk
	regch sekreterare	fru G Jansson
	till förfogande	mdir Mårelius
skrivcentral	kansliskrivare	fru I Jansson
	kontorsbitr	fru M Andersson, frk G. Sandin
telefonväxel	telefonist	fru Westerlund
fasta radiostn	stnch	rustm Fredman
	stf stnch	rustm Lönnberg
budcentral	ch	rustm Olsberger
rättsvårdsdet	auditör	rådman Ormegard
	v. auditör	rådman von Post
	straffregförare	fv Fisk
	förhörsledare	batch
personalvårdsdet	personalvårdsoff	kn Kindström
	stf »	kn B Sundstedt
	konsulent	kons G Larsson
	militärpastor	kyrkoadj Björk
	bibliotekarie	rustm Olsberger
rekryteringsdet	rekryteringsoff	mj Everhall
	stf »	kn Björk
		fj Svacke, rustm Wikström, fthv N E Eriksson
dag- och vakttjänst	dagmajor	kn Fredriksson
	vaktchefer	öfu Ersholt, Y Larsson, Stonert, B Ellebo
brandtjänst	brandch	kn Fernquist
	v. »	fj Lindström
	1. brandmästare	rustm Falk
	2. »	rustm I Svensson
verkskydd	verkskyddsledare	stj Sohl
	stf »	rustm Falk
Utbildningsavd	utbildningsoff	mj Everhall
	utbildningsadj	kn Wiebe
repövndetalj	ch	kn E Persson

central instrgrp	ch	kn Gjerulf
	instruktörer	förv Julander, Pedersén, B Olsson, Bender
idrottsdetalj	ch	kn Barkander, fr o m 1/12 kn Alnevik
	instruktör	rustm G E Karlsson
utb.anordningar	ch inre	rustm Ygerth
	ch yttre	rustm B V Eriksson
fotolab	ch	rustm L Persson
Mobiliseringsavd	moboff	kn Kindström, fr o m 1/12 mj Bendrik
mobdet	bitr moboff	kn Sundberg
	expföreståndare	fj Hägglund
	kryoff	kn Hörner
	kansliskrivare	fru G Carlsson
personaldet	personaloff	kn Fredriksson, fr o m 1/12
	registrator	förv Hälsingdal
	expuoff	fj Hjelm
	kontorist	frk Lindqvist, Wallgren
	kontorsbitr	fru Laessker, M Olsson, K Andersson, Nordlund, Janstål, Bostrand, Axelsson
Tygavd	tygoff	kn Falkenström
	motoroff	lt Hiedland
	motoruoff	fj E A Jonzon
	uoff till förfog	fj S L Persson
tygexp	expuoff	fj G Nilsson
	kontorist	fru G Nilsson
	kontorsbitr	frk Dackell
tygförråd	förrådsförv	förv K H Johansson
	förrådsförmän	ffm Åkerlund, Björnkvist, T Eklöw
	förrådsmän	fm Dunder, Hemlin, Söderberg, Berg, Hedman, Kjellin, Sjödin, Wickberg
skjutbanor	ch	rustm Lundström
körcentral	ch	garageförman Johannison
besiktningscentral	ch	fate Jengvert
Intendenturavd	regint	kn Palm
intexp	expuoff	fj Eliasson
	kansliskrivare	fru G Eriksson
	kontorist	frk I Hansson
	kontorsbitr	fru Arkesjö, frk Malm
intförråd	förrådsförv	förv Sandberg, Harneman
	förrådsförmän	ffm H Persson, A Carlsson
	förrådsmän	fm Rehnström, Wickholm, E Andersson, F Jansson, Berthilsson, Pallin
	sömmerska	frk S Persson

matinrättning	köksföreståndare	vakant
	bitr »	frk Lööf
	kokerskor	fru Hamkvist, Kärrstedt
	ekonomibitr	fru Engstedt, Holm, Rung, Stödberg, Selén, Forsman, Svanberg, Melin, Jernberg, A Persson, G Andersson, K Olsson, Rosvall, G Eriksson, A Eriksson
Sjukvårdsavd	förbandsläkare	dr Backlund
	tjänsteläkare	dr Backlund
	anvisningsläkare	dr Backlund
exp	expföreståndare	rustm Reidle
	till förfogande	rustm Söderberg
sjukhus	översköterskor	fru Johannesson, Karlberg
	undersköterska	fru M Pettersson
	sjukvårdsbitr	fru Elmqvist, Lindh, Wirén
tandklinik	tandläkare	tandläk Lundgren
	tandsköterska	fru Almén
Veterinäravd	ch tillika stalloff	kn Barkander, fr o m 1/12 kn Wiebe
	veterinär	vet Hässler
	stallchef	rustm G E Carlsson
Kasernvårdsavd	kasernoff	kn G Nilsson
	fortuoff	stj Sohl
	förvuoff Marma	fj Lindman
kaserndetalj	kasernubef	rustm Falk
	fortarb	mål Söderlund, snick Ferm, divarb Andréasson, E Larsson
maskindetalj	maskinch	maskinch Bergfors
	1. maskinist	maskinist Bergengren
	reparatörer	1. rep Rydberg, Lind, E Karlsson, Westergren
	värmeskötare	Hedlund, Hillman
	eldare	Åström
Kassaavd	kassach	förv Brännström
	kassör	fru Hedenström
	kansliskrivare	frk Thunstedt
	kontorister	fru Lenner, Eklund
	kontorsbiträde	fru Herre
Inskrivningsexp	inskrivningsch	övl Holm
	expuoff	fj L P Gustavsson
	kansliskrivare	frk Öberg
	kontorsbitr	fru Brofeldt
Milotygverkstad	verkstförest	ftvm Carlberg
	avdch	fthv Bodin, N E Eriksson, thv Holmberg, fm I Svensson
	tekniker	fate Muhrén, ate Edvall, C A Pettersson, K O H Johansson
Bataljonsstab	ch första bat	kn Fredriksson, fr o m 1/12 mj Strömberg
	ch andra bat	mj Palm
	stabsuoff	fj Svacke

LIVKOMPANIET

Chef: kn Björk
Stf: kn E Danielsson

Adj: rustm Wikström

Instruktörskola I

Chef: fj A Andersson

Krp 431122-935 Eklöf, Gävle
Krp 440208-773 Myrin, Gävle
Krp 450110-771 Åkerlund, Gävle
Krp 460917-751 Kvist, Gävle
Krp 461213-121 Granlind, Gävle

Stf: öfu Ågren

Krp 470719-751 Rosell, Gävle
Krp 490607-751 Belin, Gävle
Krp 500427-771 Nord, Gävle
Krp 511213-711 Andersson, Gävle

Befälsskola I

Chef: fk Hedlund

470705-751 Lindström, Gävle
470727- 29 Hedlund, Stockholm
480801-785 Larsson, Gävle
480328-751 Olsson, Gävle
511101-711 Eriksson, Gävle
491130-009 Örnmark, Gävle
480529-941 Sjöberg, Gävle
480606-771 Rehn, Gävle
480711-779 Pettersson, Ockelbo
480808-753 Johansson, Hästbo
480911-739 Kvarnström, Krylbo
480930-897 Örnblom, Gävle
490605- 13 Larsson, Järbo

Stf: öfu I Olsson

490226-753 Johansson, Sandviken
491228- 9 Lagerholm, Sandviken
501109-753 Frejd, Ockelbo
500323-761 Wahlström, Gävle
510103-761 Andersson, Storvik
510128-629 Johansson, Edsbyn
510319-761 Olsson, Bollnäs
510527-753 Grip, Ockelbo
480219-141 Andersson, Alfta
480323-751 Helin, Storvik
480613-753 Ström, Iggesund
480924-731 Malmberg, Avesta

Plutonchefskola 1:a pluton

Chef: lt Arnborg
Instr: öfu Svenneke

Stf: fj Kvist

440907-771 Eriksson, Bollnäs
450519-713 Åkesson, Krylbo
460214-541 Fredriksson, Sandviken
460216-731 Hedström, Horndal
440709-753 Andersson, Hofors
480311-731 Siik, Horndal
460826-753 Bång, Hofors
470130-773 Jonsson, Bollnäs
480613-003 Pettersson, Stockholm
481224-113 Englund, Stockholm
470131-773 Johansson, Ljusne
470226-773 Dalberg, Gävle
460509-667 Ersson, Gävle
470506-103 Lennholm, Stockholm
480702-021 Henning, Stockholm

480721-021 Johansson, Stockholm
470720-751 Persson, Stockholm
470814-197 Fredriksson, Gävle
471104-771 Engman, Kilafors
480127-001 Södergren, Gävle
480317-769 Persson, Edsbyn
470430-751 Lövkvist, Gävle
480621-773 Sjöström, Gävle
480719-119 Andersson, Storvik
480904-775 Cullander, Gävle
480924-755 Kilén, Forsbacka
481030-753 Åkersson, Gävle
481130-751 Dahlström, Gävle
481218-631 Öster, Avesta

Plutonchefskola 2:a pluton

Chef: lt Östblom

Instr: öfu G Jonsson

Stf: fj Fors

450321-525 Niclasson, Iggesund
450713-771 Forsgren, Gävle
460216-699 Helgesson, Söderfors
460304-759 Larsson, Sandviken
460531-755 Strömberg, Forsbacka
461012-771 Engstrand, Bollnäs
460509-759 Dameron, Gävle
470215-751 Skog, Sandviken
470320-395 Teodorowicz, Gävle
470327-779 Halvarsson, Gävle
460826-939 Zetterberg, Gävle
461012-751 Alm, Sandviken
461216-755 Sandin, Gävle
480321-175 Sundberg, Gävle

480327-775 Abrahamsson, Sandviken
480513-779 Sandström, Edsbyn
460609- 5 Pettersson, Gävle
480405-757 Sandberg, Iggesund
470313-227 Rydberg, Krylbo
470405-755 Berglund, Gävle
480902-765 Elfström, Österfärnebo
480912-759 Wedin, Överhärde
481003-775 Larsson, Gävle
481023-753 Boman, Valbo
481203-767 Åström, Valbo
470428-757 Wallanger, Iggesund
450131-755 Nygren, Gävle
470713-549 Montelius, Gävle

Förberedande plutonchefskola

Chef: lt Hegrelius

470222-757 Åhs, Gävle
470512-753 Cederberg, Hofors
480128- 11 Gazelius, Stockholm
480510- 21 Fors, Stockholm
480516- 13 Smedhagen, Stockholm
480924-107 Eriksson, Södertälje
491016-751 Vestberg, Gävle
491130- 9 Örnmark, Gävle
490226-753 Johansson, Gävle
470314-755 Vinlund, Hudiksvall
470710-719 Eriksson, Krylbo
480207-877 Kinsten, Gävle
480612-761 Dahlström, Bollnäs

3:e pluton (tiden 4/6—30/8 68)

Stf: serg Granlid

480827-827 Wallin, Gävle
481201-753 Levchenko, Gävle
490115-755 Eklund, Gävle
490428-863 Vidén, Gävle
491228- 9 Lagerholm, Gävle
460315-777 Hedvall, Söderhamn
470307-753 Lock, Gävle
480218-751 Larsson, Sandviken
480423-771 Flygt, Bollnäs
481005-765 Olander, Bollnäs
481019-761 Bengtsson, Söderhamn
490814-931 Svensk, Sandviken
500323-761 Wahlström

Förberedande plutonchefskola

Chef: lt Lindström

470104-753 Sterring, Gävle
480407-647 Rune, Gävle
480502-171 Nälsén, Mackmyra
480715-435 Landborn, Stockholm
480913-021 Adolfsson, Stockholm
480927-771 Hägglund, Valbo
491031-025 Carlberg, Stockholm
470603-191 Friberg, Gävle
480412-757 Eriksson, Sandviken
480523-101 Björklund, Stockholm
480630-049 Lidman, Stockholm
480812-735 Orre, Avesta

4:e pluton (tiden 4/6—30/8 68)

Stf: serg Castell

481228-397 Sandberg, Gävle
490305-141 Belfrage, Gävle
491003-107 Patzelt, Stockholm
470528-735 Björnstad, Gävle
460904-755 Holm, Hudiksvall
480109-357 Runstedt, Stockholm
480212-771 Eklund, Bollnäs
480429-463 Hedeborg, Gävle
480518-109 Gustafsson, Hofors
481117-757 Svensk, Söderhamn
481218-751 de Age, Gävle

Onsdagen den 11 september.

Några timmars sömn. Vaknar snart självmant av att man skakar av köld. Försöker få strumpor och andra våta persedlar torkade. Ringa framgång då det börjar regna. Fientlig spaning i basområdet föranleder absolut tystnad i förläggningen, inget skrammel med utrustningen och framför allt inget snack.

Helt plötsligt utan förvarning bryts tystnaden av att en vaktpost öppnar eld. Basen är utsatt för eldöverfall av fiende. Snart finns alla i respektive eldställningar. Under några minuter sker en intensiv eldgivning och snart står det klart att eldöverfallet slagits tillbaka och att fienden har lidit ett "svidande" nederlag. Stämningen efter eldöverfallet kan närmast jämföras med att man sticker hål på en ballong: luften pyser ut! Tidigare har alla varit spända. Nu pratar vi ut.

Onsdagen rullar vidare. Olika aktiviteter börjar i basen. Matlagning, sömn, vård på utrustning osv. I dag skall jag följa styrkan som hämtar livsmedel, vilket släppts ned med fallskärm på ett fält 5 km från basen. Även här kan fienden slå till, varför vi måste iaktta största försiktighet. Hittar snart fältet. Återmarsch och fördelning av provianten. Det börjar bli mörkt och förberedelser för nästa etapp påbörjas. Marschen startar strax efter mörkrets inbrott. Regnet har slutat och humöret börjar bli bättre.

Torsdagen den 12 septemper.

Under natten mot torsdagen skall vi passera ett vattendrag. En tio meter bred å, vars vatten forsar fram med uppskattningsvis 6 m/sek. Ån ligger i en djup sänka med lodräta sluttningar på ömse sidor. Framkomligheten var ytterst begränsad, då sluttningarna är snåriga och gropiga och framförallt mycket branta. Således får en grupp i uppgift att rekognocera lämplig övergång. En spång endast gjort av ett par trädstammar bidrog till att övergången blev mycket äventyrlig. Med hjälp av änglavakt så lyckades samtliga ta sig torrskodda över ån, även om det många gånger var mycket nära att någon skulle falla ned i det iskalla vattnet.

Marschen går således vidare — — —.

Emellertid ådrog sig ingen några större krämpor som resultat av slarvig förläggning, utan vid sjutiden var alla åter uppe i full fart med att laga till morgonmålet. Vår pluton skall idag göra eldöverfall på en närliggande pluton. Spaningspatrull har utgått och alla väntar i spänning på att den skall återkomma med rapport om var fienden finns. Spaningspatrullen återkom förvånansvärt snabbt med tanke på att det är en yta på tre gånger tre kilometer som utgör basområdet och inom vilket själva basen ligger någonstans väl dold i ett tätt skogsparti får man anta. Emellertid hade den fientliga styrkan icke lyckats finna en godtagbar bas, varför man mycket lätt kunde finna dem. Rapport till vår huvudstyrka och därefter förberedelser för eldöverfall. Tack vare en perfekt organisation och en utomordentlig spaning kunde vi genomföra ett allt igenom perfekt eldöverfall där motståndaren överraskades fullständigt. När vi är tillbaka i vår förläggning, har det hunnit bli mörkt.

Slutintrycket hos samtliga grabbar på plutonen var att övningen hade varit mycket hård och krävande men att man främst genom samarbete och ett ömsesidigt hänsynstagande varit i stånd att lösa uppgifterna på ett tillfredsställande sätt.

N N Livkomp

Större delen av styrkan samlad efter avslutad övning i väntan på hemfärd.

4. KOMPANIET

Chef: kn Fernquist

Adj: fj Lindström

Arbetsavdelning

Chef: rustm Fredman

Till förfogande: öfu Norin

430427-753 Lundeberg, Gävle
440528-757 Bodén, Ockelbo
450430-773 Westlund, Gävle
450619-759 Andersson, Storvik
450918-711 Sallén, Horndal
460107-771 Mellqvist, Wallvik
460112-001 Freme, Gävle
460117-777 Nilsson, Sandviken
460121-775 Eriksson, Gävle
460201-751 Persson, Bollnäs
460222-757 Sandberg, Gävle
460308-751 Hammarlund, Bollnäs
460316-757 Eriksson, Storvik
460428-931 Lundgren, Gävle
460512-771 Strandberg, Bollnäs
460714-777 Lindgren, Sandviken
460803-757 Ludwichovski, Söderhamn
460821-751 Jacobsson, Gävle
460828-715 Engvall, Krylbo
460829-733 Lidström, Avesta
460920-757 Jonsson, Arbrå
461022-825 Frödeberg, Bollnäs
461111-753 Wadelius, Gävle
461114-755 Ihre, Söderhamn
461130-755 Johansson, Ockelbo
470102-755 Rothelius, Ljusne
470102-759 Andersson, Gävle
470218-711 Myrzell, Avesta
470402-103 Eriksson, Lidingö
470407-721 Karlsson, Avesta
470412-753 Sefbom, Gävle
470415-215 Medvik, Farsta
470418-723 Karlsson, Storvik
470423-773 Wästlin, Hedesunda
470424-755 Karlsson, Järbo
470523-773 Persson, Kallhäll
470524-759 Olsson, Ockelbo
470611-717 Bengtsson, Horndal
470615-143 Carlsson, Gävle
470615-757 Sköld, Holmsveden
470616-751 Westlund, Hofors
470714-713 Arnesson, Avesta
470718-761 Lindberg, Torsåker
470727-243 Wihrén, Torsåker
470905-713 Jansson, Avesta
470907-757 Pettersson, Hagaström
470912-755 Persson, Gävle
470915-773 Malmgren, Voxnabruk
470927-711 Jansson, Kungsgården
470928-943 Hvidberg, Sandviken
471007-757 Backman, Gävle
471015-765 Kock, Gävle
471020-755 Björnsson, Sandviken
471029-823 Frölander, Sandviken
471102-755 Englund, Sandviken
471110-141 Ekman, Kungsgården
471115-761 Andersson, Sandarne
471125-757 Carlsson, Sandviken
471128-147 Östh, Ockelbo
471202-751 Ekström, Ockelbo
471208-771 Härdin, Söderhamn
471211-761 Jäderberg, Storvik
471228-763 Johansson, Arbrå
471228-773 Modd, Bollnäs
480103-763 Rask, Söderfors
480119-753 Eriksson, Gävle
480131-753 Dansk, Årsunda
480210-403 Lauberts, Avesta
480211-771 Ivarsson, Alfta
480224-757 Hillgren, Oppalaby
480229- 1 Mattsson, Ljusne
480303-163 Ruuth, Gävle
480307-751 Sörling, Ljusne
480307-937 Gäfvert, Gävle
480310-763 Jonsson, Bollnäs
480315-755 Sjöberg, Sandviken
480316-757 Brolin, Sandviken
480317-667 Hökerberg, Hofors
480322-753 Larsson, Kungsgården
480327-757 Frisk, Hofors
480331-759 Hillman, Torsåker
480331-939 Andersson, Vallsta
480404-751 Wahlén, Österfärnebo
480409- 1 Björkman, Avesta
480409-821 Dahlbäck, Sandviken
480414-777 Bergman, Strömsbro
480424-757 Torsling, Hästbo
480514-013 Andreasson, Gävle
480521-771 Johansson, Norrala
480522-757 Larsson, Sandarne
480531-759 Svensson, Åmotsbruk
480623-731 Andersson, Näsby Bruk
480729-757 Sohlberg, Gävle
480816-771 Bohlin, Delsbo
480914-759 Olsson, Söderala
481216-769 Wahlman, Södra Valbo
491028-759 Wahlqvist, Sandviken

Målpluton

Chef: fj Sjödin

440518-103 Klintdahl, Lidingö
460807-751 Blomgren, Bollnäs
461214-939 Andersson, Krylbo
470330-775 Norling, Sandviken
470517-761 Andersson, Sandviken
470519-- 35 Strand, Stockholb
470525-763 Björklund, Strömsbro
470527-775 Westlin, Växbo
470528-773 Ersgård, Fors
470530-041 Nordin, Sandviken
470616-773 Hallgren, Iggesund

Stf: rustm Nyström

470628-801 Köpsén, Söderhamn
470904-753 Eriksson, Söderhamn
470916-775 Rubensson, Edsbyn
470927-953 Nordlund, Krylbo
471012-751 Hedberg, Sandviken
471204-731 Hansson, Avesta
471221-751 Holst, Forsbacka
480212-737 Persson, Krylbo
480219-751 Källström, Sandviken
480331-763 Olsson, Iggesund
491117-751 Andersson, Bollnäs

Fr v N-Å Lindgren, Sandviken, S G M Hammarlund, Bollnäs, A L Pettersson, Hagaström, O L Olsson, Ockelbo, C P Rothelius, Ljusne och J O Hökerberg, Hofors.

MILITÄR BILDSVIT

D*en första tavlan:* Det dammade. Hettan låg tryckande över kaserngården. De gula snitslarna som utmärkte vägen till 4. komp var isabellafärgade av solljus och damm. Små dammoln irrade planlöst fram och åter mellan de jättelika byggnaderna,

som kantade kaserngårdens glödande Sahara. Plötsligt skingrades molnen och en svettig yngling dignande under en enorm julklappssäck dök för ett ögonblick fram för att lika snabbt åter höljas av det fina soldarrande stoftet. Ännu ett moln sprack upp. En rosig fänrik med ebenholtsblänkande skor och blixtrande dagofficersblick försvann snabbt i det anonyma gradlösa dammet.

Jag stod som en saltstod utanför grinden och betraktade tavlan. Till sist steg jag in i den.

Den andra . . .: B-kasernens stenkorridor var sval som en ölkällare. På golvet framför en fjunläppad korpral satt tjugo grötställ, alla tvillingbröder till 91:an Karlsson och skyldrade med skoborste i höger hand. Nedanför gäspade tjugo blanka vänsterkängor. Vi övade skoborstning. Den fjunläppade instruerade oss: — *Kom ihåg! Skor som inte är borstade i hålfoten är oborstade. Oborstade skor är tecken på slarv. Ordentligt snörda skor är inte tecken på slarv. Alltså, skor som inte är borstade i hålfoten är inte ordentligt snörda.* Vi gäspade och borstade.

Den tredje och sista . . .: Den sista patronen var bortskjuten. Vilade sedan länge fridfullt i kulfångsvallens blyspäckade mull. Nyputsade k-pistar skyldrade i ställen när jag sakta vandrade nedför kompanikorridoren och ut i eftermiddagssolen. På andra sidan kaserngården låg restaurang Bocken och väntade. En svag vindpust förde med sig en doft av svett, damm, vapenfett och rengöringsmedel, när jag rundade knuten. Riktigt! De tjusiga idrottstyperna från livkompaniet hade som vanligt kommit före oss. Nåväl, låt dem uppslukas av matsalens slamrande inre. Snart spys de ändå ut igen. Som de blandade fiskrätter vilka i tallösa, snörräta led iskalla vandrar in i elektronugnens omättliga tarmsystem för att så småningom ångande varma hamna på en hungrig krigsmans väntande bricka. Tänd en cigarrett. Vänta. Halva sitt liv väntar ändå infanteristen förgäves. Tio minuter är ingen tid och förresten har någon djävel knyckt klövertrean.

Bison

5. KOMPANIET

Chef: kn Hörner

Adj: rustm E Jonsson

1. spaningspluton

Chef: fk Dahlström

Stf: fu Nirs

461217-735 Valleräng, Hedesunda
470108-147 Godske, Gävle
470202-935 Hemdahl, Krylbo
470520-581 Malm, Huddinge
470617-755 Ingvarsson, Ljusne
470729-765 Eriksson, Ockelbo
470729-769 Andersson, Mackmyra
470820-753 Eriksson, Storvik
470916-927 Nilsson, Avesta
471017-753 Westh, Voxnabruk
471213-751 Eklund, Edsbyn

471216-753 Holm, Gävle
480101-017 Waldelius, Johanneshov
480103-751 Åberg, Ockelbo
480304-757 Carlbom, Gävle
480329-755 Källberg, Forsbacka
481026-599 Sihlén, Gävle
481216-753 Källström, Hå
490220-757 Eklund, Bollnäs
490224-141 Mattsson, Gävle
490308-753 Jonsson, Strömsbro

2. spaningspluton

Chef: serg Laurén

Stf: fu Gahnold

451208-065 Jansson, Johanneshov
460214-773 Rydbäck, Söderhamn
470217-003 Åkerman, Johanneshov
470922-775 Andersson, Gävle
471230-015 Persson, Lindefallet
480120-771 Jonsson, Alfta
480121-767 Lundh, Norrala
480122-117 Hedlund, Hästbo
480129-771 Fisk, Bollnäs
480211-761 Östlund, Bergvik
480304-741 Hedlund, Sandviken

480308-771 Eriksson, Voxnabruk
480311-751 Spjuth, Söderhamn
480415-773 Schönning, Lingbo
480419-757 Olsson, Arbrå
480429-023 Englund, Hilleby
480610-759 Eriksson, Kilafors
480701-755 Jernkvist, Sandviken
480721-773 Jonsson, Edsbyn
480726-753 Larsson, Ockelbo
481118-735 Israels, Avesta

Stabspluton

Chef: fj Wing

Stf: serg P R Persson

Instr: rustm Lönnberg

450508-947 Sjöblom, Gävle
460214-295 Torngren, Gävle
460309-141 Ronnerfors, Sandviken
461101-767 Thunberg, Gävle
461214-759 Zetterberg, Gävle
470202-933 Hemdahl, Krylbo
470315-751 Sterner, Gävle
470408-025 Olin, Farsta
470411-107 Norlén, Enskede
470513-763 Rikof, Sandviken
470601-023 Litzén, Bromma
470610-017 Glemme, Stockholm VA
470616-721 Rubensson, Huddinge
470618-119 Boström, Klinten
470625-027 Viklund, Rönninge
470706-763 Lagerqvist, Gävle
470714-757 Skoglund, Alfta
470719-755 Lidman, Söderhamn
470806-101 Lindberg, Johanneshov
470806-763 Lundström, Söderhamn
470822-761 Åberg, Edsbyn
470910-759 Ernstsson, Arbrå
471001 241 Quarfordt, Stockholm VA
471106-753 Bengtsson, Vallsta

480104-763 Olsson, Vallsta
480108-731 Söderqvist, Horndal
480115-759 Viklund, Bergvik
480115-773 Viklund, Bergvik
480203-213 Holm, Hofors
480218-761 Borg, Gävle
480313-753 Pettersson, Hagaström
480417-751 Svennas, Åshammar
480504-757 Hagström, Bollnäs
480531-751 Larsson, Hofors
480604-751 Hansson, Hofors
480612-735 Löfstedt, Vallsta
480615-773 Myhr, Söderhamn
480628-753 Stenberg, Bergvik
480716-773 Elfgren, Hofors
480905-773 Lindgren, Sandviken
480909-751 Enström, Enånger
481010-757 Ellström, Åmotsbruk
481019-759 Eklund, Gävle
481021-757 Lundström, Söderhamn
481203-761 Nordlund, Njutånger
481226-731 Ed, Landafors
490121-765 Åkerström, Gävle

Stab- och trosstropp
Chef: öfu Högberg

381119-935 Peters, Bergvik
460212-771 Svensson, Arbrå
460214-759 Nilsson, Gävle
460814-753 Olsson, Spånga
470327-775 Sköld, Edsbyn
470605-771 Adolfsson, Edsbyn
471016-689 Hammarqvist, Avesta
471101-751 Källström, Ockelbo
480505-753 Alnemark, Gävle
480616-759 Bergqvist, Storvik
481013-769 Hjulström, Vallvik
490727-759 Backe, Alfta

VAD SÄGER MAMMA?

En mycket ung subaltern, som gjorde ordonnanstjänst hos sin fader översten, skulle förmedla en dennes order till en kolerisk kapten.

— Kapten, pappa ber er sprida era män längre åt höger.

Kaptenen gav honom en plågad blick och svarade:

— Verkligen — och vad säger mamma då?

FORTSÄTT med prov för

Riksidrottsförbundets allmänna idrottsmärke

efter avslutade grundutbildning

7. KOMPANIET

Chef: kn Åkerman
Adj: rustm Sandin
fr o m 1/12 kn Å Sundstedt
Stf: lt Österdahl

Första skyttepluton

Chef: fk L Larsson
Stf: öfu I Larsson

450428-773 Dunder, Ljusne
451212-043 Bruce, Stockholm
470916-759 Lindberg, Edsbyn
470518-771 Persson, E. E., Alfta
450928-955 Flyman, Söderhamn
451213-001 Carlstedt, Stockholm
490228-005 Bramsäter, Ljusne
461015-083 Björnstedt, Stockholm
461205-763 Carlsson, R. C., Gävle
470309-771 Kälveskog, Stockholm
470515-751 Sundin, Oppalaby
480323-751 Helin, Storvik
451106-771 Engborg, Sandviken
450822-055 Lindahl, Stockholm
480405-141 Nilsson, T. N. B., Tungelsta
470922-755 Larsson, A. F., Edsbyn
470611-771 Boänges, Skutskär
470613-761 Nordin, Sandviken
470614-767 Stenberg, Edsbyn
470618-775 Hedström, Storvik

461005-893 Hogby, Avesta
460720-757 Åström, Åmotsbruk
460623-775 Brandström, Ovansjö
460821-777 Nordin, Söderhamn
460906-761 Ekengren, Marmaverken
470517-773 Lindblom, Söderala
461210-765 Sundberg, Bollnäs
480425-751 Svensson, K. S., Stockholm
470522-773 Hellin, Gävle
511101-761 Eriksson, R. M. L-R., Gävle
470213-103 Hultgren, Gävle
470608-753 Eriksson, S. L., Torsåker
470609-149 Hamberg, Ockelbo
470610-757 Malmberg, Stugsund
470610-763 Blom, Voxna
470616-767 Jonsson, J. S., Hofors
470617-759 Öhrner, Stugsund
470617-763 Olsson, J. G., Marmaverken
480202-193 Siwerstam, Gävle

Andra skyttepluton

Chef: fk Beminge
Stf: fu Mäntylä

470706-753 Berggren, Hofors
470810-755 Olsson, L. G. O., Bollnäs
470802-771 Viklund, Alfta
470616-761 Olsson, J. E., Arbrå
470711-753 Nordin, Sandviken
480704-755 Markusson, Sandviken
470628-757 Jernberg, N. E., Gävle
470618-779 Eriksson, L-A., Sandviken
470622-751 Eriksson, E. A. S., Gävle
470625-761 Sandström, Iggesund
470702-751 Zetterqvist, Kilafors
470703-763 Falk, Valbo
470313-763 Nilsson, P. Y., Söderhamn
460218-755 Edeborg, P. E., Edsbyn
470803-759 Vikblom, Storvik
470619-941 Westin, Gävle
470629-825 Jansson, B. T., Furuvik
470703-759 Frisk, Stugsund
470705-761 Bodell, Norrala
470802-111 Forsström, B., Sandviken
470806-771 Strid, Ockelbo

470810-777 Pålsson, N. T., Ockelbo
470916-761 Skoglund, Hedesunda
480505-771 Blomgren, Bollnäs
470709-751 Ekeroth, Gävle
470705-763 Larsson, A., Hedesunda
470722-037-Johansson, B. I. J., Stockholm
470125-753 Jernberg, J., Gävle
470728-623 Karlsson, L., Gävle
470729-751 Karlsson, S. O., Kilafors
470729-753 Edling, Gävle
470510-713 Andersson, H., Gävle
470506-203 Hermansson, K. J., Arbrå
470804-767 Johansson, G., Sandviken
470731-763 Sundberg, Mackmyra
470801-757 Andersson, L-A., Edsbyn
470804-755 Olsson, K. M., Hedesunda
470806-739 Sjögren, Avesta
470807-761 Andersson, B., Gävle
470808-755 Forsström, K. L. B., Åshammar
480323-773 Nilsson, J. I., Sandviken

Tredje skyttepluton

Chef: fk Elson
Stf: fu Bengtsson
Instr: fu Söderberg

471126-771 Olsson, G., Bollnäs
450426-773 Sundfors, Ilsbo
471222-771 Larsson, H. A. M., Bollnäs

471203-779 Rönnlund, Holmsveden
480225-775 Persson, J. T., Kilafors
480922-753 Eurenius, Iggesund

480920-771 Fisk, Ljusne
470907-117 Nordvall, Stockholm
470811-755 Öst, Sandviken
470811-759 Eriksson, N. G., Gävle
470914-771 Lindbäck, Gävle
470812-759 Brodin, Sandviken
470906-753 Ivarsson, L. E. I., Årsunda
470915-037 Ljung, Stockholm
480411-755 Bäckström, Sandviken
480309-147 Johansson, K. H., Gävle
471013-921 Engström, Hofors
470811-951 Lindholm, Krylbo
471204-751 Asplund, Gävle
470813-751 Hillman, Hille
470921 761 Eriksson, E. B., Arbrå
471118-757 Hedström, Söderhamn

471002-775 Modigh, Sandviken
470916-753 Tunell, Sandviken
470927-751 Hansson, L. R., Storvik
470924-825 Andersson, L. E., Sandviken
471020-751 Persson, M. C., Gävle
470925-573 Norling, Gysinge
470926-751 Svedlund, Storvik
470517-775 Johansson, J. R., Iggesund
431002-763 Wiklund, Eskilstuna
490610-751 Sjöström, Hofors
471204-779 Persson, L. E., Gävle
471207-751 Eriksson, H. C., Voxna-Bruk
471207-777 Bylund, Njutånger
481102-755 Olsson, N. S., Kungsgården
471106-771 Olsson, L. O., Bollnäs
481210-769 Dahlqvist, Gävle

Pansarvärnstroppen

Chef: serg Fernström — Stf: öfu K Ellebo

470122-939 Sandelin, Avesta
450221-005 Hurtig, Stockholm
461116-751 Setterlund, Gävle
470311-775 Forsberg, Sandviken
470515-771 Nilsson, L. H., Hå
470525-371 Johansson, K. M. E., Edsbyn
470529-751 Mattsson, K. B., Gävle
470614-691 Borgefeldt, Sandviken
470916-751 Sjöblom, Hofors
480627-735 Steen, Krylbo
460803-049 Hjortzberg, Stockholm
440622-755 Forsslund, Storvik

470921-765 Ehlin, Gävle
470618-771 Jonsson, B. G., Ockelbo
470623-757 Erixon, K. B., Gävle
470703-027 Lindroos, Stockholm
470725-005 Rosendahl, Stockholm
470808-117 Utby, Gävle
470908-013 Lansén, Stockholm
470911 771 Persson, R. G., Jädraås
470928-933 Henriksson, Landefallet
471125-859 Westberg, Gävle
470809-761 Svensson, H. G., Bergvik

Stabs- och trosstropp

Chef: öfu L E Nilsson

450212-777 Ondahl, Ovanåker
480428-733 Litzell, Horndal
470804-765 Carlsson, J. S., Hofors
470518-771 Persson, S. E., Runemo
471023-759 Johansson, P. G., Sandviken
480625-755 Andersson, L. S., Sandviken
481012-733 Scherp, Hofors
470701-765 Vernersson, H. O., Bollnäs
480113-009 Wallin, Djursholm
470629-753 Samuelsson, S. G., Gävle
470726-761 Hedström, Edsbyn

470822-771 Erwall, Söderhamn
470221-751 Nordström, Gävle
470715-759 Haglund, Söderhamn
470720-755 Hedlund, K., Gävle
470915-943 Sjökvist, Sandviken
470531-935 Nylund, Avesta
480621-757 Hedlund, L. Å. V., Gävle
470711-775 Lindblom, Sandviken
470610-753 Ottosson, T. Y., Gävle
470809-757 Karlström, Lobonäs
470831-753 Karlsson, Hudiksvall

SÖMN OCH ANDRA BEHOV

Redan på inryckningsdagen visade beväringen sitt stora behov av sömn. Det tog sig i uttryck i att en viss befälselev efter en stärkande steptest i gymnastiksalen anmäldes som saknad. Efter idogt sökande fann man honom kraftsamlande under en ribbstol. Till hans försvar kan sägas, att han faktiskt hade blivit inlåst i gymnastiksalen — — —.

Efter två månader fyllda av hetta och olösta stridsuppgifter var vi redo att intaga Marma läger. Förflyttningen ner till Marma blev för många nog så besvärlig efter ett alltför energiskt kraftsamlande på stadens näringsställen kvällen före. Efter bara någon mils cykelmarsch började de mest varierande åkommor göra sig påminda. I ett fall löstes dock problemet med en enkel order till en olycklig beväring med kramp i benet. Ordern löd: — *Kramp upphör! Cykelmarsch framåt!*

Efter några veckors idogt torrövande i Marma var vi beredda att möta den första Stora Prövningen. Skogsveckan! Den genomfördes som sig bör i typiskt *"jägarväder"* till stor glädje för det av våra befäl som klassas som den borne jägaren. Den sista morgonen slet han upp tältduken, stack ut ett sömnigt huvud och fällde med ett triumferande leende på läpparna den klassiska repliken: — *Hör ni grabbar, i dag är det riktigt jägarväder!*

Efter några veckors kraftsamlande och en jobbig bataljonsövning var det dags för en uppfriskande kompaniövning i Marma. Vid ingåendet i bivack visade det sig, att staben och trossen lade beslag på över hälften av kompaniets halmtilldelning. Det blev för mycket för en av oss vanliga skyttar, som en

mörk natt till en medlem av staben yttrade de bevingade orden: — *Jag hatar staben och trossen.* Vi har dock från säker källa erfarit, att staben och trossen är i sin fulla rätt att lägga beslag på en stor del av halmen, eftersom deras tjänst till stor del består av att ligga i halmen och fisa.

Nu slår det oss plötsligt, att vi har glömt att ta upp en mycket viktig detalj, nämligen koktrossens oförglömliga eldstrid under en bataljonsövning. Vi ett anfall mot vår bas kastade våra kockar alla kastruller och slevar och grep till vapen. Att de av misstag lade spärreld rakt in i vår bas drar på intet sätt någon slöja över deras goda vilja till försvar!

209 Åström, 231 Litzell, 242 Hogby

8. KOMPANIET

Chef: kn B Sundstedt
Stf: lt S Olsson

Adj: rustm K Persson

Stabs- och trosstroppen
Chef: fu Sundell
fr o m 6/1 öfu K G Jansson

441229-937 Hainke, Stockholm
460323-763 Estman, Bollnäs
460616-775 Åström, Kilafors
470705-25 Stangfors, Johanneshov
470715-805 Johansson, Ovansjö
480106-751 Åberg, Åmot
480106-753 Hoffman, Forsbacka
480111-759 Granlund, Hamrånge
480113-771 Fredriksson, Bollnäs
480113-753 Karlsson, Hille
480117-751 Schröder, Forsbacka
480906-779 Lundberg, Gävle
481010-751 Friskman, Gävle
471006-957 Persson, Sven, Roger, Hamrånge
471023-107 Mattsson, Gävle
471105-109 Sundin, Stockholm
471223-759 Persson, Per, Arnold, Rengsjö
480705-947 Jonsson, Ovanåker
471219-759 Bratt, Rengsjö
480122-737 Engström, Avesta
460223-779 Lindman, Sandviken
480225-755 Åström, Gävle
480623-773 Olsson, Arbrå

Första skyttepluton
Chef: lt Hegrelius
Stf: fu L E Nilsson

470525-149 Mildaeus, Gävle
470917-753 Berg, Danderyd
460823-753 Grönvall, Forsbacka
480502-753 Holmström, Kungsgården
470504-757 Brolin, Avesta
470430-937 Ojanen, Hofors
470711-851 Hjalmarsson, Avesta
480302-753 Jonsson, Nils A., Bollnäs
480630-757 Björklund, Gävle
470909-753 Eriksson, Stig Göran, Edsbyn
470911-773 Mickelsson, Kilafors
470914-767 Leander, Voxna-Bruk
470928-775 Hedström, Jan-Evert, Sandviken
471211-759 Bergström, Enånger

470715-761 Hillberg, Sandviken
470721-755 Eriksson, Kjell T., Kungsgården
470817-753 Rasmussen, Ljusne
470817-767 Sunnebrant, Torsåker
470820-763 Rosén, Arbrå
470822-773 Olsson, Arnold I., Ockelbo.
490131-753 Bodare, Iggesund
490227-751 Hallgren, Gävle
470712-751 Öst, Sandviken
470908-753 Axner, Gävle
470912-921 Ljung, Gävle
470917-821 Holmberg, Gävle
480221-755 Öberg, Gävle

471222-937 Söderström, Sandviken
471217-773 Blomqvist, Kungsgården
471224-669 Jonsson, Jan Olov F., Skutskär
480224-761 Ekström, Gävle
481027-771 Nyberg, Sandviken
471224-751 Porath, Sandviken
471224-753 Kron, Arbrå
471226-771 Nordqvist, Viksjöfors
471226-773 Olsson, Lars Olov A., Kilafors
471229-715 Johansson, Hofors
480224-765 Malmqvist, Hofors
480624-731 Andersson, Sandviken
480706-765 Hedström, Lars Gunnar, Alfta

Andra skyttepluton

Chef: fk Åkerlund

Stf: fu K T Jansson

461016-757 Nilsson, Nils Erik, Söderhamn
461220-937 Thorn, Stickholm
490513-753 Eriksson, Lars Christer, Bollnäs
480421-763 Paulsson, Iggesund
470711-771 Engström, Bollnäs
470914-755 Olsson, Årsunda
470924- 7 Lindevik, Avesta
470819-757 Eklund, S. Valbo
470928-777 Wesström, Hofors
470818-757 Carlsson, Karl C., Gävle
470928-751 Blomén, Gävle
460512-757 Froste, Gävle
480809-755 Zetterberg, Sandviken
471002-753 Halvarsson, Järbo
471211-939 Lindgren, Ockelbo
471213-753 Söderborg, Årsunda
471217-779 Nilsson, Bror J. Å., Kilafors
480321-751 Larsson, Gävle

460625-753 Trosell, Bollnäs
471228-931 Engvall, Hofors
471105-103 Jonsson, Bertil Olof, Jordbro
480819-753 Karlsson, Ove B., Kilafors
471023-757 Östblom, Hedesunda
470127-771 Färnstrand, Österfärnebo
471230- 19 Eriksson, Alf Ingemar, Horndal
471221-753 Jonsson, Carl Gert, Hilleby
451122-751 Lindgren, Gävle
470113-753 Lindbom, Gävle
471223-759 Dahlberg, Kilafors
471226-753 Hellmyrs, Edsbyn
471228- 3 Geire, Stockholm
480225-771 Broman, Bollnäs
471229-931 Kadesten, Gävle
480128-731 Hedlund, Avesta
480221-753 Åberg, Gävle

Tredje skyttepluton

Chef: lt Järnkrok

Stf: fu Lindblad

441130-771 Thelander, Gävle
480414-739 Holm, Avesta
470617-911 Nordlund, Skärholmen
470714-771 Eriksson, Arbrå
470716-243 Lindqvist, Nyköping
470724-953 Sjöblom, Edsbyn
470802-757 Törnros, Vallsta
470807- 5 Millholt, Vällingby
470815-105 Gustavsson, Ljusne
470817-765 Sande, Forsbacka
480310-141 Marklund, Torsåker
480701-767 Bergkvist, Sandviken
470901-935 Enlund, Sandviken
470904-771 Joelsson, Edsbyn
470909- 13 Barklund, Bandhagen
470911- 45 Lustig, Krylbo
481113-773 Wolff, Gävle
480428-753 Sundström, Forsbacka
470919-771 Borg, Lingbo
471018-757 Engvall, Hedesunda

471106-777 Norrlin, Gävle
471107-751 Höjersdal, Gävle
471129-753 Westrin, Storvik
471216- 25 Hagberg, Solna
471220-103 Lindblad, Hemmestavik
471221-253 Vienbergs, Ockelbo
471223-761 Walfridsson, Österfärnebo
471228-761 Olofsson, Gävle
481005-753 Hedlund, Hedesunda
470514- 27 Kling, Stockholm
480114-751 Hagström, Sandviken
480124-751 Stenman, Sandviken
480224-751 Jakobsson, Sandviken
480227-737 Lång, Gävle
480228-737 Wallin, Kilafors
480428-731 Thysell, Hofors
480618-755 Söderblom, Gävle
480902-759 Lundin, Gävle
490414-753 Rundqvist, Sandarne

Pansarvärnstroppen

Chef: fj Brandström
471025-751 Dahlström, Gävle
471210-783 Stenford, Hofors
471104-595 Värn, Gävle
480812-753 Nord, Sandviken
470916-803 Berglund, Hofors
470917-937 Kollman, Sandviken
470920-755 Lindblom, Bollnäs
470922-751 Håkansson, Gävle
471014-753 Eriksson, Lennart J., Viksjöfors
471015-751 Nymans, Edsbyn
471026-751 Eriksson, Hans Inge, Edsbyn
471106-773 Persson, Sven Inge, Bollnäs

Stf: öfu Söderlund
471121-755 Nordgren, Vallsta
471123- 23 Stråhle, Söedrhamn
471210-751 Persson, Bernt Inge, Sandviken
471124-753 Östblom, Hedesunda
471125-771 Lundin, Sandviken
471201-935 Sjöblom, Avesta
471204-929 Palo, Hofors
471209-773 Englund, Bollnäs
471218-715 Erixon, Horndal
471219-771 Persson, Erik Olov V., Runemo
480101-771 Gustavsson, Viksjöfors
480102-751 Oldberg, Sandviken

ASTRONOMISKA PRESTATIONER

Måndagsmorgon, dagen för bataljonsövningen. Slask och nollgradigt. Vädrets makter hade alltså även denna gång visat att de inte stod på vår sida. Stridspackningen kändes tyngre än vanligt och humöret var inte det bästa.

Efter visitationer och kompletteringar av utrustningen löd första ordern: — *Cykelmarsch framåt!* Inte cykeltolkning som tidigare angivits. Tre mil att cykla denna morgon på snöslaskiga och hala vägar var ganska besvärligt.

Vi kom i alla fall fram till nattens förläggningsplats utan större olyckor men trötta, blöta och något försenade. Eldställningar delades ut, poster utsågs och tälten restes. Snart brann värmande eld i varje tält. Som alla värnpliktiga och före detta värnpliktiga vet, är en bataljonsövning inte någon semester. I förutsättningen ingick ett eldöverfall och som väntat kom det ganska snart. På grund av mörkret förekom en viss förvirring, och det var inte alldeles säkert att alla skott riktades mot fienden. Efter eld upphör samlades plutonerna efter sina mer eller mindre lyckade övningar i tälten för att samla krafter under natten till nästa dags övningar — — —.

Nästa moment utgjordes av en bataljonsmarsch med stridspackning hela två mil. Föga anade vi vad som väntade oss. Kort var glädjen att få gå på en skogsväg för efter några km försågs vi med minor, miniman och granatgevär.

Mörkret föll på, regnet öste ned, terrängen var besvärlig och trötthetten satte in. De utlovade 3 km blev en marsch från ungefär klockan sex på kvällen till fem nästa morgon. Det var order att gå i totalt mörker, att hålla kroppskontakt. Undvikandet av för hårdhänt kontakt med grenar, stubbar, stenar och diken gjorde att soldaterna många gånger nästan blev desperata och högljutt gav sin olust till känna genom vrål, svordomar och hotelser som i och för sig kunde vara en form av kontakt soldater emellan, men som om det gällt allvar inte alls varit så lyckat.

Svåraste passagen var ett kärr där man sjönk ned till knäna och knappast orkade få upp fötterna ur dyn. Då kände man sig verkligt utlämnad till naturen, samma känsla som man kan få när man i en liten båt råkar in i verkligt hårt väder. Att en del materiel "tappades" bort under marschen får nog anses mänskligt, även om det för andra, som i klart väder och under angenäma former promenerar i skogen, kan synas vara det grövsta slarv. Så småningom tystnade de högljudda protesterna och en viss apati drabbade oss alla.

Man bara gick och snubblade, kände sig hungrig, frusen och stirrade framåt i mörkret i hopp om att se de efterlängtade traktorerna som skulle möta och bilda slutet på detta övningsmoment. När därför strålkastarna från traktorerna dök upp var det en befrielse. Det betydde framför allt att det fanns mat i sikte.

Vapenvård och bastu avslutade en nog så strapatsrik övning och ett tystare logement än det som inhyste befälseleverna har man sällan hört klockan 8 någon kväll.

Om vi luckkamrater i framtiden träffas och berättar om marschen genom Gästriklands skogar för våra eventuella familjer, kommer våra prestationer och besvärligheter att vara av astronomisk art!

22 Froste

9. KOMPANIET

Chef: kn B Nilsson
Adj: rustm Wiklund
Stf: lt Svanbom

Stabs- och trosstropp
Chef: rustm Försäter

470627-163 Haag, Avesta
470531-755 Röstlund, Valbo
471120- 3 Ström, Bromma
480225-761 Larsson, Hille
480203-777 Persson, Ljusne
471115-759 Berglund, Bergby
480206-773 Norström, Njutånger
471007-931 Knutar, Söderhamn
471130-711 Lindblom, Horndal
470729-761 Götesson, Torsåker
460330-753 Stålmark, Gävle
480826-755 Lundgren, Gävle
480713-757 Molander, Ockelbo
470401-759 Vikström, Hofors
470815-143 Eriksson, Arbrå
480312-757 Görans, Rengsjö
470514-699 Gustavsson, Krylbo
470715-805 Johansson, Åshammar
470717-713 Eriksson, Kyrkby
481019-753 Embretsén, Edsbyn
471106-945 Eriksson, Österfärnebo
470509-771 Jacobs, Alfta
480121-751 Andersson, Sandviken
460524-759 Jansson, Gävle

1. Skyttepluton
Chef: fk Österdahl
Stf: serg J I Larsson
Instr: fu Söderblom

450610-671 Lindegren, Stockholm
460521-757 Rydberg, G/Hammarby
470327-777 Tärnström, Valbo
470507-777 Nygren, Gysinge
470511-759 Vessling, Sandviken
470607-761 Engberg, Sandviken
470612-761 Strand, Sandviken
470822-753 Eriksson, Ljusne
470825-767 Rosén, Alfta
470908-937 Larsson, Gävle
470911-759 Andersson, Gävle
471112-777 Axelsson, Landafors
471113-113 Jansson, Forsbacka
471115-751 Zetterberg, Gävle
471130-759 Larsson, Bergby
471201-751 Ekenberg, Gävle
480109-751 Vesterberg, Sandviken
480113-751 Larsson, Kungsgården
480130-751 Svensk, Gävle
480323-761 Abrahamsson, Gävle
480419-821 Söderlund, Bollnäs
480601-751 Eriksson, Bollnäs

471010-751 Persson, Järbo
471017-703 Lundin, Avesta
471021-757 Gaude, Sandviken
471023-761 Öhlander, Gävle
471025-681 Lindman, Johanneshov
471030-757 Larsson, Bollnäs
471031-757 Lundgren, Årsunda
471031-759 Hallstensson, Arbrå
471101-755 Åberg, Gävle
471106-775 Hedström, Alfta

481209-761 Lingvall, Stråtjära
460531-777 Eriksson, Sandviken
460212-775 Olsson, Gävle
470525- 21 Eriksson, Sandviken
470220-751 Birgersson, Kilafors
480128-753 Olsson, Sandviken
480406-771 Lindqvist, Hedesunda
481228-751 Olsson, Bollnäs
480811-741 Martinsson, Fors
480319-755 Larsson, Sandviken

2. Skyttepluton

Chef: fk Lax
Instr: fu Landin

Stf: öfu Fernqvist

480204-771 Westlund, Kilafors
480624-751 Hansson, Stugsund
480205-761 Carlsson, Hilleby
480428-691 Norberg, Sandarne
490326-859 Thorelli, Gävle
480509-775 Jonsson, Alfta
470429-711 Vestman, Avesta
470719-711 Björklund, Avesta
470507-711 Hedlund, Avesta
470814-755 Lodin, Sandviken
470913-755 Persson, Gävle
470918-757 Munter, Iggesund
470919-775 Nilsson, Vallsta
470929-761 Eriksson, Gävle
470930-763 Andersson, Söderhamn
470930-767 Broqvist, Bollnäs
470101-771 Eriksson, Kilafors
471002-777 Skoglund, Gävle
471005-711 Blom, Avesta
471006-773 Persson, Sandviken
471006-931 Blomberg, Nacka
471009-765 Olsson, Ovanåker

471015-761 Larsson, Sandviken
471101-771 Källström, Järbo
471105-751 Carlsén, Gävle
471107-755 Lind, Vallsta
471109-755 Alvarsson, Edsbyn
471110-753 Frenell, Krylbo
471115-757 Hugosson, Sandviken
471118-751 Torvidsson, Edsbyn
471119-751 Vestberg, Gävle
471122-933 Barck, Nacka
471124-771 Hedman, Alfta
471126-755 Eriksson, Ockelbo
471126-757 Säll, Norrsundet
471128-753 Sundberg, Sandviken
471130-753 Åman, Sandviken
471202-735 Larsson, Horndal
471203-165 Larsson, Gysinge
471227-761 From, Rengsjö
480112-591 Bäckman, Sundbyberg
480117-771 Forsberg, Kilafors
480128-761 Sundberg, Storvik

DELAT TÄLT

Som alla andra kompanier hade vi förstås vår jägarvecka, då vi för första gången skulle sättas på hårda prov. Och nog blev dom hårda alltid, så det förslog. Mycket svära — mer eller mindre befogat — gick det åt emellanåt! Men vi hade som vanligt gott om den varan!

Så här efteråt ser man många hårda prövningar i ett lättare skimmer och minns väl bara de roliga episoderna. Och inte fullt så roliga episoder kan man också se genom humorns slöja.

Vi var väl inte precis färdiga att hoppa över höga hus efter första dagens fyra-mila-cykelmarsch med full packning och diverse skavsår. Men allas ansikten hade i alla fall en försonande, mild färg påminnande om turkos, utblommad blåsippa.

Materialvård uppåt väggarna efter jägarveckan.

Den kvällen utkämpade vi en minnesrik match med trekanttältdukarna, när det blev tältdags. Att tälta med de vanliga, trosstransporterade tälten var förstås för enkelt och lätt på en jägarvecka — om det nu blev nå'n tältning alls? Och sömn?

Vi instruerades att vika si och knäppa ihop så, att vika så och knäppa ihop si, så skulle det bli ett 16-delars tält med plats för oss alla. Vi knäppte och vek — vek och knäppte. Avigan mot rätan och räta mot avigan — eller var det tvärtom. Första försöket påminde mest om en puckelryggig hundkoja — bara med den skillnaden, att vi saknade både ingång och utgång. Övningen göres om! Efter några försök och med blyknappslitna tummar och ömma fingrar lyckades vi resa vår stolthet! Plats för sexton var det! Kronan måste ha missat storleksförhållandet mellan 68 års soldater och trekanttältdukarna! Inte fasen fick vi plats! Lösningen blev: åtta inne och åtta ute!

Vi åtta uteliggare var hjältemodiga och tog på oss att ligga hela natten så. Tillbaka till naturen skrev visst någon lärd författare för längese'n.

Resten av veckan blev trekant-tältningen enklare! Den förekom helt enkelt inte! Det blev tillbaka till naturen för oss alla. Och nog fasen fick vi natur, så det räckte under vår jägarvecka. Och en hel del annat, så det räckte och blev över också! Men tänk vad en enkel kasernsäng kan vara skön efter en veckas naturidkande!

Nelhå

12. KOMPANIET

Chef: kn Lingblom — Adj: rustm S A Jonsson
Stf: lt Lindman, lt B Gustavsson

Stabs o trosstropp, mc

Chef: rustm Jegebrandt — Chef mc: öfu Jansson

490814-771 Kotsalainen, Söderhamn
480906-751 Gustavsson, Gävle
480112-753 Berntsson, Oslättfors
470426-775 Eriksson, Gävle
471110-771 Svedberg, Alfta
470628-753 Sköld, Årsunda
480108-397 Arvidsson, Edsbyn
470711-113 Löf, Norrsundet
480426-655 Pöldson, Norrala
480129-751 Holmkvist, Sandviken
480125-931 Hauhtonen, Åshammar
480519-163 Hedlund, Gävle
480224-767 Lust, Rengsjö
480222-751 Nordin, Norrala

470429-133 Nyman, Ektorp
470526-773 Lindberg, Bergvik
470531-771 Viklund, Bergvik
470607-759 Andersson, Jädraås
470629-129 Blomqvist, Ektorp
470814-711 Carlsson, Sandviken
470915-771 Söderlund, Lingbo
470918-105 Lundberg, Gävle
480115-753 Jonsson, Söderhamn
480217-751 Eriksson, Gävle
480229-739 Södergren, Krylbo
480322-695 Israelsson, Hofors
480324-711 Andersson, Sandviken
480806-871 Axelsson, Gävle

Trosspluton

Chef: fj Sörquist — Stf: öfu Thimper
Instr: bate Lennström

480930-779 Johnsson, Hedesunda
461205-765 Granström, Sandviken
480819-001 Lydén, Rengsjö
480309-751 Persson, Holmsveden
480121-761 Hadin, Hedesunda
480228-777 Söderkvist, Sandviken
481213-761 Larsson, Österfärnebo
470604-713 Åkerlid, Voxnabruk
480126-751 Kusbom, Gävle
480627-761 Åhman, Sandviken
480127-773 Larsson, Ockelbo

480308-757 Vestin, Gävle
490420-763 Hagelin, Ockelbo
480331-939 Andersson, Vallsta
480215-761 Öhlander, Hedesunda
470629-771 Åberg, Runemo
480118-697 Wahlén, Stjärnsund
470817-757 Johansson, Edsbyn
480316-759 Persson, Bergby
491013-757 Ungh, Edsbyn
470928-943 Hvidberg, Sandviken
480806-757 Larsson, Gävle

Pionjärpluton

Chef: fj Hammarstrand — Stf: rustm I Svensson
Instr: rustm Olshage

480726-751 Östlund, Landafors
480127-753 Andersson, Sandviken
480131-751 Magnusson, Bromma

470930-765 Söderström, Kilafors
470513-773 Berg, Vallsta
470718-121 Westerlund, Öregrund

480403-741 Sköld, Avesta
470614-799 Wenngren, Sandviken
470926-003 Cedemo, Älvsjö
470718-009 Gustavsson, Drottningholm
470525-773 Danielsson, Sandviken
471007-915 Lundstedt, Gävle
470525-771 Gustavsson, Sandviken
480601-757 Persson, Sandviken
471217-107 Andersson, Farsta
480321-757 Lindberg, Gävle
470802-041 Berglund, Enskede
480225-751 Broms, Sandviken
481220-755 Lundberg, Sandviken
470828-771 Forsbäck, Ockelbo
480222-755 Andersson, Gävle
470827-755 Andersson, Gävle
470615-717 Wikström, By Kyrkby
480103-771 Adolfsson, Ovanåker
470623-763 Mickelsson, Rengsjö
480205-621 Alderhed, Gävle
480316-759 Persson, Bergby

480319-761 Hedberg, Bollnäs
470829-937 Andersson, Sollentuna
471228-753 Jönsson, Gävle
431125-775 Wessling, Gävle
480713-753 Nordkvist, Gävle
480317-731 Thorsell, Horndal
480207-605 Olsson, Gävle
480706-763 Norberg, Bergvik
470907-757 Pettersson, Hagaström
480319-751 Moberg, Gävle
480205-755 Persson, Hofors
470810-771 Linngård, Alfta
480327-771 Udd, Söderhamn
470725-765 Qvarnström, Österfärnebo
480213-939 Eklund, Krylbo
450825-065 Wikmans, Enskede
480114-731 Högberg, Horndal
471003-757 Andersson, Enånger
470517-759 Eklund, Torsåker
480223-943 Turesson, Sandviken

Sjukvårdspluton

Chef: serg U Nilsson

480605-775 Westin, Gävle
470928-757 Nilsson, Storvik
461213-027 Bogren, Enskede
480723-753 Lindholm, Hilleby
480804-777 Sundberg, Järbo
461020-145 Wallén, Gävle
450619-759 Andersson, Gävle
460611-759 Lindborg, Gävle
461031-125 Karlsson, Skutskär
470304- 27 Andersson, Enskede
470512-765 Embretsén, Hofors
470614-109 Johansson, Nynäshamn
470709-697 Nylén, Avesta
470819-751 Nygren, Årsunda
471012-735 Nornholm, Hofors
471221-195 Stenborg, Jakobsberg
480128-757 Wilhelmsson, Gävle
480227-775 Munter, Hofors
480317-043 Holmgren, Gävle
471119-719 Bruhn, Sandviken
480318-745 Nisén, Avesta

Stf: rustm Essingmo

470926-007 Eng, Bromma
471116-925 Järlebro, Gävle
480404-757 Jegeman, Storvik
480728-777 Forsling, Hofors
480809-777 Larsson, Ockelbo
471115-199 Eltander, Vällingby
460524-755 Nordgren, Solna
460922-771 Johanzon, Bollnäs
461128-761 Persson, Sandviken
470421-103 Samuelsson, Gävle
470613-753 Lindström, Kilafors
470707-753 Kring, Edsbyn
470710-757 Flink, Skärholmen
470827-759 Nordgren, Alfta
471205-771 Hedin, Alfta
480105-773 Björklund, Gävle
480218-767 Uppman, Årsunda
480312-741 Bäckström, Krylbo
470907-771 Bergström, Hedesunda
480324-773 Bäckström, Hofors
470821-755 Elfstrand, Hilleby

Ctp, bandtraktor

Chef: fj Stenborg

490430-773 Sundin, Söderhamn
480719-779 Skog, Knivsta
470614-761 Granath, Bollnäs
460218-753 Jäder, Sandviken
470616-037 Unosson, Hägersten
471001-033 Norrå, Gävle
471016-109 Wiklund, Bollnäs
480228-779 Johansson, Hofors
480510-751 Karlsson, Kungsgården
470524-753 Englund, Bollnäs
470831-751 Våhlstedt, Bergby

Stf: öfu Duste

470519-759 Klint, Storvik
460412-755 Adler, Gävle
470507-773 Janusiewiez, Bollnäs
480327-759 Damström, Bergvik
470816-841 Lindberg, Gävle
480405-735 Johansson, Horndal
480224-771 Jonsson, Stugsund
480717-911 Andersson, Avesta
470311-139 Johansson, Södertälje
470818-711 Andersson, Fors

Skogslägret var beläget i Upplands-Fagerviken. Förflyttningen började med fotmarsch, 1 mil. Solen sken, stridspackningen var blytung, skavsåren frodades bland svettiga bassefötter, det var en fin dag, och i bassarnas hjärnkontor fanns endast en tanke: — "Om man hade haft ledigt nu, och fått ligga och mysa på en badstrand någonstans i Sverige". Nåväl, efter 3 timmars monotont rörande på fötterna i längdriktning framåt, var vi äntligen framme vid *"första kontrollen"*.

Där inne i skogens dunkla sken fanns kompaniets fordon maskerade och fotmarschen övergick till cykeltolkning i 2,5 mil. Ah! Vilken känsla. Att bara behöva sitta och hålla i sig i ett rep, att få ha på ryggen gevär och därigenom vila sin totalt bortdomnade högerarm, som så krampaktigt hållit fast k-pisten under fotmarschen. Och vilken svalka! Skogsvägarna såg ut som långa ormar. Kurvor, lösgrus, gropar och stenar, allt gick att fördra. Fältmössan kändes som ett badkar av all svetten, men när kompaniet väl hade fått upp farten så dunstade alltihop i den friska brisen. Äntligen framme vid *"kontroll två"*. Där kopplades trosslinorna bort, traktorerna kördes undan och kockarna visade prov på sin eminenta variationsförmåga genom att bjuda på flytande potatismos och sprucken fläskkorv! Rap!

Marschen måste gå vidare, nu genom cykelåkning i 5,5 mil. Veva, veva positiv, sadeln känns som en morakniv. Regnrockarna läggs under stussen, regnskydden läggs under stussen och så småningom sitter halva kompaniet på pakethållarna och vilar baken under den fortsatta färden. Hurra! Vi är framme. Ropet från täten gick som en löpeld genom kolonnen. Och där, längst ute på en udde syns vårt framtida hem i en vecka — — —.

En ny dag randades och lägret vaknade till liv. Först en liten frukost bestående av varm choklad och en kuse, som ännu inte antagit bandybollens karakteristiska konsistens och smak. Därefter utbildning i krigarens A och O, orientering. Att gå in på alla dessa grunder skulle ta en hel dag. Men man kunde ju lugnt konstatera, att man i fortsättningen skulle hålla sig till vägarna. Solen gassade och de flesta trodde nog att de befann sig på

Att blanda ut maten med alger, tång och plankton ger endast krydda åt maten. Fr. v. ses Bengt Lindberg pi. och Ulf Järlebro sjv. båda från Gävle.

Gran Canaria, men på eftermiddagen skulle vi få bada. Beskedet hälsades med stormande bifall från bassarnas hopsnörda och uttorkade strupar, men ack, vilken överraskning som väntade i vattnet. Man frustade vilt och sparkade havet till skum under det att extremiteterna stelnade till och isbitarna skvalpade mot huvudet: Brr! Vad kallt! Men när man så småningom kommit upp och fått ligga en stund, då uppskattade man verkligen kylan i vattnet. Ja, så förflöt dagarna. Bad, orientering och motortjänst.

Kvällarna fördrevs genom att varje tältlag funderade ut nya djävulska påhitt åt sina kamrater i dom andra tälten. Burkar på kaminröret, brännässlor utanför tältöppningarna och rödmyror som hälldes in genom ventilationsöppningarna var populära påhitt. Och den sista natten vågade ingen göra annat än gå vakt utanför tältet!

304 Järlebro

I FÄDRENS SPÅR
FÖR FRAMTIDS SEGRAR

För några år sedan framhölls under denna rubrik, att skillnaden mellan tjänsteidrott och fritidsidrott ofta är svår att definiera inom den militära sektorn. Och att träning för den ena eller andra formen av förståeliga skäl blir än svårare att särskilja. Det senare gäller förstås speciellt de grenar, som på grund av sin karaktär anses ha särskilt militärt värde — grenar som skjutning, orientering och fälttävlan.

För att vid civila tävlingar nå goda resultat i dessa grenar räcker det givetvis inte enbart med den träning, som man till äventyrs blir kommenderad till för deltagande i någon militär tävling i grenarna. Långt därifrån: dagens konkurrens är därtill alltför hård. Många fritidstimmar måste anslås både till konditions- och specialträning för att nå en chans till topp-resultat. Beordrad träning och fritidsträning kommer på så sätt att värdefullt komplettera varandra och någon nyttjanderättslig gränsdragning mellan dem torde därför inte vara nödvändig eller önskvärd vare sig ur teoretisk eller praktisk synpunkt.

Ändamålet bland befälet, konditionsstarka, tekniskt skickliga instruktörer — inom alla utbildningsgrenar — med förmåga att *intressera dagens soldat för utövande av fysisk träning även efter första tjänstgöringens avslutande* måste anses så betydelsefullt att petitesse-gränser mellan träning för den ena eller andra tävlingsformen — civil eller militär — bör undvikas, så långt tjänsten tillåter.

Under min egen tid som pluton- och kompanichef var fysisk träning ofta ett s. k. strykämne på övningsprogrammet, d. v. s det ämne, som oftast och först ströks från övningarna, beroende på tidsbrist eller kanske på kompanichefens ringa intresse för fysisk träning. Dessbättre är förhållandet nu annorlunda — men ännu inte helt bra. Det händer tyvärr även i våra dagar, att träningstimmarna får utgå ur veckoprogrammet utan närmare

skäl eller motivering eller att träningen förläggs till helt olämplig tid med därav minskad effekt. Ännu har vi heller inte nått ett önskvärt kvalitets- och kvantitetskrav bland befälskadrarna: varje befäl = insiktsfull ledare och instruktör i den fysiska träning som bedrivs enligt utbildningsplaner och veckoprogram.

Den nämnda målsättningen på befäl och militär fysisk träning är desto angelägnare, emedan dagens ungdom av flera skäl — skolform, teknisk utveckling inom arbetslivet, motorism m. m. — har ett sämre utgångsläge vid inryckningen till första tjänstgöring och krigsförbandsövningar än på 40-talet.

För fem år sedan infördes genom arméorder obligatorisk, regelbunden fysisk träning för befäl, vilket väl på sina håll hälsades med blandade känslor. Denna regelbundna, kontinuerliga träning kom emellertid för att stanna — och segra. Den är numera allmänt accepterad och omtyckt och har säkerligen på sina håll höjt hälsotillstånd, fältduglighet och effektivitet i väsentlig grad.

Formerna för soldaternas fysiska träning har växlat något under årens lopp. Från överbetoningen av 40-talets stridsgymnastik har man via huvudsakligen enbart konditionsträning tvingats komplettera med allt fler renodlat styrketränade övningar för armar, rygg, buk och ben. I detta sammanhang är värt att notera, att särskilda rygg-gymnastikkurser anordnats 1968 vid Gymnastik- och Idrottsskolan och att vid dessa utbildat befäl genomför särskild ryggymnastik med av förbandsläkaren uttagna soldater. Särskilda prov anordnas för kontroll av uppnådd effekt av denna träning, som man tvingats tillgripa för att dagens ungdom med sin fysiskt dåliga status ska klara av första tjänstgöringens relativt lindriga ansträngningar. Låt oss hoppas, att avsedda resultat uppnås även om man tyvärr inte kan skapa några underverk inom första tjänstgöringens korta tidsram. *Därför är det särskilt viktigt, att den fysiska träningen bedrivs så att den stimulerar till någon form av fysisk aktivitet även efter avslutad rekryttjänstgöring.*

Nedanstående översikt över årets resultat må tala för sig själv och kanske vara till någon glädje för krubbitare på resultat.

Tre saker är speciellt värda att notera:

1. lagplaceringen i SM-fälttävlan är fortfarande ensiffrig och har så varit hela 60-talet,
2. SM i pistolskytte har under året genomförts med klanderfria arrangemang av regementet: se årskrönikan,
3. militärdistriktets (IV MID Ö) jubileumspokal (med anledning av 50-årsjubileum) till bästa idrottsförband erövrades av regementet med mycket bred marginal: dubbelt så många poäng i distriktets samtliga tävlingar som närmast efterföljande förband.

Sven Bratt

TÄVLINGSRESULTAT

JANUARI

RegM skidstafett: 10×3 km

Vplklass: 1) 7. komp/I; 2) 9. komp; Befälsklass: 1) Uoffkåren.

MM på skidor i Sollefteå

Uoff: 20) serg Lewin; Oldboys: 1) fj Lindström.
Vpl: 11) K. S. Elfsberg; 32) S. Å. Olofsson; 35) B. O. Jonsson.
Ptr A: 22) I 14 (kn B. Nilsson, serg Lewin, B. Stockberg, L. Gunnarsson).
Ptr B: 8) I 14 (fj Lindström, korp Waller, Olausson, Elfsberg).

Kretsfältskjutning gevär, Hamrånge

F 5: 4) T. Järnkrok 27; 8) R. Berlin 24; F 4: 12) A. Karlsson 17; Lag: I 14—G 5: 93—85.

FEBRUARI

RegM skidlöpning

ÄO: 1) rustm Nyström; 2) förv Julander; 3) rustm Karlsson.
YO: 1) fj Lindström; 2) kn B. Nilsson; 3) kn Björk.
Sen: 1) serg Lewin; 2) lt Österdahl; 3) serg Munther.
Kompanilag, 10 manna: 1) 7. komp.
Hjelmströmska priset: 1) uoffkåren; 2) offkåren; 3) ubefkåren.

RegM skidskytte

Befäl: 1) kn B. Nilsson; 2) fj Lindström; 3) lt Gustavsson.
Vpl: 1) 174 Gunnarsson, 7.; 2) 12 Eriksson, 4.; 3) Hammarberg, 9.
Kompanilag, 5-manna: 1) 4. komp; 2) 7. komp.

MM vinterfälttävlan i Sundsvall

Sen A: 1) kn Björk; 6) kn B. Nilsson; 12) lt Danielsson.
Sen B: 15) serg Fors; 19) fj Andersson; Sen C: 20) öfu Larsson.
Jun Vpl: 11) Jonsson; 15) Brolund; 19) Pettersson.
Lag: 2) I 14/I; 11) I 14/II; 18) I 14/III.

MID Ö vintertvåkamp i Uppsala

Sen: 1) lt Gustavsson; 5) serg Munther; 6) vpl Stockberg.
YO: 4) kn B. Nilsson; 16) kn Wiebe; ÄO: 5) fj Lindström.
Jun Vpl: 2) Elfsberg; 3) Jonsson; 4) Olofsson; 8) Gunnarsson.
Förbandslag: 1) I 14/I; 8) I 14/II; Junlag: 1) I 14/I; 4) I 14/II.

Kompanistafett 10×3 km tillhör de populära tävlingarna. Kurt Elfsberg, 7. komp. spurtar i mål.

Kretsfältskjutning gevär, Korså bruk

F 5: 2) T. Järnkrok 27; 5) S. Jonsson 25; F 4: H. Eriksson 13.
Lag: I 14—G 4: 98/76.

Kretsfältskjutning gevär, Järbo

F 5: 4) E. Persson 26; 6) T. Järnkrok 26; F 4: 5) A. Karlsson 19.
Lag: Valbo—I 14: 103/94.

Kretsfältskjutning gevär, Hille

F 5: 4) E. Persson 27; 6) T. Järnkrok 26; F 4: 6) E. Jonsson 18.
Lag: G 9—I 14: 89/86.

Fältskjutning gevär: Gästrikemästerskap

15) E. Persson 34; 21) T. Järnkrok 33.

Fältskjutning gevär: kretsmästerskap

4) T. Järnkrok 31; 8) E. Persson 30.

Fältskjutning gevär: föreningsmästerskap
1) T. Järnkrok 31; 2) E. Persson 30; 3) E. Jonsson 23; 4) K. Apelgren 21.

MARS

RegM simning
100 m fritt: 1) Johansson; 8.; 2) Lind, 7. komp.
200 m bröst: 1) Brolund, 8.; 2) Gröndal, 12.
Lagkapp 10×50 m: 1) 7. komp; 2) livkomp.

Vasaloppet
140) H. Lindström 5.20.23; 1148) B. Munther 6.28.06.

Förbundsfältskjutning gevär, I 14
F 5: 17) E. Persson 26; 82) S. Jonsson 21; F 4: 53) H. Eriksson 17; F 3: 1) C. Öhgren 29; Lag, vpr nr 5: 5) I 14.

APRIL

Kompaniernas vpr i skjutning kpist
Ind: 1) Eriksson, 4.; 2) Olsson, 7.; 3) Larsson, 4.; 4) Ström, 4.
Lag: 1) 4. komp; 2) 7. komp.

Gruppfälttävlan
1) 7. komp (Hansson, Holmbäck, Israels, Wennberg, Danielsson).
2) 7. komp (Eriksson, Andersson, Spångmark, Eriksson, Norberg, Högberg, Enström).
3) 7. komp (Fischerström, Andersson, Hillman, Borgström, Eriksson, Eriksson, Öhrn).

MID Ö fälttävlan i Norrtälje
Sen: 5) lt Danielsson; 7) fk Winberg; 11) serg Castell; 12) lt Gustavsson.
YO: 2) kn B. Nilsson; 12) kn Björk; ÄO: 1) kn Persson; 22) fj Lindström.
Jun: 4) vk Andersson; 9) vk Brolund; 15) vpl Palm.
Förbandslag: 1) I 14/I; 5) I 14/II; Junlag: 1) I 14/I; 5) I 14/II.

Ockelboträffen kpist
A: 2) K. Apelgren 42; 11) B. Munther 36; 14) H. Lindström 34.

Fyristräffen pistol, Uppsala
III: 4) S. Jonsson 45; II: 16) Ch. Lundquist 29.

Vårmönstringen pistol, F 15
III: 2) S. Jonsson; 15) L. P. Gustavsson 29; II: 1) Ch. Lundquist 33.

MAJ

MID Ö budkavle

Sen: 5) I 14/I (B. Nilsson, Björk, Vinberg); 6) I 14/III (J. Larsson, B. Gustavsson, Hellman); 10) I 14/II (Castell, E. Danielsson, Fors).
Oldb: 5) 14 (Lindström, E. Jonzon, E. Persson).

Förbundsmästerskap kpist
3) K-E. Björk 50; 9) K. Apelgren 46; 11) H. Lindström 45; 16) B. Nilsson 41.

Föreningsmästerskap pistol, fältskjutning
1) S. Jonsson 48; 2) A. Hjelm 43; 3) L. P. Gustavsson 39; 4) Ch. Lundquist 39.

Kretsmästerskap pistol
III: 2) T. Järnkrok 42; 4) S. Jonsson 41; 7) L. P. Gustavsson 35.
II: 3) Ch. Lundquist 33; Lag: 1) I 14 (både förutanmält och icke förutanmält 3-mannalag.

JUNI

SM fälttävlan
Ind: 4) E. Danielsson; 11) E. Larsson; 69) G. Vinberg; 83) J. Castell.
Lag: 3) I 14.

RegM fälttävlan
1) kn B. Nilsson; 2) kn Björk; 3) fk Vinberg.

MID Ö fälttävlan
Sen: 9) kn Björk; 10) serg Larsson; 11) lt Danielsson; 13) serg Castell.
Lag, Gästrikland: 1) I 14/I; 3) I 14/II; 5) I 14/III.

Föreningsmästerskap fältskjutning kpist
1) E. Persson 52; 2) K. Apelgren 50; 3) K-E. Björk 44; 4) H. Eriksson 43.

Föreningsmästerskap skolskjutning kpist
1) K. Apelgren 470; 2) K. Lundström 466; 3) R. Berlin 464; 4) K-E. Björk 463.

Östsvenska mästerskapen fältskjutning pistol i Köping
III: 1) S. Jonsson, 48; 17) C. Ögren 43; II: 16) Ch. Lundquist 32; Lag: 4) I 14.

MID Ö skjutning Linköping
Gevär: 17) kn E. Persson, 23) öfu Ögren, 29) fj Hjelm; Lag: 4) I 14.
Kpist: 9) kn Björk, 22) rustm Fredman, 28) fj E. Jonzon.
Pistol: 5) öfu Ögren, 6) fj Hjelm, 48) kn E. Persson.

JULI

Kretsserie fältskjutning gevär
F 5: 2) T. Järnkrok 80; 3) E. Persson 79; Lag div I: 2) I 14, 464.

DM duellskjutning pistol
1) C. Ögren 574; 3) G. Näsman 567; 8) H. Gulisch 547; Lag: 1) I 14, 837.

RegM hinderlöpning
1) Abrahamsson, 9.; 2) Berg, 8.; 3) Örnblom, livkomp; Lag: 1) livkomp.

AUGUSTI

RegM militär femkamp
1) serg Munther; 2) öfu Nilsson; 3) vpl Rehn; 4) vpl Dahlström.

MID Ö militär femkamp, Uppsala
I: 6) lt Svanbom; 9) serg Munther; 14) öfu Nilsson.
II: 5) vpl Bjarne; 8) vpl Dahlström; 19) vpl Ehlin; 28) vpl Rehn.
Lag: 4) I 14/I; 11) I 14/II.

AM miltär femkamp
32) vpl B. Dahlström; 46) vpl S. Bjarne; 61) vpl T. Ehlin; Lag: 15) I 14.

Höstfältskjutning gevär
F 5: 1) T. Järnkrok 29; 17) I. Fredman 25; 18) S. Jonsson 25.

MM i orientering
Sen: 19) fk Vinberg.
YO: 1) kn B. Nilsson; 20) kn Björk; 37) kn Fredriksson.
Jun: 11) A. Montelius; 21) P. Elfström; 46) N-E. Åkesson.
Lag: 11) I 14.

MID Ö orientering
Sen: 7) N-E. Åkesson; 8) kn Björk; 17) fk Vinberg.
ÄO: 2) kn Fredriksson; 8) fj Lindström; 11) kn E. Persson.
Jun: 7) P. Elfström; 10) I. Persson; 33) G. Persson.
Lag: 1) I 14.

SEPTEMBER

AM budkavlelöpning
12) I 14 (fk Vinberg, fj Jonzon, öfu Lundberg, fj Lindström, öfu Larsson, kn Danielsson).

RegM terränglöpning
1) fj Andersson; 2) vpl Montelius, liv; 3) vpl Östblom, 8.; 4) lt Österdahl.

Föreningsmästerskap, skolskjutning gevär
1) T. Järnkrok 367; 2) E. Persson 360; 3) R. Berlin 345; 4) K. Apelgren 341.

Föreningsmästerskap, duellskjutning pistol
1) S. Jonsson 285; 2) C. Ögren 282; 3) T. Järnkrok 266; 4) Ch. Lundquist 256.

Kretsmästerskap duellskjutning pistol
5) C. Ögren 564; 7) S. Jonsson 561; 14) T. Järnkrok 266; 16) Ch. Lundquist 256.

Flergrensstafetten vid Regementets Dag
Korporationsklass: 1) SJ Sportklubb 36.01; 2) Bröderna Cederlöf 38.41; Finska klubben 40.04.
Militärklass: 1) Uoffkåren 36.32; 2) 1967 års jägarplut 37.03; 3) livkomp/I 37.36; 4) Offkåren 37.38.

OKTOBER

RegM orientering
ÄO: 1) fj Lindström; 2) rustm Karlsson; 3) kn Fredriksson
YO: 1) kn Björk; 2) kn B. Nilsson; Sen: 1) lt Danielsson; 2) fk Vinberg.
Sen vpl: 1) korp Elfström, liv; 2) befel Kvarnström, liv; 3) vpl Wiklund, 5.
Jun: 1) fu Söderlund; 2) korp Nord; 3) korp Granlid.

RegM nattorientering
ÄO: 1) fj Lindström; 2) kn Persson; 3) mj Palm.
Sen, befäl: 1) kn Björk; 2) lt Gustavsson; 3) lt Österdahl.
Sen, vpl: 1) korp Elfström, liv; 2) korp Montelius, liv; 3) korp Åström, liv.
Jun, befäl: 1) korp Nord, liv; 2) korp Åkerlund, liv; 3) korp Granlid, liv.

Lagtävlingar, skolskjutning gevär
Cajanus—I 14: 1353—1303; I 21—I 14: 132,1—130,1; I 14—Hille: 791—789; Jönköping—I 14: 2174—2027.

NOVEMBER

Komp vpr i skjutning kpist
Ind: 1) Alderhed, 12.; 2) Eklund, 12.; 3) Hammarlund 4.
Lag: 1) 12. komp; 2) 4. komp.

Kretsfältskjutning gevär Uhrfors
F 5: 2) T. Järnkrok 29; 4) E. Persson 28; 11) R. Berlin 26; F 4: 3) H. Eriksson, 21; F 1: 3) J. H. Larsson 22; 5) J. Gahnhold 18.

Höstfältskjutning pistol I 14
III: 1) S. Jonsson 42; 7) C. Ögren 34; II: 1) O. Rydvall 35; 10) Ch. Lundquist 23; I: 7) T. Järnkrok 15; Lag: 1) I 14, 111.

DECEMBER

MID Ö jubileumspokal
Sammanlagt 1968 års tävlingar: 1) I 14.

Förbandstävling om simborgarmärket
Klass A: 5) I 14 — 91,45 % simkunnighet.

KASHMIR
DEN LYCKLIGA DALEN

UNMOGIP torde vara den minst kända av alla de förkortningar, som förekommer inom FN. Förenta Nationernas militära observatörsgrupp i Indien och Pakistan, som förkortningen avser, är kanske också den minst kända av FN:s alla fredsbevarande aktioner.

Sedan engelsmännen efter andra världskriget lämnat Indien delades landet upp — under fruktansvärda massakrer — efter religiösa riktlinjer i Pakistan med mohammedansk befolkning och Indien med i huvudsak hinduisk befolkning. Formellt krig utbröt emellertid så småningom om delstaten Kashmir, som ligger där gränserna för Pakistan, Indien och Kina möts. Genom förmedling av FN slöts stillestånd år 1949 och en stillståndslinje drogs genom Kashmir, där trupperna stod mot varandra. Genom en överenskommelse, som undertecknades i Karachi, förband sig de två länderna, att resp. militära styrkor inom delstaten Kashmir inte fick överstiga en viss numerär och att, utöver de befästningar och den trupp, som vid stilleståndet fanns vid stilleståndslinjen, inga nya befästningar fick byggas och ingen ökning ske av trupp vid stilleståndslinjen. För kontroll av ovannämnda bestämmelser medverkar FN med militära observatörer från tio länder.

Den militäre observatören tjänstgör omväxlande på den pakistanska och den indiska sidan av stilleståndslinjen, oftast tre månader på vardera sidan. Förläggning och utspisning sker genom försorg av resp. armé. En liten grupp observatörer är detacherade till en högre inhemsk stab. Arbetstiden är dygnet om i cirka tre veckor med en veckas ledighet per månad. Förläggningsförhållandena är mycket skiftande. Från en f. d. Maharadjas palats, där FN-officerarna bor i haremet (damerna har tyvärr för länge sedan flyttat!) till en lerhydda, där den enda torra platsen under regnperioden är under ett stort bord.

Shikara-roddaren Jolly Rajah framför "Cherry ripe" och dess kokbåt.

Utspisningen sker på förbandens mässar. På den pakistanska sidan har officerarna ofta sina familjer med sig, medan indierna lever ungkarlsliv (mässliv), vilket självfallet sätter sina spår både på kvantitet och kvalitet då det gäller måltider. Umgänget blir också betydligt livligare på den indiska sidan.

Då jag kom till området, hade jag förmånen att hamna på en sydlig station, där temperaturen under dagen höll sig över +20 grader, under de vintermånader jag tillbringade där. Jag omstationerades i början på mars och lämnade de flygande hundar, som gjort oss sällskap hela vintern, och följde — tillsammans med de 1000-tal gröna papegojorna — våren norrut. Efter tre underbara vårmånader hade hettan hunnit upp mig, men då flyttade jag ånyo norrut i början av juni upp på 1800 meters höjd. Medan värmen på slätten veckovis höll sig över +40 grader, hade jag alltså fortfarande svenskt högsommarväder. Min nästa station förde mig upp i Himalaja, till Indus källor, till snedögda mongoler med jaken som husdjur och till bergsklättringar på 5000—6000 meters höjd med karg, kal natur och med mycket litet syre i luften.

Innan min familj anlände i april, tillbringade jag praktiskt taget hela min lediga tid på golfbanan i Rawalpindi. Inte bara

där utan även på fältstationerna fanns det emellertid möjligheter att spela golf. Som chef för en FN-grupp samverkade jag under 3 månader med en indisk divisionschef. Denne hade två stora hobbies: golf och fiske. Varje vardag avslutades därför på em med ett golfparti. Jag tror att generalen — på grund av golfen — var speciellt angelägen om att det skulle vara lugnt i hans och mitt område, annars hade han blivit utan golfpartner. På söndagarna ordnades fiskeutflykter. En polisbil med tjutande sirener och röda flaggor körde framför generalens bil och rensade vägen. Sedan körde generalen själv med mig i platsen bredvid honom och adjutanten och bilföraren i baksätet. Det fanns förbluffande stora och stridbara fiskar i de förhållandevis små floderna. Visserligen fick jag själv endast fiskar på mellan ett och fem kilo men en artilleribrigadör hade rekordet med en på hela sexton kilo.

Min familj — fru och son — bodde från april till hemfärden i november på husbåt i Srinagar, Kashmirs huvudstad på den indiska sidan av stilleståndslinjen. En vecka varje månad hade jag möjlighet att träffa dem. Idén med husbåt infördes en gång av engelsmännen, då de under sommaren flydde slättlandets hetta för att bygga sommarhus i det svala Kashmir och då förvägrades att köpa mark.

Livet på en husbåt förtjänar sitt eget kapitel. Här blott några detaljer. *Cherry ripe,* som vår husbåt hette, låg förtöjd vid stranden av Naginsjön. Den hade vardagsrum, matsal, två sovrum, två badrum, veranda och solveranda på taket samt kallt och varmt vatten och vattenklosett. Maten lagades av husbåtsägarens familj, som bodde tätt bredvid i en mindre så kallad kokbåt. Till husbåten hörde också *Gulam,* en fantastisk tjänare, som så när hade följt med oss hem till Sverige. Vidare en städare och en tvättare, som hämtade tvätten två gånger i veckan. Försäljare kom dagligen i sina båtar, *shikaras,* för att med lock och pock försöka avyttra sina varor. Färgstarkast var blomsterförsäljaren *Marvellous* med båten fylld av 1000-tals prunkande blomster.

I november slutade min tjänstgöring och emedan det började bli kallt i Srinagar skulle familjen tillbringa de sista 14 dagarna i New Delhi (+30 grader) i väntan på att jag skulle ansluta för gemensam hemfärd.

Med eskort av en Sikhmajor och två gurkasoldater på 4.000 m höjd.

Som avslutning vill jag relatera en episod, som visar att tillvaron där nere inte var alldeles ofarlig — inte ens för familjen. Från Srinagar i Indien flög familjen med FN-planet till Rawalpindi i Pakistan för att dagen efter fortsätta med samma plan till New Delhi. Natten i *"Pindi"* skulle tillbringas på hotell Intercontinental. På em gick mor och son ner till swimmingpoolen för att bada. Till deras förvåning fanns inte en människa där. Plötsligt hördes klirrandet av glas och några av personalen kom springande och skrek till dem att söka skydd för stenkastning, ty det var upplopp. Kort efter började tårarna rinna: tårgas strömmade in i hotellet. En norsk FN-officer kom instörtande. Han hade fått en sten i ryggen men lyckats undkomma, då massans uppmärksamhet vändes mot en buss. Bussen hade vräkts omkull och antänts. Brandkåren anlände men stenades. Polisen, som kom strax efter brandkåren, återställde emellertid snabbt med några kpistsalvor ordningen: En dödad, okänt antal sårade.

Familjen hade inget emot att dagen efter lämna *"Pindi"* för litet lugnare omgivning.

Folke Alnevik

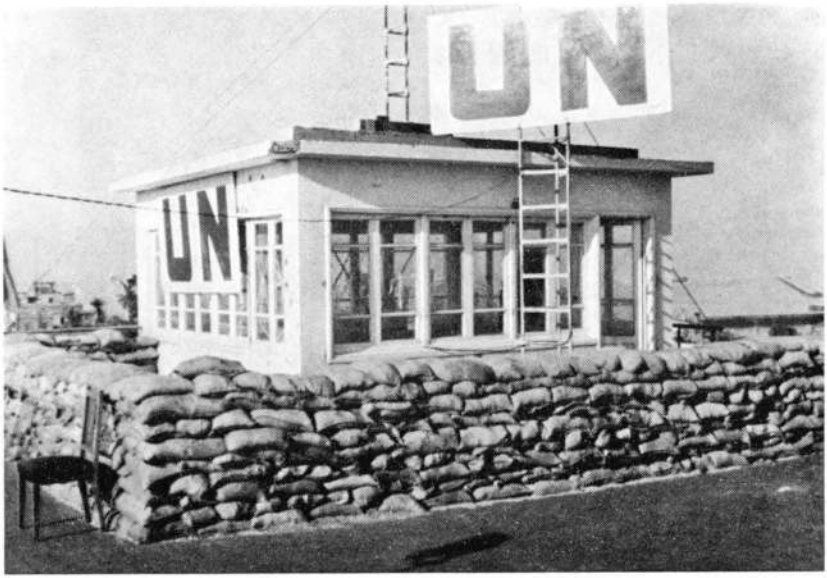
BLAND KULOR KRUT, KAMELER OCH PYRAMIDER

Boukra — Inshalla! I morgon — om Gud är god! Det är nog ett alltför vanligt uttryck utan täckning i dagens Egypten. Tiden bör uttryckas i månader eller år. Detta gäller nog också konflikten Israel—Egypten. Efter sexdagarskriget i juni 1967 fortsatte stridigheterna över Suezkanalen, vid vars östra strand de israeliska styrkorna grävde ner sig. För att dämpa aktiviteten och ge FN direktrapporter sändes i juli 1967 ett mindre antal militära observatörer till kanalzonen. En utökning av antalet observatörer längs den 16 mil långa Suezkanalen skedde under senhösten, för att i december 1967 uppgå till omkring 40 på vardera sidan. Dessa observatörer kom från tio olika länder, där österrikare, argentinare och chilenare var nya medlemmar inom UNTSO: United Nations Truce Supervision Organization.

Från observationer från ett fåtal OP (Observation Posts) samt viss patrullverksamhet, kunde fr o m årsskiftet kanalen övervakas mer effektivt genom att nio OP upprättades på vardera sidan om kanalen, den nordligaste omkring en mil söder Port Said och den sydligaste vid Port Taufiq, söder Suez.

På en OP tjänstgör två observatörer tillsammans under fyra dagar, varefter man byter kamrat och OP. Ibland kommenderas observatörer ut på patrull, vanligen för att övervaka fångutväxlingen eller övervaka utväxling av flyktingar. Rutinen på en OP är ganska enformig med de regelbundna radiorapporterna samt den kontinuerliga observationen horisonten runt. Strävan är att kunna konstatera, vem som skjuter första skottet eller på annat sätt bryter mot eldupphörbestämmelserna.

OP på den egyptiska sidan är i huvudsak lokaliserade till kanalkompaniets lotsstationer — förr fina stenhus med trädgårdar, nu med tydliga krigsskador. Längs hela kanalen går en asfalterad väg. På varje OP tjänstgör en *"handyman"* som

Observationsplats vid Suezkanalen.

svarar för rengöring och städning av OP. Proviantering och matlagning svarar man själv för. Mycket lärorikt! Under den första månaden vill nykomlingarna överglänsa varandra i matlagningsfinesser, men efter en tid i 40—50 gradig dagstemperatur dämpas matintresset och normalmenyn upptar endast grönsaker, oxfilé eller fisk. På torgen i Port Said, Ismailia eller Suez är FN:s blåbaskrar väl sedda köpare. Vid provianteringsfärd såg man medlidsamt på sina kamrater på israeliska sidan av den 150 m breda kanalen: bara sand, dåliga vägar, inga hus, inga torg eller butiker — bara sand. Ödsligt alltså och ringa komfort i de husbilar, de har som kvarter.

I anslutning till varje OP finns skyddsrum som används relativt ofta. Från ett vådaskott på ena sidan kunde det hela utvecklas till kraftig artilleri- och granatkastareld från båda sidor — — —. Robotar kom mer och mer till användning både vid luftstrider och vid skjutningar över kanalen.

Både Ismailia och Suez har blivit hårt åtgångna av artilleri- och granatkastareld. Ismailia var en vacker villastad med trädgårdar och parker och Suez en blomstrande hamnstad. Allt detta kan man nu bara ana. Huvuddelen av befolkningen har

evakuerats. Den tredje staden vid kanalen, Port Said, har — mycket p g a att enheter ur den ryska medelhavsflottan baserats där — undgått förstörelsen. Där lever folket som förr med undantag av frånvaron av turister och sjöfolk.

Här hemma pratas det mycket om proarabisk eller proisraelisk inställning. Personligen tror jag inte man kan vara pro- för någon sida, om man levt en längre tid i aktuellt område och sett och upplevt dem båda och de olika länderna i Mellersta Östern. Som neutral observatör åker man därifrån med en ännu mer neutral inställning.

Alla de besvär av byråkratisk och annan natur man råkade ut för vägde lätt, när man kom in bland folket i Nil-deltat, främst i Cairo och i Alexandria. Även om Cairo förlorat sitt fina turistansikte, så har befolkningen i mångmiljonstaden en öppenhet och hjälpsamhet, som värmer en kall nordbo. Men det är klart att den glatt grinande *fellahen* i sin f. d. vita *galabia* gör allt för att lura av en förmodad turist så många piaster som möjligt efter en utförd tjänst. De två viktigaste inkomstkällorna för landet, kanalen och turismen, ger inget efter kriget. Hotellen står i det närmaste tomma, frånsett den populära samlingsplatsen i Cairo: *Nile Hilton.*

Gör man ett besök vid någon av de gamla kulturplatserna, har man omedelbart ett flertal *dragomaner* eller guider kringsvärmande, så länge man är lite tveksam i den främmande miljön. Man lär sig dock snart att använda *Yallah!* — och med en viss ton av s. k. kaserngårdsröst rensar man de närmaste 10—20 metrarna omkring sig. Går man uppe i *Khal el Khalilbazarerna* hälsar alla och gör man en ansats att stanna inbjuds den tveksamme på kaffe eller PepsiCola: *only for a look and special price for yuo!* Man går dock säkrare där än på Nygatan i Gävle enligt höstens tidningsrubriker!

En nykomling i Cairo blir lätt skrämd av den trafik som råder.

Flermiljonstaden har ju efter kriget ökat med flera hundra tusen från de evakuerade städerna vid kanalen. På gatorna springer alla kors och tvärs. Trafikpolisen arbetar hårt för att få bort den värsta Laura-stilen. Man kan tro att landets alla bilar har samlats just på den gata, man skall korsa. Först syns det, som om inga som helst trafikregler existerar, men har man

Intermezzo vid Suezkanalen.

bara kommit in i rytmen och i viss mån förstår folksinnet, så kan man uppfatta de andra förarnas eller åsnekuskarnas tecken eller polisens små anvisningar med ena ögonlocket eller lillfingret. Att hålla längre avstånd än två—tre decimeter mellan bilarna var detsamma som att bjuda en annan förare att komma in i filen. Det var spännande, men charmigt! En riktigt inkörd Cairobil har alla fyra hörnen tillbucklade och är dessutom försedd med två—tre signalhorn! Det är inte bara att se upp för bilar och fotgängare. Rätt som det är kan man hamna bland en massa kamelben eller tvingas tvärbromsa för en åsnekärra full med svartklädda kvinnor, vars dragare inte tar hänsyn till rött trafikljus.

Pyramiderna vid *Giza* ligger kvar, men besöks numera mest av skolklasser. Turistprestationen att klättra upp till toppen av den 137 m höga Cheops-pyramiden är numera förbjuden.

Har man tröttnat på larmet och lukten i Nildeltat och dess städer bör man resa till Övre Egypten, där främst Luxor och Assuan är de stora turistmålen. Många konstverk i gravar och tempel från Egyptens storhetstid visar att dagens *fellaher* — jordbrukarna — i stor utsträckning ännu lever och arbetar som för 3 000—4 000 år sedan. Under vinterhalvåret är en resa till Övre Egypten med sin dagstemperatur på 30—40 grader och rena luft en skön avstressning. Tyvärr står de stora hotellen tomma. Det är i stort det enda tecknet på krissituationen. Här ser man inte tegelmurarna framför dörrar och affärsfönster, inte heller armékolonner eller mängder av soldater som i Nildeltat, i Cairo eller i öknen väster om Cairo.

FN-tjänsten i Mellersta Östern — för mig närmast Egypten — har gett oerhört mycket i utbyte genom det internationella samarbetet. Alla nära kontakter med folket har också givit mig många nya vänner. Den prestigebundna konflikten syns mig tragisk och olöslig. Man kan bara hoppas, att allt skall reda upp sig i år, nästa år eller om hundra år — som araberna säger — *Inshalla.*

Urban Gjerulf

Visa "BOCKEN"

för Dina bekanta!

Intressera dem för KAMRATFÖRENINGEN och skaffa nya medlemmar.

MODERN KONST I MILITÄR MILJÖ

Vid regementet har under sommaren anskaffats modern konst som kanske aldrig förr.

I regementsparken har uppsatts "Monumenta", en målad träskulptur, ett lagarbete av konstnärerna Jan Thunholm och Arthur Secunda bosatt i Los Angeles men förra året verksamma i Sverige. Monumentet består av två figurer — en get och ett kors med huvudfärgerna svart och knallrött. I synnerhet på kvällarna ger det belysta konstverket en ny spännande siluett i parken med tillfälle till många associationer. Man kan t ex uppfatta det som spänningen, kampen mellan korset — det goda och geten — det onda.

I samband med renovering i somras av marketenteriet, numera kallat Bockens Bar — Club 14 uppdrogs åt konstnären Harry Ceson i Gävle att svara för den konstnärliga utsmyckningen.

Cesons huvudverk är "Kopparkomposition" placerad på fondväggen i stora serveringslokalen. Ceson har utgått från tjocka plastskivor som han behandlat med speciella lacker och färger, som bränt sig ner i materialet och givit en utomordentlig reliefverkan med djup-, ljus- och skuggverkan. Konstverket kan ge många associationer till fornnordiskt, berg och natur.

Det andra stora verket är "Elementa II" i ena TV-rummet, en triptyk, även den utförd med plast som grund men behandlad på ett annorlunda sätt än "Kopparkomposition". I de tre fälten får man en känsla av jorden, kylan och värmen.

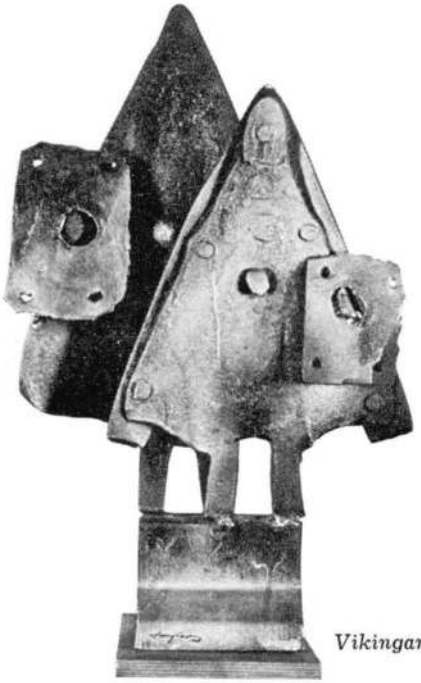
I ett av serveringsrummen två kaligrafiska arbeten "Arabesk" och "Kalligrafiskt budskap", där cirkeln och triangeln spelar mot varandra samt en liten träskulptur av konstnären Per Nilsson-Öst i Järvsö "Flickhuvud".

Slutligen har Harry Ceson gjort en liten skojig skrotskulptur "Vikingarna" full av fantasi och konstnärligt kunnande. Den är i all sin enkelhet byggd kring två gamla plogbillar.

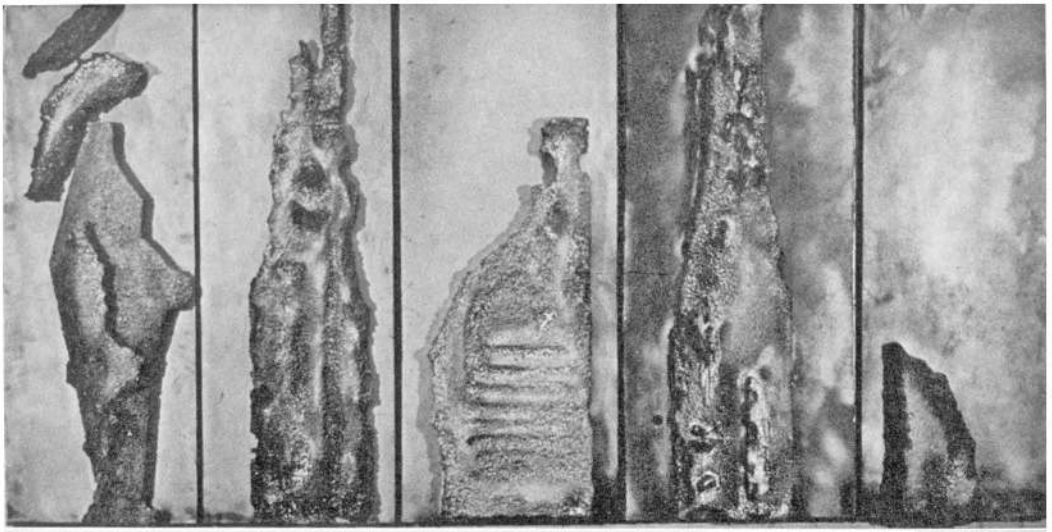

Monumenta.

Vikingarna.

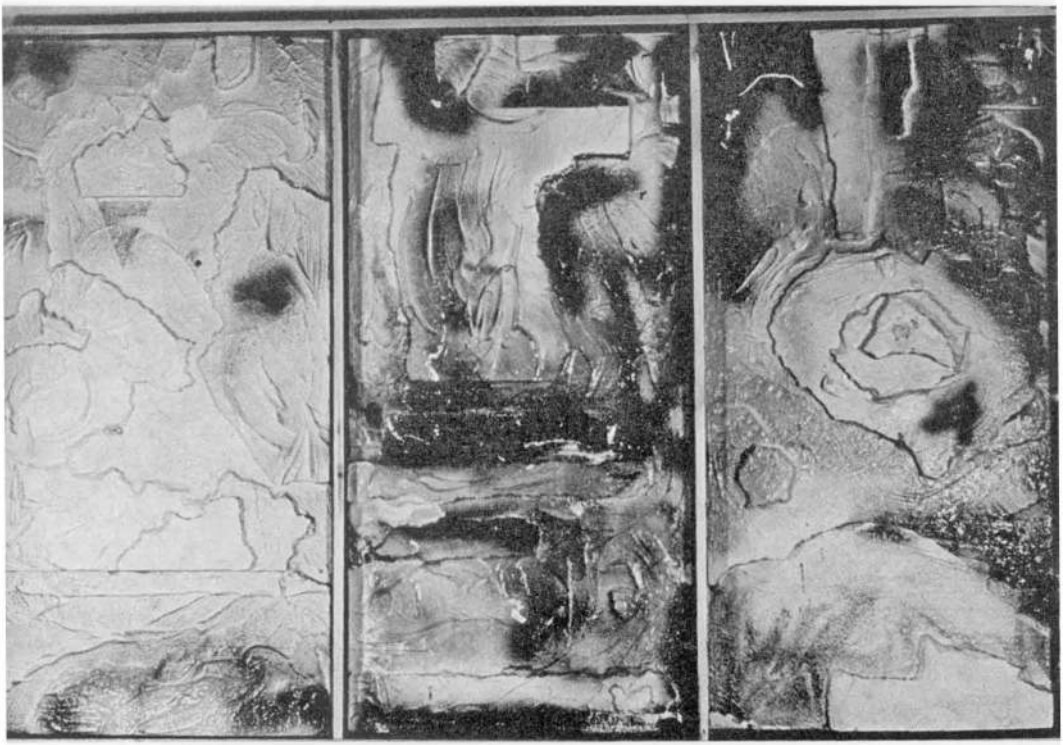

Kopparkomposition.

Flickhuvud.

Elementa II.

KAMRATFÖRENINGEN
EN RESUME 1938—1968

Under senare delen av 1930-talet kom frågan upp inom regementet angående bildandet av en kamratförening men först 1938 var saken slutdiskuterad och i samband med Regementets dag den 14 augusti detta år bildades Hälsinge regementes kamratförening.

Initiativtagaren var dåvarande överstelöjtnanten Sven Ryman kraftigt understödd av sin regementschef, överste C Ehrenborg. I egenskap av vice ordförande och tillika ansvarig utgivare av föreningens medlemsblad Bocken, ledde han föreningens verksamhet under dess två första år.

Överstelöjtnant Sven Ryman

Föreningens främsta mål har varit och är fortfarande — att stärka samhörigheten mellan regementet och hembygden. Ett av medlen skulle vara Bocken ett annat att förlägga sammankomster av olika slag till platser inom regementets rekryteringsområde.

Medlemsantalet har varierat. Från 900 medlemmar 1939 ökade intresset under beredskapsåren och uppgick som mest till 2100. I år är medlemsantalet 850.

Föreningens förste ordförande var generalmajor Sven Söderhielm med överstelöjtnant S Ryman som vice ordförande och kaptenen N E Nielsen som sekreterare.

Föreningens årsmöte och högtidssammankomst har allt ifrån starten varit sammankopplade med firandet av Regementets dag. Andra smärre sammankomster har under årens lopp varit förlagda till bl a Sandviken, Storvik, Ockelbo, Bollnäs, Söderhamn och Hudiksvall. Åren 1939, 1954 och 1959 firades Regementets dag på Mohed och 1963 i Bollnäs, övriga år ägde högtidligheten rum på Kungsbäck i Gävle.

Programmet för Regementets dag har i stort sett följt givet mönster, som börjat med avlämning, krigsmans erinran, högtidstal, korum och medaljutdelning för att sluta med en förbimarsch. Årsmötesförhandlingar på dansbanan och i parken har det varit kaffedrickning, lotterier och nöjesanordningar av olika slag. Den obligatoriska stridsövningen med rök och dunder och middagen i matsalen icke att förglömma.

1938. Några bilder från den första kamratfesten på Kungsbäck.

Kyrkoherde Wallman förrättar korum.

Från v.: Föreningens förste ordf., E. Söderhielm, general I. Holmquist samt regementschefen, överste G. Ehrenborg.

1943. Föreningen firar sitt femårsjubileum med ett digert program. Höjdpunkten var framförandet av regissör Ivar Lindahls krönikespel "Vår gyllene bock".

Icke mindre än 10.000 personer hade samlats till regementet. Norrlands-Posten skrev dagen efter: "—Man bjöds på en rad starka programpunkter och man vågar påstå, att denna dag går värdigt in i raden av dem, som anordnats i syfte att föra regementet och hembygden närmare varandra".

1945. Årets kamratfest hade en alldeles bestämd och klar målsättning. Kriget var slut och kamratfestens stora syfte var att nu hylla dem, som under regementets fanor fullgjort beredskapstjänst och som därvid måst bringa det största offret — sina liv.

Minnesstenen flankerades av regementets och kamratföreningens fanor. Regementschefen, överste C Hamnström, framhöll i sitt tal bland annat: "— Regementet har förskonats från några katastrofolyckor, men den långa beredskapstiden har tyvärr krävt offer i människoliv. Antalet dödsoffer under beredskapstjänst uppgår till sex. De bortgångna äro furiren Karl Fredrik Helge Pettersson, vice korpral Sven Emil Sundin, värnpliktiga Jonas Herbert Rönn, Axel Ragnar Forngren och Lars Rune Hedström. En av våra kamrater på aktiv stat löjtnant Håkansson har ljutit döden i flygvapnets tjänst."

1946. En sommar, som Gävle sent skall glömma, "En sommarsaga på Sätra" — stadens jubileumsutställning. I arrangemangen ingick även Försvarets dag, och vad var naturligare än att årets kamratfest förlades till denna tidpunkt. Middagen, till vilken landshövdingen, Rickard Sandler och ett flertal honoratiores från staden voro inbjudna, avåts under bar himmel på gräsplanen norr om utställningsområdet. Här hade trollats fram en idyllisk och trivsam matsal i vars fond uppförts en musikestrad, från vilken musikdirektör Per Grundström med en sammanslagen musikkår från fyra regementen gav konsert.

1948. Detta år delade föreningen för första gången ut sin nyinstiftade plakett "den gyllene bocken".

Kamratfesten firades på Kungsbäck och inleddes med en högtidsstund vid minnesstenen. Denna inleddes med att musikkåren marscherade upp till höger, varefter framfördes "I 14 fanfarer" komponerad av musikdirektör B Bäckström och tillägnad kamratföreningen. En avdelning ur Gästriklands sångarförbund under ledning av musikdirektör Arne Blomkvist marscherade därefter upp under sång. Till tonerna av regementets marsch kom så fanvakten med kamratföreningens fana i

mitten omgiven av de två bataljonsfanorna. På detta sätt inramades minnesstenen av sångarna representerande hembygden och av fanorna med vakt och musikkår symboliserande regementet.

Kamratföreningens plakett.

1949—1954. Kamratfesterna äga rum i traditionell stil. Här nedan några glimtar från de gångna åren.

Sedvanlig förbimarsch.

Cabareten Kungsbäcksbladet 1950.

Fru Any K. Sävström, Sandviken överlämnar gåva till överste Hans Berggren. T. h. major Yngve Säfwenberg.

Förutom Regementets dag har kamratföreningen deltagit i den årliga återkommande "vårparaden" i Stockholm, då Sveriges kamratföreningar sluta sig samman under sina respektive fanor och marscherar från Kungsträdgården till Skansen.

Vårparaden i Stockholm 1950.

1954 var festen förlagd till Mohed.

Korum vid minnesstenen på Mohed 1954.

1958. Mohed — tjugo år har gått sedan föreningen startade och femtio år sedan regementet flyttade från sin gamla lägerplats till Gävle.

I samband med korum, som inledde festligheterna, överlämnade regementschefen, överste A Henriksson en tavla till Mo kyrka, den kyrka i vilken regementets fana i gamla tider förvarades då den icke följde regementet i fält.

Överste A. Henriksson och major I. Sjödin överlämnar minnestavlan till kyrkoherde E. Forsell.

1961—1968. Ny epok för föreningens medlemsblad Bocken, som från och med 1961 utges i bokformat.

Kamratföreningen erhöll 1963 en större donation efter framlidne regementsläkaren, Einar Fagerström. Detta år firades Regementets dag i Bollnäs. Övriga år kamratfest på Kungsbäck enligt text och bild i Bocken.

Gunnar Fernquist

Kapten E. Edling, Landafors

Kapten Sven Sandberg, Tjärnö

Direktör Torsten Delin, Stockholm

Kapten Åke Bucht, Märsta

f. d. Soldat J. A. Thyrell, Järvsö

Sergeant J. A. Sääf, Gävle

Kapten Sten Söderhjelm, Kalmar

Länsskogvaktare Valdemar Lustig, Ockelbo

f. d. Regementsläkare Göran Löfmark, Gävle

Musikfanjunkare C. O. Hillgren, Hilleby

Löjtnant J. Mickelsson, Gävle

f. d. Soldat A. J. Åberg, Ockelbo

Löjtnant O. Kindell, Stockholm

f. d. Soldat Olof Kvist

REGEMENTETS KAMRATFÖRENING

Verksamhetsberättelse
Styrelsen för Kungl Hälsinge regementes Kamratförening får härmed avgiva följande berättelse för verksamheten 1968.

Hedersordförande: överste Hans Berggren, Hille.

Föreningens ordförande t o m 30/9 överste Axel Henriksson, Gävle, fr o m 1/10 överste Jan Smedler.

Styrelse:
Ordförande t o m 30/9 överste Nils Sköld, Gävle, fr o m 1/10 överste Jan Smedler. Vice ordförande överstelöjtnant Arne Dyberg, Stockholm. Sekreterare förvaltare Helmer Nygren, Gävle. Kassör förvaltare Harald Fisk, Valbo.

Hedersledamöter:
Ärkebiskop Erling Eidem, generallöjtnant Curt Göransson, överste Carl Hamnström och riksdagsman Per Persson.

Övriga ledamöter:
Förvaltare E. W. Andersson, Gävle, Hemmansägare Einar Berlin, Valbo, Kapten Gert Nilsson, Gävle, Överste I. Grundell, Stockholm, Redaktören och landstingsmannen Per-Evert Persson, Bollnäs, Bokförare Ernst Röstlund, Hofors, Rustmästare Åke Wiklund, Gävle.

Verkställande utskott:
Ordförande t o m 30/9 överste Nils Sköld, fr o m 1/10 överste Jan Smedler. Övriga ledamöter: E. Berlin, A. Dyberg, H. Fisk och H. Nygren.

Reivsorer:
Stadsrevisor C. W. Forsberg och rustmästare Leonard Wikström med inspektör Folke Löfgren och redaktör Erik Wickberg som ersättare. Samtliga från Gävle.

Valberedning:
Bankkamrer C. Müntzing, Gävle, sammankallande, Ingenjör T. Ygge, Gävle och förste poliskonstapel Birger Hofvenstam, Järbo, med fanjunkare L. P. Gustafsson och musikfanjunkare Erik Åkerlund, Strömsbruk, som ersättare.

Redaktionskommitté för föreningens årsbok "Bocken" 1968/69, Kapten Gunnar Fernquist, sammankallande och kapten Sven Bratt. Båda från Gävle.

Hedersmedlemmar:
Jonas Alm, Jöns Bergkvist, Johan Klar, Erik Krig, Johan Nord, Lars Nyberg, Hans-Erik Roth, Lars Törnros, K. Åström, Jonas Säll, Oscar Wallberg och Olof Kvist.

Medlemmar per den 31/12 1968 682. Ständiga medlemmar 8. Under året avlidna medlemmar 14.

Sammanträden:

Årssammanträde 8/9, styrelsen 22/2 och 8/9. VU har haft sammanträde ett flertal gånger.

Utmärkelser:

Föreningens förtjänsttecken i guld till överste Nils Sköld. Regementets minnesmedalj i silver till ordföranden i Gävleborgs läns Lottaförbund fru Lillie Lindström. Regementets minnesmedalj i brons till soldaten Hans-Erik Roth, Arbrå, soldaten Jöns Bergkvist, Jättendal och soldaten Lars Törnros, Arbrå.

Uppvaktningar m. m.:

15/4 Soldaten Hans Eriksson Roth, Stenbacka, Arbrå av riksdagsman Gottfrid Fröderberg, som överlämnade regementets minnesmedalj i brons och blommor.

20/4 Soldaten Jöns Bergkvist, Jättendal av landstingsman Georg Hammar, som överlämnade regementets minnesmedalj i brons och blommor med anledning av hans 90-årsdag.

20/4 Soldaten J. A. Thyrell, Järvsö begravdes. Förvaltare H. Nygren representerade föreningen och nedlade föreningens krans vid båren i närvaro av riksdagsman G. Fröderberg.

20/4 Soldaten Lars Törnros, Stenbacka, Arbrå uppvaktades med regementets minnesmedalj i brons och blommor av förvaltare H. Nygren i närvaro av riksdagsman G. Fröderberg.

25/4 Armémusei Vänner sammanträde. Överstelöjtnant Arne Dyberg representerade föreningen.

22/8 Hederssergeanten Johan Sääf, Gävle begravdes. Överste H. Berggren och förvaltare H. Nygren representerade föreningen och nedlade dess krans vid båren.

7/12 Soldaten Anders Johan Åberg begravdes. Förvaltare H. Nygren nedlade föreningens krans vid båren.

Donationsfonden

Årssammanträdet har även detta år beslutat att tillgängliga räntemedel skulle avsättas för tryckning av regementets personalhistoria.

Regementets dag

Regementets dag firades på sedvanligt sätt i Gävle den 8. september. Det traditionsenligt vackra vädret bidrog i hög grad till att arrangemangen blev lyckade och publiktillströmningen var också ovanligt stor. Vi konstaterar att 60 år förflutit sedan regementet flyttade från Mohed och föreningen passade samtidigt på att fylla 30 år. Vi riktar i detta sammanhang ett varmt tack till militärmusikkåren i Falun, regementets idrottsförening, Lottorna, Röda Korset, Försvarets Motorklubb, Gävlepojkarna, värnpliktsorkestrarna samt alla såväl befäl som värnpliktiga och civilanställda, vilka samtliga på ett verksamt sätt bidrog till det gynnsamma resultatet.

Minnesstund på Mohed, 7/9

För att hugfästa minnet av regementets förflyttning från Mohed till Gävle samlades styrelsens ledamöter, representanter för Söderala kommun och pressen till en minnesstund vid lägerplatsens minnessten. Överste N. Sköld nedlade en krans och i samband därmed framhöll han i ett anförande det djupt rotade sambandet mellan Mohed och regementet samt att Mohed är ett namn med särskild klang och kraft på regementet. I nästan 300 år hade Mohed varit mötes- och övningsplats för många generationer och här samlas minnena. Söderala kommun representerades av kommunalnämndens ordförande Helmer Södergren.

Årssammanträdet

Årssammanrädet ägde som vanligt rum i anslutning till regementets dag. Verksamhets-, förvaltnings- och revisionsberättelserna godkändes. Sammanträdet beslöt att årsavgiften för 1969 skall vara 10:— kr. Föreningens årsbok Bocken skall även under 1968—1969 utgivas i bokform. I olika sammanhang samlades äldre årgångar till träffar i samband med regementets dag.

Regementets fana i miniatyr till chefen för armén

I samband med att regementet hade högvakt på slottet den 22/5 överlämnade föreningen en miniatyr av regementets fana till chefen för armén genom överste Nils Sköld och i närvaro av ett flertal av styrelsens ledamöter med hedersordföranden i spetsen.

Flergrensstafetten

Den av regementets idrottsförening anordnade stafetten, som är en av våra anrikaste tävlingar och på sitt sätt unik i sitt slag, hade detta år samlat 27 lag. Vi kan med glädje konstatera, att de civila lag som deltog väl hävdade sig mot de militära, trots att hinderlöpningen är en utpräglad militär gren. Korporationsklassen vanns av SJ Sportklubb och militärklassen av underofficerskåren för tredje året i följd.

Avslutning

Styrelsen önskar till sist rikta ett varmt tack till alla och envar inom och utom föreningen, som på olika sätt bidragit till ökad förståelse för föreningens syften och arbete allt i avsikt att stärka sambandet mellan regementet och bygden.

Gävle i januari 1969

Jan Smedler
Ordförande

/H. Nygren

Arne Dyberg *Einar Berlin* *H. Fisk*

För Tio Kronor

blir Du medlem i Kamratföreningen och erhåller dessutom årsskriften "Bocken" gratis.

Bliv medlem genom att insätta kronor 10:— på postgiro 137332, Kamratföreningen, I 14, Gävle.

3 populära
GÄVLE-restauranger

RESTAURANG
UGGLAN
SJÄLVSERVERING
Fullst. rättigheter och drinkbar

GEFLE WAPEN
SJÄLVSERVERING
Fullst. rättigheter och drinkbar

SÖDERHJELMSKA
Värdshuset
RESTAURANG – DRINKBAR
MUSIK – ROULETTE

GÄVLE RESTAURANG AB

Bidrag till boken har erhållits

Arbrå Såg AB, Arbrå

Arbrå Järnhandels AB, Arbrå

Arbrå Verkstads AB, Arbrå

Avesta Jernhandels AB, Avesta

Bergströms lager Eftr, Gävle

Bollnäs Bil & Mekaniska AB, Bollnäs

Elektro-Armatur AB, Gävle

Elektrobageriet AB, Edsbyn

Vict. Th Engwall & Co Kommanditbolag, Gävle

Forsbro Yllefabrik, Arbrå

Gefle Dagblad, Gävle

Gefleortens Mejeriförening, Gävle

Gävle Plåt AB, Gävle

Hallbergs Bokhandel, Gävle

A. Hildebrand Hovjuvelerare, Gävle, Sandviken

Hälsinge Kuriren, Söderhamn

Henry Jerner Maskin AB, Gävle

Järbo Handels AB, Järbo

Järbo Såg & Hyvleri, Gästrikehus, Järbo

av följande företag och annonsörer

Kilafors Trävaru AB, Kilafors

Kilafors Ullspinneri, Kilafors

H. Lindgren AB, Gävle

Lingbo Verkstäder, Lingbo

Lötens Handels AB, Regnsjö

Elof Malmberg, AB, Gävle

Möbelproduktion AB, Gävle

Nordgren, Ek & Co, Gävle

Carl A. Ohlsson, AB, Gävle

Ockelbo-Lundgren AB, Ockelbo

Olssons Café, Marma

Pix AB, Gävle

Allan Rehnström & Co AB, Gävle

G. Sehlbergs Urhandel, Gävle

Snögrens Cykel & Sportaffär, Gävle

Solängens Handelsträdgård, Gävle

Stattins Järnhandel AB, Sandviken

Sundén Färg & Tapethandel, Bollnäs

Sixten Waldenby AB, Rörledningsfirma, Gävle

Jacob Wennberg AB, Gävle

Östbergs Fabriks AB, Alfta

DELSBO

EN KOMMUN PÅ FRAMMARSCH

Samhället med de gamla krigiska anorna och kulturella traditionerna, fortsätter den industriella expansion som inleddes under 1960-talets början.

Ortens industrier och serviceinrättningar byggs ut – differentieringen inom näringslivet ökar.

Nyproduktionen av billiga bostäder i trivsam miljö fortgår i snabb takt.

Dagens Delsbo siktar in sig på en samhällsservice som passar ungdomen och den unga familjen.

HÖGSTADIESKOLA i nya lokaler
IDROTTSHALL med möjligheter till handboll, tennis o. dyl.

AKTIV IDROTTS- och annan UNGDOMSVERKSAMHET med heltidsanställd kommuninstruktör

KOMMUNAL MUSIKSKOLA med omfattande verksamhet och skickliga musikledare

HÄRLIG TERRÄNG och anordningar för IDROTT, REKREATION, JAKT och FISKE

RESTAURANGER och HOTELL av hög klass

Senaste samhällsnytt:
RINGSTA-HALLEN med specialanordningar för i första hand bågskytte och luftgevärsskytte.

Turistgården

DELSBO

Otroligt ljuvlig herrgårdsmiljö i en underbar trakt av Dellensjöarna

FÖR ATT INTE TALA OM MATEN

Större och mindre
KONGRESS- och KONFERENSLOKALER

KONFERENSMATERIAL FINNES

HELPENSION

FULLSTÄNDIGA RÄTTIGHETER

Telefon 0653/105 88

I försvaret

av bygdens egna ekonomiska intressen tar jordbrukskassan aktiv del. Följ mångas exempel — sätt in Edra sparmedel på jordbrukskassan!

Sparmedlen kommer i första hand jordbruksnäringen till godo — och på kapitalet ger vi högsta bankränta.

Välkommen till

DELSBO
JORDBRUKSKASSA

Tel. 0653/101 28

Dellenbygdens Lastbilscentral

DELSBO

Tel. 0653/102 70, 103 60

Utför
transporter av olika slag samt schaktnings- och planeringsarbeten.

Levererar
grus i olika sortiment.

Titta in till oss och se vår sortering av:

KOSTYMER, BLAZER, BYXOR,
SPORT och FRITIDSKLÄDER

O. A. Perssons Herrekipering

VÄLKOMMEN

Köpmangatan 5, DELSBO. Tel. 0653/100 98

JAKOBSSONS ELEKTRISKA

Storgatan 11, DELSBO Tel. 0653/100 80

Utför:

Allt inom elbranschen

Säljer:

Elapparater - Spisar - Armaturer - Kyla - Frys

Bjuråkers Handelsträdgård

ÅKE HENRIKSSON

FÖRSTKLASSIGA BINDERIER

till humana priser

Tillhandahåller allt inom branschen

Kyrkbyn, Bjuråker Telefon 150 80

GLANS-URAFFÄR

DELSBO

CERTINA – OLMA

Bra ur för bra ungdom

Tel. 0653/103 59

Alms Diversehandel

Näsbyn, Delsbo

REKOMMENDERAS

Tel. 0653/103 41

El–installationer

RADIO – TV
HUSQVARNA SPISAR
KYL – FRYS – TVÄTT

Alltid välkommen

DELSBO ELEKTRISKA

Stig Henriksson. Tel. 0653/101 80

DELSBO MÖBELAFFÄR

för TRIVSAM HEMINREDNING

till LÄGRE PRIS

Tel. 0653/100 66

ELEKTRISKA INSTALLATIONER

EMIL SKOGLUND Friggesund. Tel. **200 32**

Utför: **Elektriska installationer, reparationer** samt **antennanläggningar** och **ritningar**

Säljer: **Elspisar – Kylskåp – Hushållsapparater – Antenner** m. m.

VIVO-Hallen

DELSBO

har låga priser, stor sortering

= Ett varuhus i livsmedel

+ Jättestor parkering

ICA

**BUTIKEN SOM FINNS,
DÄR DEN BEHÖVS**

ALLT I LIVSMEDEL - HUSGERÅD

Stor sortering av:

**DAM-, HERR- och BARNKLÄDER,
MANUFAKTUR, SKOR**

IVAR ANDERSSON & Co AB

OLLE ERIKSSON

Friggesund, Bjuråker Telefon **200 28 - 201 88**

STÖMNE SÅG AB

DELSBO

**Säljer allt inom byggnadsbranschen,
fritidshus och villor**

Begär offert

Företaget grundat 1907

Tel. 0653/100 76 - 104 76

Rudolphis Järn

– ALLT FÖR BYGGET –

DELSBO. Tfn 0653/100 29

Exklusiva
Fritidsstugor
i massivt timmer

DELSBO TIMMERHUS AKTIEBOLAG
Tel. 0653/105 30, 106 30

A.-B.

ARBRÅ KRAFTVERK

Tfn 0278/40390

EDSBYNS BETONGINDUSTRI

828 00 Edsbyn
Tfn 0271/204 27

AB EDSBYNS CEMENTVARUFABRIK

828 00 Edsbyn
Tfn 0271/340 01

AB MOHEDS BETONGVARUFABRIK

Box 5294, 827 00 Söderala
Tfn 0270/450 79

SANDVIK
– störst i sågar

LJUSNAN

Tidningen för Hälsingland

BOLLNÄS

Tel. 0278/130 00

GÄVLE SMIDE

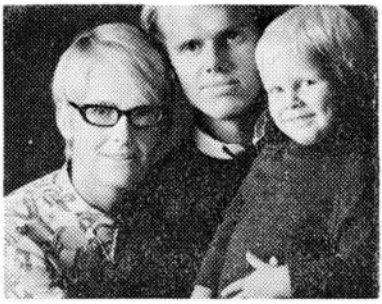
JÄRNKONSTRUKTIONER

KAROSSERI- OCH

BILFJÄDERRIKTNING

Beckasinvägen Näringen Tfn 026/12 06 70

Gynna Bockens annonsörer

Familjekonto med Kreditgaranti

Gå in i Sparbanken idag!
Fyll i Er ansökan!

GÄVLEBORGS SPARBANK

FRAMTIDSBANKEN

Heselius

STADSHUSET
– GÄVLE –

GLAS & PORSLIN

Telefon
12 01 22

Lundh's FOTO

I främsta ledet

som annons- och nyhetsorgan i Hälsingland

HUDIKSVALLS-TIDNINGEN

med

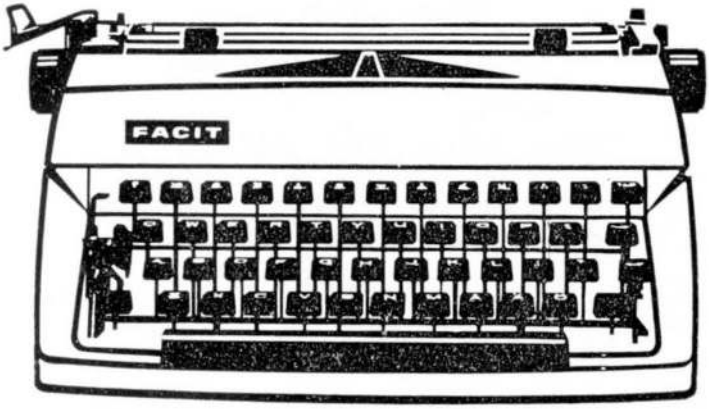
HÄLSINGLANDS TIDNING

Byggnads AB

OVE SVEDINGER

N. KOPPARSLAGARG. 18
Telefon 11 53 25

NYBYGGNADER
OMBYGGNADER
REPARATIONER

Välj Facit Privat

med 5 års garanti

Allt fler väljer Facit Privat – Sveriges mest köpta hemskrivmaskin. Den är inte billigast, men så är det också svensk kvalitet i varje detalj. Facit Privat är behändig i formatet, men stor i funktionen och har många av de fördelar, t. ex. dubbla tabulatorsystem och samma tangentbord, som annars bara finns på Facits stora kontorsmaskiner. Inte minst väsentlig är den riksomfattande serviceorganisationen. Till Facit Privat hör en snygg väska, som också är en praktisk resväska. På premieköp från 25:– i månaden. Kan även hyras. Tala med oss.

FACIT AB

Staketgatan 5—7, Gävle. Tel. 12 76 15

AGAcom är driftsäker
- skälet varför bl.a. polis, brandkår och taxi valt AGA

AGAcom
Mobil kommunikationsradio, stor räckvidd, tydlig återgivning, god service

NÄR DET GÄLLER MÖBLER TALAR ALLA OM

MÖBEL centrum

EDSBYN. Tel. 0271/201 10, 209 23
För trivsam heminredning till lägre pris

VAR SKALL JAG SÄTTA IN MINA PENGAR?

VAR SKALL JAG SÄTTA IN MINA PENGAR?

JORDBRUKSKASSEFÖRBUNDET

. . . NATURLIGTVIS I

JORDBRUKSKASSAN

Bergvik och Ala Aktiebolag

SÖDERHAMN

KUNGSFORS HERRGÅRD

JÄRBO

För utflykter och sammankomster
i trivsam herrgårdsmiljö

Beställning pr tfn 0290/620 86

SKYLTAR

i rostfritt stål, metaller o. plast

A-B ROSTFRIA SKYLTAR
S. Kansligatan 8 Gävle
Tfn 026/12 73 01

Allt fotografiskt

ELVÉNS FOTO
Edsbyn
Tfn 0271/201 97

STORVIKS KRAFT AB

EL FÖR BÄTTRE MILJÖ

Tfn 0290/111 00

Vid besök i Stockholm

ställ bilen i

P-KLARA

BILPARKERING

alltid öppet — mitt i city

tel. 11 52 45
kör in från Vasagatan
eller Klarabergsgatan

Gigantic F 30

en helt ny 4-hjulsdriven lastmaskin

- Arbetskapacitet 3 ton
- Skopvolymer 800–1000 l
- Vikt utan skopa 6,1 ton
- Vändradie 5,5 m
- Körhastighet 0–30 km/tim
- Motor 4 cyl Ford 64 hk

Specialkonstruerad styrdrivaxel med planetväxlar i hjulen.
Helt hydraulisk transmission med tre hastigheter framåt – bakåt.

Rekv. vårt fullständiga prospekt med beskrivning och tekn. data.

Maskin AB Gigantic

Tel. 0290/70 610

JÄRBO

C 93

NÄR DET GÄLLER

- MC-
- KÖR-
- TRAFIK-
- BUSSKORT –

vänd Eder med förtroende till

BIL- och TRAFIKSKOLAN

Inneh.:
Olof Stråhle o. Berndt Friskman
S. Kansligatan 7 a, GÄVLE
Tel. 12 54 94 - 12 05 08

BILÄGARE!

Till Eder tjänst.

Beg. bildelar stor sortering

NYA DELAR!

Ljuddämpare och avgasrör

Även Abarth avgassystem

Reservdelslager för Volkswagen

Däck och batterier

Biltillbehör

AB BIL & RESERVDELAR

Näringen, Gävle tel. vx. 11 56 30

Westlund & Söner Boktryckeri ab

N. Kungsgatan 31, Gävle

Tel. 18 03 08 växel

Ett modernt utrustat tryckeri till Ert förfogande

GDL — PRESENTERAR

BUSTER
en mästartraktor

BM•VOLVO Buster är inte enbart en mästare i plöjning. Den är också en mästare i arbete varje dag. Ingen traktor i denna storleksklass har så många fördelar samlade under en och samma huv, fördelar som gör Buster till mästare i de mest skiftande arbeten.

TRANSPORT BUSTER

God förarkomfort med utomordentlig sitsfjädring och körställning. 8 växlar fram med motorbroms på samtliga växlar. Hastigheter mellan 0,5–28,0 km/tim. Drivhjulsberoende kraftuttag. Helt inkapslade skivbromsar. Fot- och handgas.

Rymlig och förarvänlig sits med hydraulisk stötdämpare och parallellstyrd progressiv fjädring inställbar för olika tunga personer och skjutbar framåt – bakåt för olika långa personer.

BOLINDER-MUNKTELL

- ett Volvo-företag, Eskilstuna

Gävle-Dala Lantmannaförbund

Maskinavdelningen

GÄVLE — Tel. 026/18 03 40

Kontor på de flesta större orter i Gästrikland, Hälsingland, Dalarna, Norra Uppland

STEREO-
OCH
FÄRG TV-
SPECIALISTEN

Gävle TV service

S. Kungsgatan 25
Tel. 12 78 00, 11 71 40
GÄVLE

NYA A/B
J. FR. BROLIN

Skeppsklarerare, Speditörer

STUGSUND

kol, koks, eldningsolja

Tfn 541 37, 541 94, 541 67

DET BÄSTA FÖR ER
och EKONOMIN

■

Gå till länets ledande
HERRFÖRETAG

HERRUITY

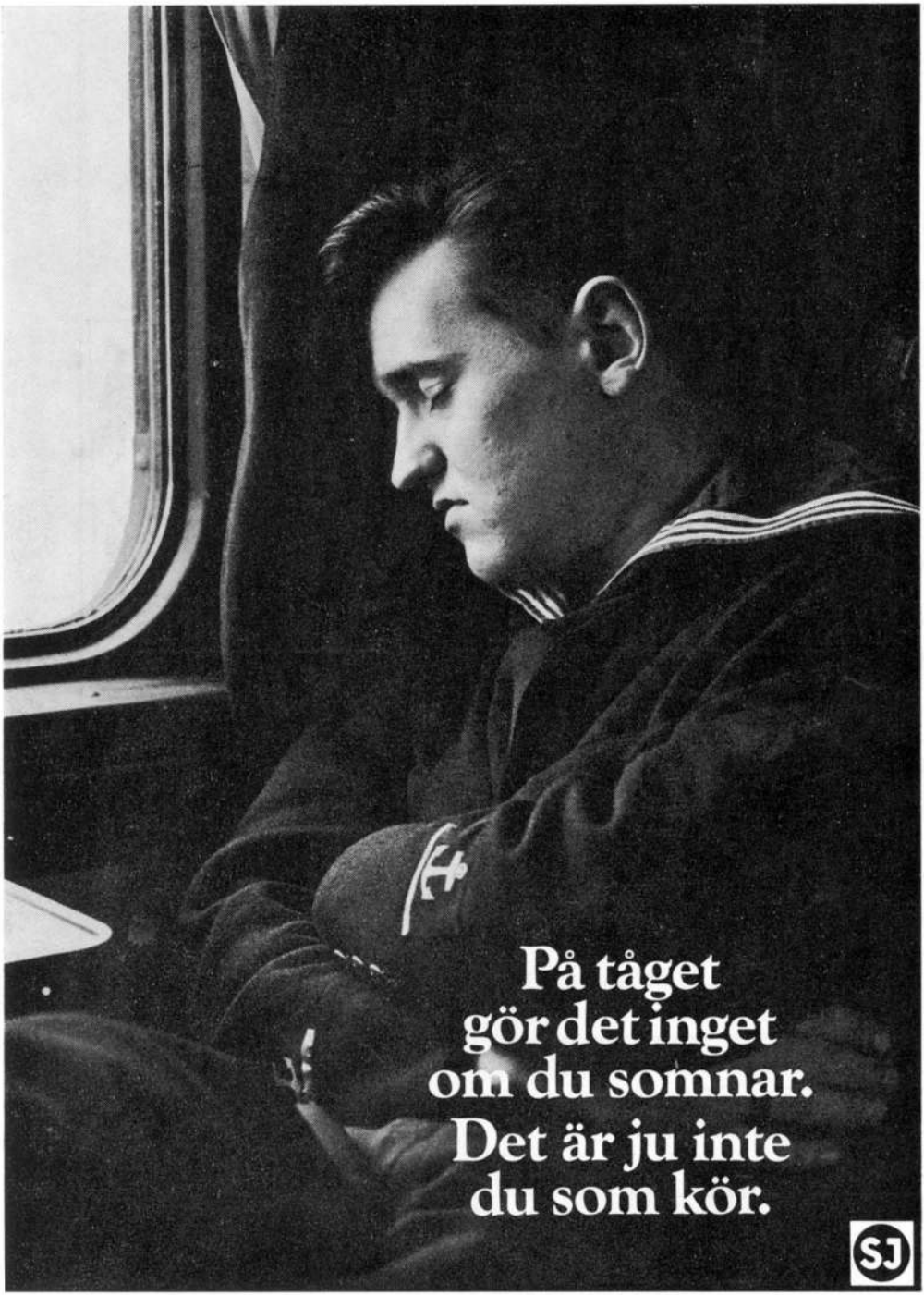
Gävle — Sandviken
Falun — Hudiksvall

PERSSONS
KIOSK

Kungsbäck — Gävle

Rekommenderas

Tfn 026/11 04 00

På tåget
gör det inget
om du somnar.
Det är ju inte
du som kör.
SJ

AB BRÖDERNA CEDERLÖF

GÄVLE

TELEFON VÄXEL **11 56 40** Telex 811 27

TELEFON VÄXEL **11 56 40** Telex 811 27

PLATTSÄTTNING - GLASBETONG
GLASMOSAIK
PLAST och LINOLEUM
BYGGNADSMATERIAL – Specialitet **BYGGNADSSNICKERIER**

OLSSONS BLOMSTERHANDEL

Nygatan 15, GÄVLE

Telefoner: 12 04 16 och 11 39 16

Älvkarleby Turisthotell "Turisten"

Tel. 721 44, 725 11

Öppet: febr.–maj: söndagar
maj–sept.: dagligen

HOTELLET öppet året runt

Ång-tvätten

Tvättar allt för alla

Butiker i hela länet

– –

Kom ihåg TVÄTTBAREN i Gävle,

N. Köpmangatan 12

Tfn 026/11 05 10

tänk om i Plagan®

JÄRN + ZINK + PLAST
byggplåt med färg och ekonomi

PLAGAN har både galvaniseringens skydd mot rost och plastens motstånd mot luftens salt- och syraföroreningar.

PLAGAN har i mer än 10 år genomgått prov på i landet befintliga provstationer för korrosionsmätningar och bevisat sina förnämliga egenskaper i såväl kyla som värme.

PLAGAN har visat sig vara väderbeständig — och är därför värdebeständig.

Planera med **PLAGAN** för både tak- och väggtäckning samt för rent dekorativa uppgifter vid konstruktion av både bostadshus, industrikomplex och lantbrukets ekonomibyggnader m. m.

GAVLE VERKEN AB
GÄVLE

Södra Norrlands Trädgårdscentral
SKÅNELAGRET
Odlarnas organisation

Alltid till tjänst med förmedling
av alla sorters
grönsaker, rotfrukter
och **sydfrukter**

Tel. GÄVLE,
gruppnummer 12 96 20

För
rationell hårvård
LUNDÉN
och SKALIN
Friseriesalong

Södermalmstorg, GÄVLE
Tfn 11 46 47

Allt för hunden
Hundarnas specialaffär
Grönlunds SPORT
DROTTNING-
GATAN 15
TEL. 12 61 90

GOTT BRÖD
från
LANGES BAGERI
MARMA Tfn 026/750 09

Berges
BOKHANDEL A.-B.
Tel. 0271/201 17 - Postgiro 2 68 37
EDSBYN

PAPPERSHANDEL
Dymo
Olivetti
Ormig
KONTORSMASKINER

Märket för köptrygghet i Konsum och Domus

Om vi trodde oss felfria
behövdes ingen bytesrätt.

Men bytesrätten finns
både i Konsum och Domus.

Köptrygghet är inte en
fråga om felfrihet utan
om ansvar.

anlita specialaffären
i radio och TV

40 år i branschen - Allt i radio-TV
Modern serviceverkstad

FILIP ANDERSSON
RADIO·TV·AB (F. D. NORBORGS)
GÄVLE: S. KUNGSGAT. 12 TEL. 12 73 36
FORSBACKA: MARIAGAT. 2 TEL. 35514

AB ORSA KALK
ORSA. Tel. Mora 501 90 växel
Generalagenter:
AB Eriksson & Setterlund
GÄVLE Telefon 11 57 70
Kalk — Kalksten — Kalkstensmjöl

Trävarufirma
Sigvard Trybom AB
Drottninggatan 35, GÄVLE. Tel. 12 81 76, 12 81 31
Byggnadsmaterial — Trävaror

IDROTTSGRABBAR
på KUNGSBÄCK
Välkomna till
BRYNÄS IF

det
är
bäst
att

trycka
hos

GT

GEFLEBORGS TRYCKERI AB

Gävle - Telefon 12 97 00

GÄVLE LAST BIL CENTRAL

UTFÖR
transporter, schaktningar
LEVERERAR
grus, sand, väg- och betongmaterial
samt matjord

Gävle Lastbilcentral

N. Skeppsbron 1 Tel. 18 80 20

"STÖVELN"-ÖBERG

Cykel o. Sportaffär

Norra Kungsgatan 13, Gävle - Telefon 12 50 43

ALLT I CYKLAR och SPORTARTIKLAR

Reparationsverkstad

KW

KONSULTERANDE VVS

KEDBRANT & WICKBERG

INGENJÖRSBYRÅ AB GÄVLE
S. KANSLIGAT. 11 Tel. 026/115740

Programhandlingar — Kontroll
Besiktningar — Utredningar

Vill Ni låna?

Gå **DIREKT** till **KREDIT**banken - bra att resonera med!

GÄVLE Drottninggat. 35 Tel. 12 27 41, 18 41 83, 12 30 30, 11 24 24

SÅGADE OCH HYVLADE TRÄVAROR

Byggnadsmaterial, lim m. m.

NYA TRÄVARUAFFÄREN

Sätravägen 14, Gävle, tel. 12 20 78

ARBRÅ ELEKTRISKA INSTALLATIONSBYRÅ

J. ANDERSSON

Storgatan 20 Arbrå 0278/400 11

Utför:

ALLT INOM ELBRANSCHEN

Säljer:

ELAPPARATER - SPISAR - ARMATURER - KYLA - FRYS

PRESENTAFFÄR

BYGGNADSGLAS

PLASTGLAS

BILRUTOR

Norelius & Thorssell AB

Drottninggatan 6 GÄVLE Tel. 11 51 90

Välkommen till

Valbo Sportcentrum

50 M TEMPERERAD UTEBASSÄNG

BARNBASSÄNG – LEKPLATS – BOLLPLANER

SPORTHALL – SIMHALL – KLUBBRUM

DAM- och HERRBASTUAVD.

BELYST ISHOCKEYBANA

TENNISBANOR – MOTIONSSLINGA – CAFETERIA

SOMMARÖPPET 15 MAJ – 15 SEPTEMBER

Månd. – torsd. 10 – 19, fred. 10 – 20, lörd. – sönd. 9 – 17

VINTERÖPPET 16 SEPTEMBER – 14 MAJ

Månd. – torsd. 13 – 19, fred. 13 – 20, lörd. 10 – 17

Telefon 026/13 11 66 – Cafeteria 13 12 17

Välkommen till

MARMA LIVS

hela familjens inköpsställe

Tfn 026/750 64, 751 71

ELEKTRO-MONTAGE AKTIEBOLAG

Industrivägen 12
SANDVIKEN

med följande filialer inom länet

Bergby
Forsbacka
Hofors
Ockelbo

TESTEBO-TVÄTTEN

REKOMMENDERAS

Tfn 026/12 69 34, 11 19 29

SÄIFA GUMMIVERKSTAD AB

Försäljning av nya däck
Reparationer
Regummeringar

N. Skeppargatan 13 – Gävle
Tfn 026/12 36 03

Fotbolls och Pingiskillar!

Om ni vill ha träning i trivsam miljö – vänd er till

IFK GÄVLE

Kontaktman: Gösta Eriksson,
Tel. 12 16 14

Klubblokal: Stenebergsskolan
Tfn 18 30 60

Varsågod det finns

3

IGGESUND

Grundat 1685

Det krönta ankaret

AB Iggesunds Bruk varumärke har under snart 300 år varit en symbol för bästa svenska yrkeskunnande och kvalitet.

Idag är det forna järnbruket moderbolag i Iggesundskoncernen i vilken ingår Elektrokemiska AB (EKA), Bohus, Boxholms AB, Boxholm samt f. d. Ströms Bruk.

Markinnehav 350.000 har, personal 5.200, årsomsättning 350 milj. kronor.

AB IGGESUNDS BRUK · IGGESUND

EN SPECIALAFFÄR I
PAPPERS- OCH KONTORSVAROR
PRESENTREKLAM – PLASTTILLVERKNINGAR

CENTRALPALATSET GÄVLE
Tfn växel 026/18 00 35

ABF

ABF:s GÄVLE-AVDELNING

STUDIEHEMMET, S. Kungsgatan 33, Gävle.

Kursverksamhet för alla åldrar.

Upplysningar tel. 026/12 48 07 - 11 06 05.

ZÜRICH FÖRSÄKRINGSBOLAG

Gamla Grand, Gävle Tfn 026/12 49 20, 11 26 53

Distriktschef: Gunnar Christofersson

Wherewer you are, Zürich service is near

O. MARCUSSONS EFTR.
URMAKERI
EDSBYN

Säljer märkesur
med allriskförsäkring
Reparerar alla slags ur
med garanti
Tfn 0271/217 44

ERNST EXPRESS

Avesta – Telefon 509 10

Projekterar

Konstruerar

Bygger

- BROAR, KAJER
- HUSBYGGNADER
- INDUSTRIBYGGNADER

BYGGNADS AB

KONSTRUKTÖR

GÄVLE

MUNKSJÖ AKTIE BOLAG

HAMILTONGATAN 38 - GÄVLE - TELEFON 026/11 57 10

FÖRSÄLJNINGSKONTORET GÄVLE

Steget före - en klass högre

ELFVING & LÖÖF

Drottninggatan 26 GÄVLE Telefon 12 18 41, 12 67 53

- Maskindetaljer
- Maskinbyggnad
- Stans– och pressverktyg
- Fixturer och hjälpverktyg
- Steriliseringsautoclaver

VERKTYG & MASKINER

Textilgatan 2, 802 20 Gävle
tel. 026/11 25 45

LINDSTRÖMS HOTELL OCH KONDITORI

OCKELBO

Gott kaffe och bröd

Moderna rum

Rumsbeställning tfn 0297/401 60, 412 88

Hyr TV:n hos

RUNES MUSIK RADIO TV

ELPRODUKTION
ELDISTRIBUTION
ELAFFÄR
ELVERKSTAD

ELVERKET EDSBYN
0271-21230

AB GÖSTA ANDERSSONS ÅKERI

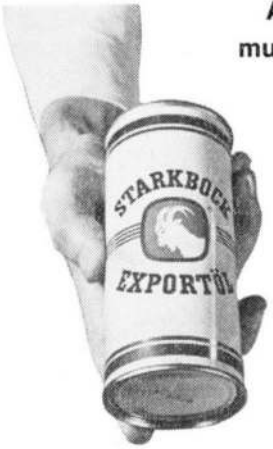
vi schaktar, spränger och transporterar,
samt levererar grusmateriel

Tredje Tvärgatan 48, GÄVLE
Telefon växel 11 52 90
Grustaget RÖRBERG telefon 330 48
Grustaget VARVA telefon 671 01

Gävle Trycksamarbete AB är från 1966 gemensamt bolag för Affärstryckeriet, Arbetarbladets civiltryckeri och Åhsgrens Tryckeri · Gävle Trycksamarbete AB erbjuder tryck-saksköparen formgivning, kvalitet och kvantitet över ett mycket brett register och till konkurrenskraftiga priser · Tillverkningen sker med moderna tekniska resurser för boktryck, reklamtryck och klichéer · Specialavdelning med blankettrotationer för blankettsystem · Välkommen och låt oss diskutera trycksaker!

GÄVLE **trycksam** ARBETE AB

RUDDAMMSGAT. 44 B, GÄVLE, TEL. 026/11 54 05

Ahhh
mustigt
gott
från

BOCKENS
BRYGGERIER

VACKRA GOLV

Välkommen in och se de många
vackra moderna nyheterna i
FORSHAGA PLASTMATTOR,
PLASTPLATTOR
och LINOLEUM
Massor av nya färger o. mönster.
Golvmaterialet för hem o. kontor

BYGG & GOLVTJÄNST

S. Sjötullsgatan 4
Tel. 11 06 38 — 11 29 09
GÄVLE

KOPPARFORS
aktiebolag

OCKELBO

Tillverkar:

TRÄVAROR
CELLULOSA
KARTONG
LÅDÄMNEN

Elektriska installationer och reparationer

av alla slag utföras snabbt
och billigt av vana montörer

AB Norrlands Elbyrå

Centralplan, mitt emot Centralstationen
Tel. 12 33 66, 12 10 06

LÄR ER RIDA

SMÅ SOM STORA

Alla välkommen till

CLEVESTÅLS RIDSKOLA

FÖR DE YNGSTA

PONNYRIDNINGAR

varje söndag kl 1000—1200
och 1400—1600

Alla upplysningar pr tfn 12 69 59

Hälsinge ost

GER HÄLSA
och KRAFTER

Södra Hälsinglands
Mejeriförening

BOLLNÄS
Tfn 0278/130 50

Sågade och
hyvlade
trävaror

SILFORS SÅGVERKS AB
ALFTA
Tfn 0271/130 10

Edsbyns Tryckeri

för
- **DATABEHANDLINGS-** och
- **ÄNDLÖSA BLANKETTER**
- **SNABBSET**
- **KASSABLOCK**
- **VARMCARBONISERADE BLANKETTER**
enligt Transcritmetoden

EDSBYNS TRYCKERI
AKTIEBOLAG
Boktryck – Offset
– tryckeriet med resurserna
Telefon 0271/212 85

SANDBERGS
MATVAROR

DELIKATESSER

FÄRDIGLAGAD MAT

VÄLHÄNGT KÖTT

av stjärnkvalitet

Hantverkargatan 4, Gävle
Tfn 12 72 21

VAROR HEMSÄNDES

STOLPAR

PALAR

SLIPERS

PLYWOOD

STAMMBLÖCKE

TIMMER

MASSAVED m. m.

Kilafors Jernverksaktiebolag, Kilafors

BOSCH

Toppeffekt ända ut i tändgnistan

ROBERT BOSCH AKTIEBOLAG

Gävle-filialen
Parkvägen 50, Gävle. Tel. 026/12 98 50

TREVLIG TRIVSAM TRÄFFPUNKT

I EDSBYN

KONDITORI CENTRUM

Telefon 202 77, bost 210 76, Edsbyn

BERGSTRANDS JÄRNHANDEL AB

Edsbyn

Tfn 0271/200 07 - 204 07

Allt i järn – byggnadsmaterial

Alfta Hotell

Rekommenderas

RUM – MAT
KONDITORISERVERING

Ombesörjer alla sorters beställningar

Humana priser

Tfn 0271/100 22

BPA

BYGGNADSPRODUKTION

Gävleavd.

Utför

byggnads-, vvs-, el-, målnings-, plåt- och glasarbeten

S. Kansligatan 11, GÄVLE

Tfn 026/11 50 40

VID GÄVLE-BESÖK!

Välkommen till

SIMHALL

Karbad — Övningsbassäng — Bastubad

Romerskt bad — Solplage

Gefle Rörläggnings AB

Förrådsgatan 5, GÄVLE vx 026/18 80 00

Värme - Sanitet - Oljeledning

OMFATTANDE FÖRSÄLJNING FRÅN LAGER

ROSTFRIA PLÅTARBETEN
REPARATIONSARBETEN
INDUSTRIMONTAGE
SVETSNINGSARBETEN
FÖRNICKLING
FÖRZINKNING

Filialer:

Sandviken 026/25 38 19 — Bollnäs 0278/110 17
Söderhamn 0270/110 89 — Ljusdal 0651/129 54

PEDER ÖSTER MÅLERI AB

målar åt er!

Ring och begär offert

TELEFON

181640

Kontor:
N. Slottsgatan 22, GÄVLE

Elkompaniet
ALLT I EL
TV RADIO
Försäljning och service med ansvar

Nygatan 36 — N. Centralgatan 7

Tel. 12 28 37, 12 28 27

Reparationer tel. 11 11 11

fri
frisk
REPORIA
hy

Vårda hyn regelbundet med Reporia — den medicinska skönhetstvålen. Reporia är kliniskt utprovad, har välgörande substanser av svavel, tjära och lanolin och är specialkomponerad för problem-hy.

AB ELFSTRÖMS TEKNISKA FABRIK, Gävle

För höga krav...

TRANSPORTVAGNAR

av **Bollnäs Verkstads,** sedan många år välkända fabrikat

SPECIALVAGNAR för
GRÄV-, SCHAKT- och **PLANERINGSMASKINER**

Konstruktioner för SKEPPSVARV, REDERIER, GRUVOR, JÄRNBRUK och övrig industri

Landets ledande tillverkare inom branschen

Bollnäs Verkstads AB

BOLLNÄS Telefon 0278/200 00 vx

KVALITET — SMIDIGHET — STYRKA

Köper och säljer allt

Här har kronan sitt värde!

NEJMANS EXPORTAFFÄR

Järn- & Metallaffär en gros
Båtmansgatan 6, Gävle
Tel. 11 61 63, 11 61 64

Alfta Gästgivaregård

- Rum
- Mat
- TV
- Öl- och vinrättigheter

Tfn 0271/100 14

Fr. o. m. i höst nya rum med toilett och dusch på varje

REDAKTION BOCKEN

försäljer från lager:

Bocken 1961	Allmän del	Utsåld
Bocken 1962	Staben	Pris 5:—
Bocken 1963	Livkomp	Pris 5:—
Bocken 1964	Färnebo kompani	Pris 5:—
Bocken 1965	Forsa kompani	Pris 5:—
Bocken 1966	Alfta kompani	Pris 5:—
Bocken 1967	Ovansjö kompani	Pris 5:—
Bocken 1968	Arbrå kompani	Pris 5:—
Bocken 1969	Delsbo kompani	Pris 12:—
Med Hälsinge regemente i beredskap		Pris 4:—
Kamratföreningens nål		Pris 3:—

Tillkommer expeditionsavgift 1:—

Beställning sker enklast genom att beloppet insättes på postgiro 583580, Redaktion Bocken, Gävle, med angivande på talongen om önskad leverans.

DU SOM TYCKER OM DJUR
bli medlem i Gävlekåren
av Svenska Blå Stjärnan

Kurs i allmän djurvård anordnas
under 14 dagar i juni 1966

Anmälningar tel. 026/11 60 56
eller 12 03 72

BLIV BÄTTRE BILIST
BLIV BILKÅRIST

Kårer i Gävleborgs Län:

BOLLNÄS
GÄVLE
HOFORS
HUDIKSVALL
LJUSDAL
SANDVIKEN
STORVIK
SÖDERHAMN

SVERIGES
KVINNLIGA BILKÅRERS
RIKSFÖRBUND

GÄVLEBORGS LOTTAFÖRBUND
Kyrkogatan 28, **Gävle**
Tel. 026/12 51 25

SVENSKA RÖDA KORSET
arbetar för

Bistånd åt totalförsvarets sjukvård

Undsättning vid katastrofer

Hjälp åt åldringar, handikappade barn och vuxna

Gå med i Röda Korset!
Avgift 5 kr.

SVENSKA RÖDA KORSETS
GÄVLEBORGSDISTRIKT

Postgiro 3 53 68 Tel. 026/11 13 89

Ljusdals köping

välkomnar företagare i alla branscher

Ett samhälle med modern planering som möter befolkningen med väl utbyggt skolväsende, bostäder och serviceanläggningar. Industri- och hantverkshus under uppförande med plats för nya företagare. Nya industriområden finnas och planeras.

Tag kontakt med den industrivänliga kommunen Ljusdal i hjärtat av Hälsingland.

KOMMUNALKONTORET
Ljusdal. Tel. 0651/117 90

Kommunalnämndens ordförande
Kanslichefen

HOFORS KOMMUN

Industrisamhället på frammarsch.

Med många rekreationsmöjligheter.

Ny Sim- och Sporthall.

Nyrestaurerad Slalombacke.

Härlig sportterräng med fina utflyktsmål.

BERGSMANNEN – Det nya fyrhotellet – med förstklassiga gästrum och matsalar. Ett hotell med fina utrymmen för konferenser.

HOFORS. Ett Utflyktsmål med alla möjligheter till trivsel för friluftsälskaren.

STORVIKSORTENS
LASTBILCENTRAL
HOFORS
Tel. 219 50

Transporter, Betong, Grus
Faluvägen 24, HOFORS

ALLT **FLER** OCH **FLER** OCH **FLER**
KÖPER SINA **MÖBLER**
HOS **TIGRÉNS**
Faluvägen HOFORS Tel. 203 38, 208 50

NÄR NI KÖPER TV

TÄNK PÅ KVALITÉ – GOD BILD – LJUD
OCH FÖRETAGET BAKOM FÖRSÄLJNINGEN

Allt i antenner och tillbehör
JOURHAVANDE SERVICE

JONSSONS Radio & TV

SMÅLANDSGAT. 5 • TEL. AFFÄREN 220 10 • BOST. 221 42

NI HAR BARA ETT PAR FÖTTER –

VAR RÄDD OM DOM!

Hälsningar **SKO - PETTERSSON**

HOFORS

Centralgatan 9 — Telefon 201 05

Westlings Cykel- & Sportaffär

Hantverkargatan 26 — Telefon 201 55

CYKLAR – MOPEDER – SPORT – FISKE

Allt som tillhör cykelbranschen

Reparationer och vinterförvaring av cyklar,
vallning av skidor och slipning av rörskridskor

FISKE och SPORTARTIKLAR

Gå till fackmannen
– gå till **BERGS**

MÅLERIFIRMA och FÄRGHANDEL

Ö. Parkgatan 21

Telefoner: Affären 201 17, Målerifirman 204 17

AB HOFORS RADIO & MUSIK

Tel. 205 15 FOLKETS HUS Tel. 205 15

Serviceverkstad — Centralgatan 31 — tel. ankn. 205 15

För alla ledande märken i

RADIO och TV

Allt i antenner och tillbehör

Reparationer utföras

LEDANDE HERRAFFÄR i konfektion och ekipering

HOLMGRENS KLÄDER AB

— för herrar och juniorer med anspråk

Skolgatan 9, HOFORS

Telefon 203 42
Bostad 204 29

Hotell Bergsmannen
Hofors

Tel. 0290/230 10

Gästriklands modernaste hotell, 40 rum med bad eller dusch.
— Förstklassig restaurant i trivsam miljö —
— Konferenssal med utrustning för upp till 75 personer —
— Gillestuga — Barservering —

EPES Kemiska Tvätt

KEMISK TVÄTT — PRESSNING

FÄRGNING — REPARATIONER

Sandviken
Fabriken: Barrsätravägen 58. Tel. 25 45 84
Butiken: Barrsätravägen 58. Tel. 25 72 72

Hofors
Butiken: Centralgatan 3. Tel. 211 08

Gästriklands största och modernaste anläggning för kemisk tvätt garanterar bästa och snabbaste utförande.

Medlem av Sveriges Tvätteriförbund

BYGGER ALLT
ÖVERALLT

SKÅNSKA
CEMENTGJUTERIET

VI RENOVERADE
A-KASERNEN

Bocken 1969 (1968/69)
Dokumentet är skannat med upplösningen 300 pixlar/tum (120 pixlar/cm) och direkt överfört till filformatet PDF (Ver 6.0 eller senare). Arbete har utförts av Ulf Holmberg 2009-02-12.